

Martyrologium Usuardi Monachi

Usuard

Antverpiae, 1714

Mensis Februarius Habet Dies XXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80973)

MENSIS FEBRUARIUS

Habet Dies XXVIII.

Kalendis.

Die I.

Natus beati Ignatii episcopi & martyris, qui tertius post *Ignatii*. Petrum Apostolum Antiochenam rexit ecclesiam: ac persecutione Trajani Romam vincitus mittitur, ubi praesente eodem, circumsedente senatu, immanissimis poenarum suppliciis primo affectus, dehinc leonibus objicitur, eorumque dentibus praefocatus, hostia Christi efficitur. Apud Smirnam, sancti *Pionii* & *Pionii* martyris, qui post squalorem carceris, ubi multos fratrum ad *soc. xv.* martyrii tolerantiam suis exhortationibus ioboravit, cruciatibus multis vexatus, clavis confixus & ardentи rogo superpositus, beatum pro Christo vitae finem sortitus est. Passi sunt cum eo & aliis quindecim. Eodem die, beati Ephrem Edeissenae ecclesiae diaconi. In oppido *Ephrem.* Tricastrino, sancti Pauli episcopi, cuius & vita virtutibus claruit & *Pauli* mors preiosa miraculis commendatur. In *Scotia*, sanctae Brigidae *Brigide*. virginis, cuius vita miraculis claruit.

Ex Praten. Herinien. Munerato, Greveno & Molano.

VARIA LECTIO. Greven. & Molan: *Natale pro natalis*, quod hic in aliis edd. corredit. Item, post *beatum Petrum*, vocem *beatum* omittunt alii, ut fecit Ado. Herinien. voces transpositus, pro *rexit ecclesiam*, legens, *ecclesiam rexit*. *Trahitur* pro *mittitur* habent Greven. & Molan. sed hic in aliis emendavit. *Presente Trajano* legit Herinien. *Eo presente*, Munerat. melius in textu. Munerat. particularam intericit ac *circumsedente*. In Praten. apographo nostro pro *affectus*, scriptoris forteſe vitio, legitur *affectu*. Pro *dehinc*, Greven. & Molan. ponunt *deinde*. Nomen *Pionii* male efformant Herinien. & Munerat. hic *Pronii*, ille *Pionii*. *Scalorem* pro *squalorem* in Munerato, error est. Greven. & Molan. mutant *vii.e* finem in *finem vite*. Herinien. cum Greven. legit *Effrem*. Munerat. *Effren*.; altera Molani editiones *Ephrem*: servanda, ex codicibus aliis, textus lectio. Sic Munerat. & Greven. scribunt *Edissene*. Nimum hic sapit Greven. dum ita pronunciat: *In oppido Tricastrino, alias Tricassino*. Nihilo melius Molan. *Tricaſſino* ex Adone. *Scotia* vel *Scotia* pro *Hibernia* hic sumitur, ubi *Brigidam* lego, non *Brigitam* ut Pratenis.

K 2

OBSER-

Ignatii.

OBSERVATIO. Sanctissimi *Theophori* nulla in Fastis nostris Latinis antiquior exstat memoria, quam ea quæ à Romano parvo primum posita est hoc die: *Antiochie*, *Ignatii episcopi & martyris*. Auctorem Acta illa vidisse existimo, quæ post alios à Majoribus nostris vulgata atque olim ab Adone contracta, disertissime exprimunt, hoc ipso die *Kal. Februarii* martyrum complexisse anno *Traiani* xi, *Attico & Marcello* Coss. Atque ex eo Adonis compendio, inter festivitates Apostolorum relato, pauca illa sua Usuardus decerpit, nec sic tamen ad veritatem satis exacta. Genuina ipsa & sincera Ignatii Acta primus in lucem protulit Usserius anno MDCXLVII, quæ mirum est Henichenio non innotuisse, de cetero inlytissimi martyris res gestas diligentissime prosecuto. Eadem illa Usseriana recudi curavit Ruinartius inter selecta à pag. 9, ac præterea fontem ipsum Gracum in bibliotheca Colbertina feliciter repertum, cum nova interpretatione ad calcem adjectis à pag. 695, in quibus certamen clare signatur *xiii Kal. Januarii*, seu xx Decembris, ad quem diem Castellanus eum remisit, iusto, ni fallor, scrupulosior. Recentiores alii in laudando Ignatio stylum exercere; sufficiat Tillemontium indicasse tomo 2 à pag. 190 ad 212 præter notas. Nos de his plura in Februarii Supplemento.

Pionii.

De *Pionio* sic agunt Hieronymiana, ut interprete & commentatore opus sit, qualem sese præbuit Florentinius. Clare Romanum parvum: *Smyrnae*, *Pionii martyris & aliorum xv.* Hic Acta sinceriora præ oculis habuisse videtur Ado, ex quibus primo loco textum suum composuit, à Nostro pro majori parte transumptum, rescissa periodo controversa: *Qui persecutione Antonini Veri &c.* Videantur Acta ipsa à Bollandio diligenter expensa, ubi in prolegomenis difficultates explicantur, quæ etiam hoc tempore viris eruditis dissertationum materiam præbent, ut est apud Ruinartum à pag. 120 & apud Tillemontium tomo 3 à pag. 367. Fator in Actis alium diem notari, nempe iv Idus seu xi Martii (cum circa medium istius mensis passio certo configitur,) sed cur ad v Aprilis Pionium transferat Castellanus, nondum satis intelligo.

Ephrem.

Nec magis siquiesce potuerit idem Castellanus clarissimum *Ephrem* decepsisse ix Julii. Hunc primus hoc die, nescio ob quam causam retulit Ado, ex quo ipsum Noster & ex hoc reliqui passim accepere. Nihil prætermisit Bollandus, quò omnia de eo scripta colligeret; quid addiderint recentiores examinare non vacat, continuam vitæ seriem texuit Tillemontius tomo 8 à pag. 259 ad 319. *Paulus Tricasterinus* etiam Adonianus est, male illic, forte librarii vitio, *Trecassine* urbi adscriptus, quod à Notkero servatum est, à Nostro prudenter (ut credimus) correctum, licet in multis ejus apographis remanserit. Vide Acta pag. 93 & Castellatum pag. 487. Solius *Brigida* hoc die meminit Beda; *Florus* modo suo brevem adjectis laudationem; Ado singulare miraculum, inter Auctaria referendum: Noster id solum ex Adone mutuavit, quod textus exhibit. Antiquissimum illius virginis cultum probant pleraque apographa Hieronymiana. Rabanus *Scotian* medii ayyi, non male mutavit in *Hiberniam*, ut etiam Notkerus, qui tamen *Brigittam* scripsit. Credo equidem Castellatum inter Sanctas, cetera synonymas, solerter distinxisse, ita ut alia *Brigida*, quæ hoc die colitur; alia *Gallica*, *Britta*; alia demum *Sueca*, quæ modo notissima est, *Birgitta* dici debeat. In iis quæ *Hibernia* patronam spectant, nihil desiderari passus est Bollandus, *vitas quinque illustrans*, quas haud immerito, faltem ex parte, suspectas habent eruditæ neoterici. Ceterum ex dictis patet textum nostrum integrum, ordine dumtaxat non nihil immutato, ex Adone profluere, cui Notkerus ea adjunxit, quæ præter *Brigidam* in Rabano repererat. Wandelbertus eam foliam hodie celebrat:

*Brigida virgo potens Februi sibi prima Kalendas
Scotorum sanctis miro celebrata favore.*

A U C T A R I A.

ORNACEN. Plerumque purus & integer, hodie deficit in elogis Pionii Smyrnenis & Pauli Tricasterini; sic tamen ut post *Pionii martyris*, non omittat, *passum cum eo & aliis xv.*

MARCHIANEN. Textum purum habet excepto Paulo, qui plane omissus est.

ANTVERP-MAJ. Exponendum hic etiam Pionii elogium. In Ephrem satis purus est. Tum, de *Brigida*, ex Adone textui superaddit: *Quæ cum lignum altaris, in testimonium sue virginitatis tetigisse, [statim] viride factum est.* In Paulo purus, postea inserit: *Eodem die, translatio*

sancti Audeni archiepiscopi. In fine de Ignatio, *Audeni* ex Adonis Martyrologio solum habet: *Iijo die, translat. sancti Ignatii episcopi & martyris.*

Roswevd. Ignatii elogium etiam omittit. In Pionio interpolatus & mutilatus est. Tum: *Severi, Ravenna, Severi episcopi & confessoris.* In Ephrem, purus. In *Scotia*, *Brigida virginis*, ut Beda. *Eodem die, S. Pauli cruxatis Castrina episcopi & confessoris.*

PULSANEN. De Pionio & Ephrem tacet; addit autem in fine: *In monte Gargano, depositio Paschafis.* beati Paschafis abbatis. De hoc Paschafio nihil quidquam haec tenus invenire licuit.

ANT-

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Toto reliquo textu satis puri, addunt de Brigida ex Adone quod supra dedit. Et in fine: Polycarp. *Ipsa die, sanctorum episcoporum Polycarpi & Severiani. Vide animadversionem historicanam in Actis pag. 933. De iisdem SS. scriptis infra.*

ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. A praecedentibus solo ordine differunt. Polycarpum & Severianum Brigidae praeponentes; item quod Pionio x tantummodo vel xii focios ascribunt.

LOVANIEN. Similis omnino esset, nisi caret toto Pionii elogio; atque etiam fociis xv.

ULTRAJ. LEYDEN. ALBERG. & DASIC. De Ignatio post verba textus, adjiciunt: *Hic quodam tempore per visionem in celum rapius, vidit & audiuit quomodo angelii per antiphonarum reciprocationem, sancta Trinitati hymnos canebant. Quia visione edotus, constitutus in Antiochenam ecclesiam, justa modum visionis, antiphonas decantari. Deinde per beatum Ambrosium ritus cantus de Grecis transiit ad Latinos. Pionio solum addunt focios xii. Penultimo loco de Polycarpo & Severiano Denum de Brigida, ut supra.*

CENTULEN. *Roma, passio sancti Ignatii Antiocheni episcopi: beati Iohannis Apostoli discipulus, tertius post beatum Petrum Antiochenam rexvit ecclesiam. Apud Zmirnam, Pionii martyris & aliorum xv. Eodem die, sancti Effrem, Adesene ecclesie dyaconi. In Scocia, sancta Brigida virginis. Trecas, sancti Pauli episcopi & confessoris. An hic alias sit a Tricastro, vide Prætermisso & Acta pag. 93.*

BRUXELLEN. Ita incipit: *In Scocia, S. Brigida virginis. Quia cum lignum & quibus adiit: Ac pluribus aliis miraculis vita ejus praela-ruit. Ignatio proprium elogium textit, quod non censui describendum. Sequitur: Item Gallenii martyris, qui cum preso beato Ignatio passus est. Pionii encolum luxatum referit. De Ephra- mo fere ut textus. Item sancti Paulii, civitatis Treccaffinae, Castrive Tippidoti episcopi, cuius vita &c. Eodem die, beatorum Polycarpi & Severiani episcoporum & Præcordis presbyteri. Et translatio sancti Andoëni [Audoëni] Rorhomagenijs archi-episcopi. Eius vita dabatur xxiv Augusti.*

HAGENOEN. Proprio etiam marte Ignatio elogium aptavit. In Pionio, Ephraemo, Paulo, fatis purus est, præterquam quod prius solum tribuat xi focios. Tum: *In Scocia, sancta Brigida virginis, que per melius erat prophetata tam paganos quam Christianos. Quia cum quodam tempore &c. Ipsa die, sanctorum episcoporum Polycarpi & Severiani. Vide quæ superius dicta sunt.*

AQUINC. Pro Tricastro, vel potius Tricastro, aut Tricastro, legit Tegafra.

VATICAN. num. 5949. Ravenna, sancti Severi episcopi. Addunt VICTORIN. & REG. SUEC. Viri glorioſi.

DAVERON. Perperam hoc die habet: Item Severi episcopi, cognomeno Sulpitii, beati Martini Turonensis discipuli, Bituricensis civitatis Pontificis, genere ac sapientia clarissimi. Varii hoc die Severi recurrent, de quibus videndum index Prætermisso & Castellanus pag. 486 & 487.

BIGOTIAN. Qui fuit olim PP. Caelflinorum; Ipsa die, sanctorum episcoporum Polycarpi & Severiani.

SURI. ALTEMPS. in Anglia auctus: *Petratoricas, sancti Suri confessoris. In Actis vocatur Sorus.*

CODEX S. RICALDI: *Agrippiani Anticensis Agrippiani. episcopi & confessoris. In Actis, Agrippani.*

STOZZ. & MEDIC. *Apud Scotiam, S. Brigida virg. . . . His vitam virtutibus ac miraculis admirans S. Donatus Scotus, episcopus Fesulanus scribens commendat. Item, translatio corporis sancti Aldoëni archiepiscopi, quando à Gallia per visum Roberti, inclyti Normandorum regis, Rotomagam translatum est, anno Dominica Incarnationis MDCCXVIII. Item, sanctorum episcoporum Polycarpi & Severiani. Apud civitatem Raveninam, natale S. Severi archiepiscopi. Item, sancti Præcor. Præcordi.*

dij martyris. An non Præcordi Corbeiensis?

EDIT. LUBECO-COL. *Antiochia, natale B. Ignatii &c. ut supra ex ULTRAJ. & aliis. Se- quitur: In Scocia, sancta Brigida virginis. Quae cum de manu episcopi velamento more monialium accepisset, super caput suum leonis orationibus, capite submisso lignum altaris teneisset in testimo- nium virginitatis sua, statim viride factum est, & in perpetuum viride & impuribile permanxit. In Pionio Adonem describit. Post Ephraem & Paulum, ponit Polycarpum & Severianum. Ultimo loco: *Pictavii, sancti Leonis confessoris. Leonis.**

BELIN. In Ignatio fatus furus est. Secundo loco habet: *In oppido Treccaffino &c. Sequitur: Apud Scotiam &c. ut codices supra. Ravenna, sancti Severi episcopi & confessoris. Tum de Pio- nio, cuius elogium mutuat. Ultimo loco de beato Ephraem.*

GREVEN. *Ravenna, depositum sancti Severi De Severis episcopi & confessoris. Qui ex lanificio vielum queruans, per columbam calius misum, designatus est in episcopum assendum. Alius voluit quod hic sit memorius ejus, & Vincentius uxori, filieque Inno- centiae, undecimo vero Kal. Novembris, depo- sitio. Ipsa die, sanctorum episcoporum &c. Item beati Severii episcopi & confessoris, cuius corpus in Basilica metropolitana beate Mariae Rorhoma- genijs, populus hac die reverenter ostenditur. Picta- Leonis. vis, sancti Leonis conf. Euberti episcopi & confes- Euberti. foris. Metis, Sigeberti confessoris. Severi presby- Sigeberti. teri & confessoris, de quo in Dialogorum Gregorius narrat, quod ad infirmum vocatus, cum propter opus putationis vinee sue paululum iardasset ire, illeque defunctus fuisset, amarissime sicut, ad vi- tam eum revocaverit. Alius ramen hunc habent xv Kal. Martii. Item, sanctorum Dionysii & Publili. Dionysii. Ex codicibus Hieronymianis.*

MOLAN. De Brigida, *hac cum lignum &c. De Severo & Severio, ut Greven. In Vastia. Præcordi- co, natalis sancti Præcordi confessoris. Deinde confessoris. charactere minuto: Metis, Sigeberti conf. & re- gis: qui inter alias virtutes virginis monasteria con- struxit. Passio sanctorum Vindemialis, Engenii & Vindemia- Longini: de quibus Greg. Turon, in Chronicis lib. 2. lis &c. Insulæ, sancti Euberti conf. qui, licet vita Deo Euberti. sit nota & hominibus ignota, creditur tamen esse meritis præclarus. Cuius corpus requiescit in S. Pe- tro. In editionibus aliis accedit de Severo Ra- vennate: *Quem Deus de lanifici arte ad episco- patum subiicit. Die prima, prefestum Ippamenes Domini & Dei, Salvatoris nostri Iesu Christi. Et sancti martyris Tryphonis. Civitate Augusta, sancti Tryphonis. Ursi episcopi ejusdem civitatis. Pictavii, sancti Leo- nis, compresbyseri sancti Hilarii, ab inenite arata Leonis. sanctissimi. Denique, minori charactere: In Ilandia, sancti Goedermundi, episcopi & martyris. Goedermann. Necrum inter Sanctos notus est, nisi fumatur pro Jona Ogmundo. Vide Prætermisso.**

IV. Non.

Die 2.

Hypapantes.
Cornelii.

Y Papanti Domini. Apud Cæfaream, beatissimi Cornelii Centurionis, quem beatus Petrus baptizavit. Hic apud præfatam urbem episcopali honore sublimatus quievit. Romæ via *Apronianus*. Iaria, passio sancti Apronianus, qui audiens unam cum Sisinnio diacono, adhuc gentilis vocem de cælo factam, venite, inquiens, benedicti patris mei & reliqua; credens, baptizatus est, & sic postea in confessione Domini finem vitæ capitali fententia accepit. Item Romæ, sanctorum Fortunati, Feliciani, Firmi, Candidi. Aurelianis, sancti Fuscoli episcopi.

Puri ferme sunt codices nostri omnes, sed primigeniam & simplicem Usuardi puritatem exhibent foli Codd. *Pratensis*. *Herini*. *Tornacensis*. & *Marchianus*.

VARIA LECTIO. Scripsi *Ypapanti*, quam terminationem omnes habent atque aspersione carent citati codices, & quidem Pratensis legit *Yppapanti*. Ceteri tum excusi tum MSS. non parum variant. Major discrepantia est in nomine *Fuscoli* Aurelianensis, cuius inflexiones diversas ferme duodecim referre possem, videndas apud Bollandum & Castellanum hoc die. Servavi lectionem Pratensis, Heriniensis & Marchianensis, quamvis Tornacensem præferendam alii censeant, ubi pro *Fuscoli* scribitur *Floculi*: gallicè *S. Flou*; & sic etiam interpretatur Motherius noster in notula ad hunc diem.

Hypapantes.

OBSERVATIO. *Hypapante Domini* legitur apud Bedam, quem hic deserit Rabanus, Hieronymiana fecutus, quorum tamen verba non nihil ampliavit. Cum Beda convenit Romanum parvum, estque phrasis plane eadem in Adone, unde Nostro non defuere quos imitaretur. Cur vero codices nostri aliam passim terminationem adhibeant, non est opera pretium discutere. Græcum & non recte Latine redditum, totam haud dubie variationem induxit. Notkerus nec Rabanum nec Adonem deferere voluit, utrumque annuntiandi modum conjungens, quamvis prioris verbis non omnino inhaeret. Hieronymiana apographa apud Florentinius sic loquuntur: *Purificatio sancte Marie matris Domini nostri Iesu Christi*. De hoc falso fuse & eruditæ tractat Henichenius & post eum Castellanus à pag. 498. Ceterum ex citatis Beda, Romano parvo, Adone & Nostro manifestè evincitur, vetustissimo usu receptam in Ecclesia Latina, Græcam hujus festivitatis appellationem, cui alia etiam nomina adaptata sunt. Quid propriè velint Wandelberti versus, alii considerandum relinquo; ita sonant:

Quartum Nonarum templo illatus dicat Agnus:
Quo lustrante Deo in unum plebs credula templum,
Mente pia locat acceptum sternitque tribunal.

Cornelii.

Centurio *Cornelius*, in Romano parvo ab Adone repertus, elogio auctus est, quod exinde Noster defussum servata circumstantia baptismi, à Petro Apostolo collati, quæ in rigore verborum, textui sacro non videtur conformis. Sunt etiam qui dubitent, utrum revera Cæfariensis episcopus à Petro sit ordinatus. Sed de his plura vide apud Bollandum in *Actis*, ubi de Cæfareæ prærogativis, apertoque gentibus per Cornelium ad fidem ostio: qua brevius perstringit *Tillemontius* tomo I à pag. 154. Notkeri elogium sati nitide totam Cornelii historiam ex Apofolorum *Actis* contraxit. *Apronianus* solo nomine meminit Beda; Romanum parvum, *martyrem Rome* appellat: Ado plura adjicit, qua vix credas à Nostro in compendium reducta. Certe verba Christi: *Venite benedicti &c.* Ado non expressit, alii non uniformiter: atque eam fortasse caufam fuisse dicere possumus, eur in multis codicibus furcunt interpolata, sic ut foli quatuor inventi sint, quos genuinum & simplicem Usuardi sensum retulisse, supra censuimus. Rabanus eumdem fontem, nempe sancti Marcelli *Acta*, de quibus *xvi* Januarii egimus, præ oculis habuit, atque inde breve suum elogium extraxit, descriptum à Nottero, quod si non verbis, certe fententia, cum longiori Adoniano convenit. *Fortunatus* cum tribus aliis martyribus inter plures ex Hieronymianis à Nostro electus est, uti & verosimiliter *Fuscolus* Aurelianensis, sed prætermissa *Sicaria*, quam Beda & Usuardo perperam tribuit Florentinius. Rabanus solam postremam habet, Notkerus utrumque.

AUCTA.

AVCTARIA.

Purificatio
ni S. M. V.

ANTVERP-MAJ. Incipit: *Purificatio sancte Marie Virginis. In Cornelio sati purus est: Eodem die Roma, sancti Apronianus martyris, sub Maximiano imperatore.*

Rosweyd. Litteris rubris: *Purificatio sancte Marie. In secunda, non omnino purus est. Eodem die Roma, sancti Apronianus martyris, qui sub persecuzione Maximiani imperatoris multa passus, via Salaria, miliario secundo, ad ultimum capite truncatus est. In Africa, Victorius & aliorum LXXX. Item Roma, Fortunatus & aliorum XXXI. Vide Acta & Florentinum, ubi hae martyrum classes accuratus distinguntur.*

PULSAN. ANVERP. MAX-LUBEC. GREVEN. & MOLAN. atque alii passim codices longiorem faciunt auditam ab Aproniano vocis sententiam, nempe: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est. Berlin. adiicit, a confessione mundi, omisso, credens. MOLAN. præterea Usuardino textui, alii litteris verba Adonis interserit. Itaque post, adhuc gentilis, sequitur: Sub persecuzione Maximiani imperatoris, cum praesens esset aperitiibus Laodicii prefecti beatum Sisinnium diaconum, edictum de carcere (erat enim committariensis.) Et post baptizatus est a Sisinnio diacono, & ad confingendum sacro Christi mitem, Marcello Pape oblatum.*

PULSAN. Litteris majusculis miniatis, sic incipit: *Purificatio sancta & perpetua Dei genitricis & Virginis Marie. Sequitur textus cum additamento, ut jam diximus. In fine autem ita sensum format, ut pericolo continua, post Candidi, legit, Aureliani & Fuscoli episcopi, quasi si hi fuissent martyres duo, aliorum tocum. Idem habet Muneratus, etiam in principio ab Usuardina simpliciter recedens, dum ita scribit: Iapanti Domini, quod est Latine obviatio, quan- do scilicet Domino in templo sanctus Simeon obviavit.*

BELIN. Cum de prima editione jam egerimus, etiam notandum, in quo altera a puritate discrepet. Ita diem concludit: *Aurelianis, sancti Flobuli, episcopi & confessoris, & Sicharie Deo sacrate.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Diem sic omnes ordiuntur: *Purificatio beatae Virginis & Iapanti Domini vero similiiter quod neutrum festum, seu saltem annuntiandi modum excludere voluerint. In voce audita, venite benedicti &c. cum supra citatis convenienti. In fine post episcopi, addunt plerique & confessoris: nomen vero Fuscoli, vel Fuscoli varie efformant.*

CENTULEN. Iopanti Domini, quod est amplexio sive suscepit Domini Salvatoris. *Apud Cesaream, beatissimi Cornelii Centurionis, quem beatus Petrus Apostolus baptizavit, quaque in eadem urbe episcopus sublimatus, quievit. Roma, Apronianus martyris. Item Roma, sanctorum Fortunati, Feliciani, Firmi, Candidi. Aurelianis,*

sancti Fuscoli. Recentiori manu in spatio etenso hæc verba inscripta sunt: In Sebasien, decollatio, præfixa hæc, quæ antiquior & prima manu scripta sunt; sancti Blasii episcopi & martyris, ut merito dubites utrum ad hunc, an ad sequentem diem referantur.

BRUXELLEN. *Purificatio beatae Virginis & Iapanti Domini. Quid festum tempore Justiniani imperatoris apud Byzantium seu Constantinopolim sumpsit initium. Et sancti Symonis, qui Christum in templo præsentatum, in ulnis gerans, cecinit canum, Nunc dimittis Domine servum tuum in pace. De cetero purus est, etiam in voce cælesti ab Aproniano percepta. Habet tamen in fine, confessoris.*

HAGENOYEN. *Purificatio beatae Marie Dei genitricis: quando illa obiit filium suum in templo sacerdoti, & redemit illum in oblationibus, secundum legem Moysi. Ubi ipse cognitus erat a sancto Symone & a sancta Anna vidua. Hoc festum celebre insitum fuit a Justiniano imperatore propter mortalitatem, quæ tunc viguit in Constantinopoli, quod & Pelagius Papa confirmavit. De Aproniano, post baptizatus est, addit: Et ex devotione seipsum presentavit, conquerens quod dies suis, perdidierit. Et ait index ei: Vere hodie perdes dies tuos & statim præcepti eum decollari. Pro Firmi, legit Sirini.*

MATRICULA CARTUS-ULTRAJECT. Omis- sis Aproniano & Fusculo, ponit in fine; *Tele- rini confessoris & aliorum martyrum. Vult dicere Celerini. Celerini & sociorum: sed spectant ad diem sequentem.*

VATICAN. num. 5949. Non habet Fortu- nati & sociorum, nec Fuscoli.

ALTEMPS. *Ipsò die in Cantia, Dorobernia, sancti Langaci archiepiscopi.*

STROZZI. *Apud castrum Florentino, s. Ver- Verdiana. diana virginis, cuius vita virtutibus admiranda. Dubium tamen relinquit, utrum ad hunc an ad praecedentem diem ea Sancta referenda sit. Item passio s. Soteris martyris. Item, sanctorum Soteris, martyrum Zorici, Herenei & Hiacinthi. De qui- Zorici & sociis etiam agunt codex MEDIC. & EDITIO FLO- RENTINA anni MCCCCCLXXXVI.*

EDIT. LUBECO-COL. Incipit sicut codices media nota supra. In Cornelio pura est, in Aproniano, ex Adone interpolata. Post Fusculi episcopi & confessoris adnectit: *Eadem die, beati Soris confessoris. De quo etiam memini- Soris. mit Grevenus. In Actis ponitur pridie.*

GREVEN. *In Africa, sanctorum martyrum Victoris & aliorum LXXX. Item, sanctorum Ma- Victoris & Perpetuae, Julia, Privatule. Vide Acta. & 80. Sequitur Soris; tum: Laurentii archiepiscopi, Marini & Cantuariensis, qui beato Augustino, primo ejus Laurentii, dem urbis episcopo successit. Item secundum aliquos, septem mulierum, quæ guttas sanguinis S. Blasii mulierum 7 collegarum, & pro Christo gloriose accubuerunt. Aurelianis, Sigaria virginis Deo sacrate. Hade- Sigarie. logo virginis, cognata sancti Bonifacii episcopi. Hade- logo.*

MOLANI additione de sola Sicharie & Lan- rentio Cantuarensi meminerunt. Quæ textui immixta sunt, superius dedimus.

III Non.

Die 3.

Celerini & aliorum. **D** N Africa, natalis beati Celerini diaconi & confessoris, & sanctorum martyrum Laurentini, Ignatii, & Celerinæ: de quorum omnium gloriosis laudibus extat beati Cypriani episcopæ stola. Apud oppidum Vapingum, depositio episcoporum Tigridis & Remedi.

Nova purorum codicum penuria. Soli Greven. & Molan. omni additamento aut immutatione carere videntur. Ratio mox dabitur.

V ARIA LECTIO. Posui Africa de more, licet ambo scripserint Aphrica. Greven.

Habet Laurentii cum multis aliis codicibus, melius Molan. post Romanum parvum & Adonem Laurentini, ut in textu. Scribo extat, ut alibi extitit &c. Vapincum habet Greven. Vapincum Molan. recte uterque. Alia nomina & loci & ipsorum Sanctorum vide in Actis. Ex modo variationes alias momenti gravioris, propter quas tot codices è genuinorum numero exclusi sunt.

Purum non esse codicem Pratensem, ex eo liquet, quod Castellanus me pridem monuerit, era in eo fuisse omnia, incipiunt à voce sanctorum, ad finem usque, & prefissi & alii cod. hoc die Tum: Apud Sebastem civitatem, beati Blasii episcopi & martyris. Civitate Nica, passio sancti Trifonis, tempore Decii imperatoris. Apud oppidum Vapingum &c. Denique adjectum: Latinaco, natalis sancti Deodati episcopi & confessoris. Quis non videt, Blasium Sebastenum perperam legi, cum de eo, post Romanum parvum & Adonem, fuse agat Usuardus xv Februarii, sub nomine Blavii? nisi quis hunc à Blasio vel distingueret; quod nemo hodie admiserit. Satis diu opinatus sum, tum primum in Occidente Blasii nomen inclariisse, cum ex bello Sacro reduces Crucigeri, illustris martyris reliquiis ecclesiæ nostræ locupletarunt, atque adeo tunc etiam cœpisse hoc die celebrius recoli. At cum in Rabano, hoc ipso die tam diserte ponatur; ut vanam repulsi hujusmodi conjecturam. Fieri tamen eâ causâ potuit, ut multi codices Usuardini Blasium hoc die, vel apposito vel suppresso palestræ nomine, collocarint, quod forte à Blavio, ut crant tunc tempora, diversum existimaverint; alii vero totam annuntiationem, quæ xv ab Usuardo posita fuerat, ad hunc diem retraxerint, quod fecere Heriniensis & alii. Ut ut status, certum puto Blasium, ex Usuardi mente, ad hunc diem minime pertinere.

Non majori fundamento intrusus est Tryphonus Nicænus martyr, diversus plane ab illo, de quo egimus iv Januarii, quemque Bollandus rejecit ad x Novembri, quo die colitur hujus nominis patronus Ascrivii (vulgo Catharo) oppido ditionis Venetæ in Dalmatia. Alterius aut ejusdem Tryphonis nomen inter Auctariæ retulimus i hujus, Bollandus inter Prætermislos. Quatuor istiusmet nominis Sanctos in Martyrologio suo universalis distinxit Castellanus. Sed hæc alibi ex processu disquienda sunt. Vide infra Additionem Greveni ex Vincentio. Hic nobis sat est, Tryphonem illum qualecumque Usuardo fuisse ignotum, utpote qui raro, ut alibi diximus, Sanctos Orientales, Adoni superaddere soleat, nisi quos in Hieronymianis repererit. Demum, qui ultimo loco in Prateni ponitur Deodatus, apud solum Grevenum in Auctariis locum invenit, idem, haud dubio, cuius Acta illustrata sunt xix Junii.

Ad Pratensem accedunt codices Marchianensis & Aquicinctinus, qui Tryphonem etiam ipsi nominant, sed Blasium simpliciter dicunt martyrem, absque loci expressione, sic ut aque de Oretano vel Casariensi, ac de Sebasteno intelligi queat. Certe Blasium eos à Blavio discernere, ex eo manifeste patet, quod postremum cum Usuardo referant xv hujus, ut est etiam in Prateni. Puritatem autem Usuardinæ proximi sunt Heriniensis & Tornacensis. hic simplicior, qui Blasium tantum appellat martyrem, ut Marchianus & Aquicinctus, ac xv Blasium quoque collocat; ille clarior, qui præcisa ambiguitate, totum Blavii elogium, Blasius (qui geminatus non est) hodie adscribit. De Tryphonie, nulla mentio. Pulfanen. exclusis Tigride & Remedio, totum & ipse Blasius elogium hodie producit; quod Munerat. mutilum refert. Verum de his distinctius in Auctariis.

Celerini & soc. **O** BSERVATIO. Inter Hieronymiana apographa, clarius Celerinam exprimit Corbeiense, cum Felice & Felicitate compositam, quibus synonomous plures Africanos sæpius, non semper recte, signari observat Florentinius. In Beda, Floro, aut Rabano nullus hodiernorum Sanctorum notus est. Annuntiatio nostra, ita primitus in Romano

mano parvo reperitur: *Beati Celerini diaconi, & Celerine avie ejus, & Laurentini & Ignatii.* Hæc Ado paulo fusiū explicat, relatis Cypriani verbis, ex epistola 34, quam cum aliis, ad gloriōsam corum originem spectantibus, egregia dissertatione illuſtravit Bollandus, ut inde omnis insignium Sanctorum memoria repeti possit: cui jūnge Tillemontium tomo 3 à pag. 395, aliosque qui de Cypriani operibus & vita commentarios edidere, nec non Castellani notam pag. 508. Textus noster ex Adone defumptus est, præteritā patrū & avunculi circumstantiā, servatā a Notkero cum titulo *diaconi*, quem Celerino non debet, citati auctores merito contendunt. An Romanum parvum viderit Wandelbertus, incertum est: ex eodem fonte, ex quo Romani parvi auctor, ipsum sua accepisse, produnt bini hi versiculi:

*Hisque crux pio Celerinus cum Celerina
Enit, Ignatius Laurentiusque beati.*

Jam supra in Variantibus satis fuse ostendimus, *Blasium, Tryphonem & Deodorum* ad hodiernum textum nequaquam pertinere. Cū de *Lupicino* Uſuardus non egerit, nescio; certe is Wandelberto & Rabano notus est. Ex hoc eum Notkerus cum *Blasio* descriptis. Ceterum ex codicibus Hieronymianis *Tigridem & Remedium* Noster eduxit, quorum *Trigidis & Remedium*. primus *Tigris, Tingides, Teridus, Terridus*, alter etiam non uno modo inflectitur. Fuerintne hi sancti *episcopi*, martyres an confessores, ut *depositionis* nomen indicat, an uterque hoc die mortuus, quando & quādū ecclesiam illam rexerint, satis explorata non videntur. Tu confule Bollandum, Florentinum & Castellanum, qui verosimiliora proferre conantur. Nos ex hacētus dictis confici omnino putamus, simplicem & primitiū *Uſuardi* textum à nobis in superiori laterculo repræsentatum esse.

A U C T A R I A.

RATEN. In Variantibus notata sunt, quæ in hoc codice textum purum excedunt.

HERINJEN. De *Blasio* totum textum reicit, quem vide sis xv hujus.

TORNACEN. **MARCHIANEN & AQUINCINT.** Textū subſiunt: *Eodem die, sancti Blasii martyris. Ultimum addit præterea: Lugduni, Lupicini episcopi, Felicis & Celerina.* Quam inepitè hæc omnia simul conjungant, vide in *Actis*.

PULSANEN. *Tigridem & Remedium omisit, sed & ipse totum textum, qui xv Februarii de *Blasio* ponitur, hue reduxit.*

ANTVERP-MAJ. In *Africa*, beati *Celerimi* ita scribitur, pro *Celerini* diaconi & confessoris, & sanctorum martyrum *Celerissime* avie ejus, & *Laurentini & Ignatii*; quorum prior patruſus, sequens avunculus ipsius fuit. *Natale sancti Blasii episcopi & martyris.* Ut codices, de quibus supra.

ROSWYD. In *Africa*, beati *Celerini* diaconi & confessoris, & sanctorum martyrum *Celerina* avie ejus, & *Laurentini & Ignatii*. *Vienna, natale Euentii, Lupicini, Waldegrandi*. Vide infra nomen melius exp̄ſum.

MUNERAT. Post textum purum, subiungit mutillum *Blavii* eulogium ex xv, hoc modo: *Apud Sebasteam cruxitem, passio beati Blavii episcopi. Qui multorum parator miraculorum, sub praeside Agricolano, post diuinam cœfonom atque suspensōnem in ligno, ubi peccatinibus ferreis carnes ejus dirupte sunt, post terribilium carcerem, ac dimissionem laci, unde salvis exiuit, inbente prefato judice, capitis obturcatione cum duobus pueris martyrum consummavit.* Vide hæc purius & completius citata die xv.

ANTVERP. **MAX-LUBEC. & UGHELLIAN.** Referunt purum *Uſuardi* textum, cui in fine subiungunt: *Lugduni, Lupicini episcopi, Felicis & Celerini.* De hac dispartitorum coniunctione,

supra diximus. Eadem infra non semel recurret.

ANTVERP-MAX. **ULTRAJECT.** **LEYDEN.** **LOVANIEN.** **ALBERG.** **DANIC.** & **EDITIO ULTRAJ-BELG.** Omnes in principio *Blasium Sebastenū* referunt cum *Uſuardi* eulogio ex xv. In fine autem addunt, ut jam supra: *Lugduno, Lupicini episcopi, Felicis & Celerini. Demum: Apud Bremam, Anſcharti ejusdem loci Anſcharini primi episcopi.* Adjungit **DANIC.** & **Apofolii Dacia.** Vide plura in *Auctario Greveni*.

CENTULEN. Tantum non purus videtur. Sic habet: *In Africa, beati Celerini diaconi, & Celerina avie ejus, & Laurentini & Ignatii martyrum. Apud oppidum Vapinum, sanctorum Tigridis & Remedium episcoporum.*

BRUXELLEN. Incipit: *Sancta Waldegrandis Waldegrandis eleæ, neptis beatae Gudile. Quæ ab amore conjugali ad Dei trahita amorem, & relata terrena rum substantia rerum, Christum devote secuta, monasterium in Monibus Hammone fundavit, & ibi corpus ejus quiescit.* A Bollando remittitur ad ix Aprilis. Sola ejus translatio hoc die Montibus celebratur, in nonnullis Kalendaris ad iv translata, propter concursum *Blavii*. Sequitur de *Blasio & Celerino*, ut supra in codd. medie note. Deinde: *Civitate Nicena, natale sancti Triphonii, qui tempore Decii imperatoris passus Triphonii est. Apud Vienam, sancti Euentii episcopi gloriosi. Euentius, sanctorum Lupicini &c. Apud Vapinum pure. Apud Bremam, sancti Anſcharii ejusdem loci primi episcopi.*

HAGENOYEN. Primo loco etiam ponitur *Blasius* cum integro eulogio. Sequitur textus satis purus. Tum de *Lupicino* cum sociis, ut supra. Deinde: *Rome, Trifonis martyris. Apud Bremam, sancti Anſcharii &c. Item, Waldegrandis vidua & Wetpurga virginis.* Voluit dicere *Wereburga*, de qua Grevenus infra, & in *Actis Wereburga* hoc die. Vernacule à nobis vocatur *Gebburg*.

VICTORIN. & REG. SUEC. sub num. 130. Apponunt in fine: *Item, sancti Triphonii martyris. Tripbonii.*

L DA-

DAVERON. *Lugdunie, Lupicini &c. sed clarus codex D. du CHEVAL, Lugduno, sanctorum Lupicini &c.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Blasii episcopi & martyris, apud Sebasten Capadoccia, [scilicet] septem mulierum, que collegerunt guras sanguinis beati Blasii. Waldegrandis vidua. Berlendis virginis.*

Berlendis.

Triphonis.

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

OBSERVATIO. De magni nominis martyribus *Philea & Philoromo* agit hodie Roma-
Philea &
scopi, & Philoromi tribuni, & innumerabilium martyrum. Nec dubium videtur, quin istius
Martyrologii auctor eos ex solito fonte, nempe ex Rufini Eusebio acceperit. Ado non
solum ex Historia illa ecclesiastica, sed ex Actis etiam magnam partem descripsit, quae
ab Henschenio primum completius edita & illustrata sunt, sub nomine illius *Gregorii*,
a quo *conscriptam egregie passionem* se recognovisse asseverat Rufinus lib. 8 cap. 10. Sed
multi hodie Henscheni se assentiri posse diffentur. Acta paulo puriora, licet accephala
videantur, se proferre existimat Ruinarius, inter sincera & selecta a pag. 547. Vide euni-
dem a pag. 323, ubi Eusebius librum octavum Actis suis inferit; & Tillemontium tomo
5 a pag. 484. Diffusus Adonis elogium Noster in paucissima contraxit, an satis recte
servato tribuni nomine & martyrii loco, alibi discutietur: pluscula ex eodem Adone
Notkerus desumpsit. Hieronymiana apographa adeo corrupte horum martyrum nomina
exprimunt, ut Henschenius & Florentinus non parum exercuerint; & exercebunt
quemlibet, qui ex his verbis, *Themoi, Filia episcopi, cum filia sua*, ad commodum sensum
reducere voluerit, nisi ex longiori Florentinii notatione, eo etiam demum propendeat,
ut *Filiam episcopum cum filia sua*, a *Philea & Philoromo* diversos fateatur. Nobis de solo
Usuardi textu quæstio est, quem purissimum dedimus. Porro utrum tanti sint Acta
alia a Combebisio, post editum Februarium nostrum, inter *Leodos triomphos*, forte ex
græco Metaphraatis, latine vulgata, ut hi Sancti, ex eorum fide, rejiciantur in XVIII
Maii, quod facit Castellanus contra Martyrologiorum nostrorum auctoritatem, alibi
examinabitur.

In sequenti martyrum classe, non unus est error. Falsa loci positio, dum *Roma* cum *Aquilini*
Foro Sempronii conjungitur: scriptio, ut ex Variantibus patet, non satis recta; nec *& sociorum*
magis exacta nominum ratio ex Hieronymianis apographis habita; ex quibus bene
conicit Castellanus, exemplum, quo Usuardus usus est, mire luxatum & depravatum
fuisse. Plura apud Rabanum & Notkerum confusa, quæ in Actis explicatoria invenies, &
merito explosa, per librariorum socordiam, efficta Sanctorum nomina, ex *Thmuis, The-*
mois vel Themius, ex Foro-Sempronii, Symphorianus &c. Id interim extra controveriam
est, sic scripsisse Nostrum, uti in textu legitur. Wandelbertus solum *Aquilinum* cele-
brat, cui priores duos conjungit:

Tum pridie Nonas Aquilinus vendicat almus,
• *Antistesque nitet Phileas cum Philoromo.*

Aventinus, antiquioribus Martyrologis ignotus, primum in Usuardo locum habuit, & *Aventini*
quidem *Trecis*, licet ibi depositus non fuerit: crediderim notiorem urbem ab *Ps*o
præhabitant. *Episcopum* faciunt codices passim omnes, sic ut dubitari non possit, quin
repræsentetur vera Usuardi lectio. Erravit auctor, ut ostendit Bollandus, at textus
ejus in alteris Molani editionibus perperam mutilatus est. De *Aventino Castradunensi*,
cujus episcopalis dignitas ad priorem transferri potuit, agit etiam hoc ipso die lauda-
tus Bollandus, quem tamen inter aemeros, hoc est incerti diei & fortasse cultus, in
Martyrologio suo universali collocat Castellanus.

A U C T A R I A.

Textus
mutatus.

ANTVERP-MAJ. In civitate Egipti, que
appellatur *Thmuis*, passio beati *Phileae*,
ejusdem civitatis episcopi, & *Phyloromi*,
tribuni Romanorum milium; cum
quibus immensa multitudine fidelis ex eadem urbe,
pastoris sui vestigia sequens, persecutione Diocle-
tiani martyrio coronata est. *Trecas*, natale sancti
Aventini episcopi & confessoris, cuius gesta haben-
tur. In his, ut patet, puritati accedit, sed
deest secunda annuntiatio.

Rosweyd. Incipit: *Rome, sanctorum marty-
rum Aquilini &c. pure.* Sequitur: *In Egipto,*
passio sancti Philea episcopi & Phyloromi &c. ut
præcedens. Defunt reliqua omnia.

**ANTVERP-MAX. LEYDEN-BELG. LOVA-
NIEN. & EDITIO ULTRAJ-BELG.** Textui præ-
figunt: *Natale beati Gilberti confessoris.* In tex-
tu non omnino correcti sunt, & post tribuni,
male inferunt, *sub Deciana persecuzione*, quod
in Adonianis apographis se etiam reperiisse, in-
dicavit Rosweydus.

**ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. & DA-
NIC.** Idem habent quod superiores, & præte-
rea in fine adjiciunt: *Ipsa die, natale sancti Lie-
fardii, Anglorum episcopi & martyris.*

CENTULEN. In civitate *Thymuis*, passio beati
Filiale, ejusdem urbis episcopi, & *Philoromi tri-
buni Romanorum milium.* In duabus aliis, fatis
purus est.

BRUXELLEN. In prima annuntiacione non
omnino purus, inferit, *sub persecuzione Dyocle-
tiana.* Secundam sic format: *Rome, sanctorum*
martyrum Aquilini &c. Et tum: *Item, Sympho- Symboriam*
rianus martyris. Ipsa die, sancti Liphardi, Anglo- ficitii.
rum episcopi & martyris. Ultimæ adjungit, *cuius*
gesta habentur.

HAGENOYEN. Relato textu integro, subdit:
Ipsa die, natalis sancti Gylberti confessoris. Item
santii Luthardi & Elyphardi, Anglorum episcopi &
martyris. Satis patet ex uno vero nomine duo
falsa esse conficta. Sequitur in fine: *Item Ve- Veronica-*
ronica vidua, de qua vide in *Actis*.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Male scribit Siles & Floriani, pro Phile & Phloromi.

CODEX A Domini le Mare, qui fuit, Canonorum S. Lazari Augustoduni: Celicis Rome, dedicatis basilice S. Symphoriani in sububia ejusdem urbis constituta. Hoc quid sit, nescio.

ALTEMPS. in Anglia auctus: Ipsi die, sancti Alelari, Claudio-Cefrensis episcopi & confessoris.

STROZZ. ET MEDIC. Item natale sancti Gileberti confessoris.

EDITIO LUBECO-COL. Parum admodum differt a codd. supra citatis ULTRAJ. &c.; solum addit de Aventino, cuius gesta habentur & pro Liephardi, scribit Liephardi.

BELIN. Inverso Usuardi ordine, primum annuntiat martyres Foro-Sempronenses, quibus immediate subjicit: Trecas, Aventini episcopi & confessoris. Eodem die, sancti Gileberti episcopi & confessoris. Male hic ponitur titulus episcopi qui Sempringhamensi, de quo solo hodie agitur, nullatenus convenit. In alium errorem lapsus est Baronii in Notationibus, ut obser- vavit Rosweydi. Sic habet textus Romani ho- dierni. Eodem die sancti Gileberti confessoris. Notatio haec est: Gileberti alias Gileberti sive Gileberti, fuit is fundator nobilis monasterii Gemblacensis. Wibertum hunc vocat Sigebertus, quem est vita migrasse ait, anno Domini DCCCCLXII. De eodem, Petrus in Catalogo lib. 3 cap. 83. & Molanus in Indiculo & in Natal. Sanctorum Belgii. Ejus vita, a Sigeberto ejusdem canonibus monacho scripta, reuelit Surini in tom. 3 die XXIIII Maii. Ad haec ita Rosweydi.

Tota notatio Baronii ad hunc locum Martyrologii Romani, nihil ad rem facit. Nam Gilebertus ille, qui v die Februario colitur, nihil commune habet cum Gileberto Gemblacensi. Fuit enim Gilebertus ille Anglus, Canonicus Regularis, abbas Sempringhamensis, cuius vitam exhibet Legenda Anglia, per Capitulum Carmelitam olim collecta, & floruit circa annum MCXL & obiit anno MCLXXX, vita sua anno CVI, Sanctorum numero adscriptus est anno MCCII a Papa Innocentio III. Gilebertus autem fuit fundator monasterii Gemblacensis, sive Belga, in diocesi tunc Leodiensi, nomine autem Namurensi, qui floruit anno DCCCCXL & obiit anno DCCCCCLXII. Natalis ejus incidit in XXIIII Maii, quo Surius vitam ejus habet. Elevatio autem ejus celebratur XXIIII Septembris. Alius est Gilebertus, abbas XIII Gemblacensis, qui scripti apologiae pro Seviro Sulpitio, quem Baronius in Notationibus ad diem XXIX Ianuarii confundit cum Gileberto fundatore Gemblacensi. Huc usque Rosweydi Oblervatio.

GREVEN. Donate, Themis: Primum nomen est Donati, alterum ex Thumi male tortum. Donat, Leopardi, Anglorum episcopi & martyris. Item Richardi, Richardi, Anglorum regis & martyris. Remberti Remberti, archiepiscopi Bremensis & confessoris, qui a sancto Anschario ejusdem urbis episcopo educatus, eidemque in regimine succedens, non solum suos laudibus rexit, verum etiam infidelibus frequenter Christum annuntiavit. In Anglia, Gileberti abbatum & confessoris, qui multos regulariter vivere docuit. Sanafola, seu avavis, Sanafola presbyteri, Sangula, haec tenus ignoti. Hugonis presbyteri, itidem in Hispania, cogniti. In Scotia, Modani abbatum.

MOLAN. Post Aventini, subdit, cuius gesta habentur Binchii Uglis episcopi & abbas in Landavo, Uglis, admiranda sanctitatis viri, Sanctianus, sancti Podali, Vodali, confessor. Eodem die, sancti Gileberti confessoris. Ipsi die, sancti Liephardi, Anglorum archiepiscopi & martyris. De Richardo & Remberto, ut Grevenus. Postiores editiones: Eodem die, sancti Gileberti confessoris, qui Sempringamis quiescerunt, in monasterio quod ipse condiderat. In Hancourt ipso die, sancti Liephardi &c. Canobio Laubieni, Liephardi, depositio sancti Vulgi episcopi & confessoris. Die Iulij, quarta, sancti Parrus Ippori Pelsuoste. Alius litteris: Item Remberti archiepiscopi, cuius celebrior Remberti festivitas est die XI Iunii. Eodem die ponit Metaphrastes panitentiam Theophili, per intercessio- nem gloriosissime Dei parentis, auctore Eusebiano hujus Theophili ministro.

Die 5.

Nonis.

Agathae.

A pud Siciliam civitatem Cathanensem, natalis sanctae Agathae virginis & martyris, quae post alapas & carcerem, post equuleum & tortiones, post mamillarum abscisionem, post volutationem in testulis & carbonibus, tandem sub judice Quintiano in carcere consummata est. Viennae, beati Aviti episcopi & confessoris, cuius fide & industria atque admirabili doctrina, ab infestatione Arianae haereseos Galliae defensae sunt.

Concors textus Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Antv. Pulsanen. Max-Labec. Munerat. Greven. & Molan. imo fere ceterorum omnium.

VARIA LECTIO. Solus Herinien. scribit Syciliam, sed in Cathenensem, solum habet Pratensem. Marchian. ponit Catenensem, Pulsan. Cathenensem; Munerat. Catenensem. In textu secutus sum Tornacen. Antverpien. Max-Lubec. Munerat. Greven. & Molan, quamvis aspiratio plane redundare videatur. Rursus, fere conveniunt Praten. & Herinien. ille scribens Agathae, hic Agates: melior est, ni fallor, textus inflexio. Legi equuleum cum probatioribus MSS. & excusis: Tornacen. Marchian. Antverpien. Pulsan. Max-Lubec. habent eculeum, quod alibi non semel recurrit. Martires, tortiones, Quinciano, abscisionem, ammirabili, crescis, heresos & hujusmodi alia ad mediis aevi corruptam orthogra- phiam

phiam spectant, de quibus in praefatione abunde dictum est. Max-Lubec, ut solet esse incorrektissima, ita hic nonnulla habet typographi errore contorta, quæ ex codice Antverpien, cui ubique similis est, facile corremus. Codex uterque pro admirabili, legit mirabili, omittitque vocem *Ariana*, ut fecit etiam Pratensis. Ceteri omnes eam clare exprimunt, ut ex Adone exprimendam putamus. Herinien, Tornacen, Pulfanen, Munerat, Greven, Molan. & alii scribunt *Arriane*: utrum præferas, mihi sus deque est.

OBSERVATIO. Qui Siculorum & maxime Catanensem, seu mavis Panormitanorum gloriam *Agatham* dixerit, satis dixit. Cetera loquuntur Kalendaria, ut vetustissimum Carthaginense ac Frontonianum, atque Martyrologia omnia. Quæ insuper decora, illustrissimæ virginis debita sunt, à Caffellano enumerantur pag. 537. Conspirant apographa Hieronymiana, in quibus, iisdem ferme verbis, primo loco ponitur: *In Sicilia Catania, vel Catana civitate, passio sancte Agathe virginis.* Nec plura habet Romanum parvum: *Sancte Agathe virginis, apud civitatem Catensem.* Bedæ elogium à Rabano descriptum est, etiam ab Adone in Martyrologio, cum hac vera & notabili variatione, quod pro imperatore Diocletiano, substituerit *Decio*, idque recte Notkerus fecutus est, ut à Bollando demonstratum invenies. Habet prolixiorum vitæ seriem præfatus Ado inter festivitates Apostolorum; at Nostræ compendio studens, ex breviori Martyrologii encimio sua decerpit. Cum autem ex ea Bedæ & Adonis discordia dubius hæret, cuius maxime tyranni tempora appellanda essent, neutrum nominavit, solo proconsul *Quintianus*, ut judicis, nomine contentus. Quæ in Agathæ meritis laudes & commendationem facere possunt, operosè cumulavit Bollandus, iis monumentis Acta illustrans atque confirmans, ut licet ad sincerrissima accedere nequeant, certe rigidorum criticorum censuram facile effugiant. Eorum epitomen tradet Tillemontius tomo 3 à pag. 409: nec negligenda sunt, quæ satis curiose colligit Castellanus loco superius indicato. Si de Agatha Wandelbertus:

*Sicaniæ populus Nonis sibi subdit Agathæ
Virginis eximio virtus celebrata decore.*

Avitum Viennensem, sub *Alcimi* prænomine, inter Ecclesiasticos poëtas notissimum *Avii*. aliisque scriptis celebrem, in plerisque Hieronymianis apographis notatum reperimus; sive vere de adjectiis, ut existimat Florentinus, non est opera pretium multis discutere. De eo etiam meminit Rabanus, licet in Beda aut Floro notus non sit. Certum est, Usuardus hic denuo sua omnia ex Adone mutuatum, omisissis foliis hisce verbis, tempore *Gundobaldi regis*, quæ in Notker & multis codicibus anterioribus restituta sunt, ut statim patet. Vide quæ de Avito in Actis accurate disputata sunt, ac brevius in Castellani nota, pag. 541 & 542. Apud Rabanum & Notkerum *ordinatio episcopatus Andreae Apostoli* ex Hieronymianis signata est, sed ea nihil ad Adonem, nec proinde ad Nostrum quidquam attinet.

A U C T A R I A.

Text. Beda.

ANTVERP-MAJ. In prima Bedam, in secunda Adonem describit *en* ejus textum: *Apud Siciliam civitatem Catensem, passio sancte Agathe virginis, sub Diocletiano imperatore, proconfide Quintiano.* Quæ post alas & carcere, post ecclæs & tortionem, post mamillarum abfractionem, sed a Domino sanationem, post voluntationem iustitilis & carbonibus, tandem in carcere conformatum est. *Vieni civitate, beati Aviti episcopi, cuius fide & industria arque admirabili doctrina, tempore Gundobaldi regis, ab infestatione &c.*

Rosweyd. In prima Adonianus, de secunda hoc solum habet: *Vienne, episcopi & confessoris.* Deest nomen ipsius sancti.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Satis puri omnes sunt, si solum demperferis citata superius tria illa verba de Avito, tempore *Gundobaldi regis.* Scribunt ipsi *Gundobaldi*.

CENTULEN. *Apud Siciliam civitate Catensem, passio sancte Agathe virginis, sub Decio imperatore, proconfide Quintiano. Vienne, sancti Anni [pro Aviti] episcopi & confessoris.* In territorio

Morinorum, transitus sancti Bertulfi confessoris & Beritulfi monachi, cuius ossa Gande regnabant.

BRUXELLEN. De Agathæ adjicit: *Cujus nomen in Canon. Messe recolimus.* Ultimo autem loco: *In Blandinio, sancti Beritulfi confessoris.* Cetera satis purus.

HAGENOYEN. In Agatha interpolatus, post mamillarum præcisionem: *Sic loquitur, Item est incarcera, & à beato Apostolo Peru visitata & sanata. Deinde in carbonibus & iustitilis viri est voluntatis tandem sub Quintiano &c.*

Codices VICTORIN. REG. SUEC. signatus num. 130 & VATICAN. Longobardicus num. 5949 in fine: *Eodem die, sancti Theodori martyris, Theodori, an aliis ignoti, nisi quis sub Theodori nomine Ipsi-Isidori agnoscat, de quo vide Prætermislos &c.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Post Agatham ponit: *Aleydis virginis & abbatissæ.*

EDITIO LUBECO-COL. In Avito mediae notæ codicibus conformis, de Agatha post carbonibus, hoc solum admisit: *Tandem tempore Decii imperatoris, sub iudice Quintiano &c.*

BELIN. Textui Usuardi in fine adnectit: *In civi-Ingiminiate Brixina, sanctorum confessorum Gemini & Albinus & Albinus episcopos.*

episcoporum, quorum vita miraculis exstat glorioſa.
Vide inferius vera horum Sanctorum nomina.

GREVEN. *Eodem die, Saturi, Aviti, (an non
Saturi &c. Revocari?) Felicis ex Hieronym. Landano (puto
voluisse scribere Blandinio) Bertulphi confessorum.
Babilonii. Babilonia diaconi & confessorum. Nihil
Ingele. de eo reperit Bollandus. Ingela virginis; itidem
Bertrada. ignota. Albedis [Adelheydis] & Bertrada
Gerbergæ. virginum & Gerberta [Gerbergæ] matris eorum
Posteriorum duarum cultum probatum haec
nus non invenio.*

MOLAN. De Gemino & Albino, Belinum transcribit. In *Vilika*, depositio *Aleidis virginis Aleidi*. & abbatissa, mira sanctitatis. In *Blandinio monasterio*, sancti *Bertraldi confessoris*. Postiores Molani editiones a *Bertraldo* incipiunt. Tum : *Suectionis*, sancti *Vodali confessoris*. Sequitur de *Vodali*, *Gemino* & *Albino*. Vera nomina sunt *Ingenuinus* & *Albinus*, quorum primum ad 5 Septembris reicit *Castellanus*. In *Vilika*, depositio &c. Tum minutori charactere : *Alexandria*, *Ifridori*, *martyrum sancti & glorioi martyris Ifridori*.

VIII *Idus.*

Die 6.

Dorothea. Pud Cæfaream Cappadociaæ , natale sanctæ Dorotheæ virginis , quæ primùm equuleo vexata , dein palmis diu caesa , ad ultimum capite punita est. In cuius confessione quidam Theophilus scolasticus conversus , & mox equuleo idem acerrime tortus , novissimè gladio cæsus est. Arvernus , beati Antholiani martyris. Eodem die , sanctorum episcoporum Vedasti & Amandi , quorum & vita & mors plurimis extitit miraculis gloria. E quibus prior Adartensium , sequens verò Trejectensium rexit ecclesiam.

Est Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

VAREA LECTIO. Tornacen. & Greven. ponunt *Capadocie*, præplacet aliorum orthographia. De *ecleto* alibi satis dictum est. Reliqui in textu *scolasticus*, quod omnes codices MSS. eam lectionem servent. Solus Molanus scripsit, & mox *equuleo* *eodem*, alii melius *idem*. Herinien. habet *Amolani*; Greven *Antoliani*; Molan. *Anatholiani*. Puto textum esse purissimum, quidquid alii id in dubium revocent. Apographum nostrum Pratense pro *existit*, posuit *existit*, forte quod in prætempore autographio contortæ sint litteræ, certe omnes legunt ut in textu. *Adartenium* & *Trejetensium* Usuardi formulæ est ex codd. MSS. sed à Munerato & Molano correcta: videatur Henschenius hic. Greven. servavit *Trejetensium*, sed male scripsit *Atrabatensium*. Rabanus & Notkerus ab omnibus recedunt, ponentes *Aderato*: unde verosimiliter *Arras*. Alter scripsit Florus; *Atrebata*.

*Dorothea. Theophilis. OBSERVATIO. In Cesarea Cappadocie, passionem sancte Dorothee distincte consignant Hieronymiani codices Lucensis & Corbeiensis; sed quod prior Etiopoli & Scolastici sic legat, ut diversi martyres videantur, clarius alii exprimunt: *Passio sanctorum Dorothee & Theophilis scolastici*. Quod autem synonymi martyres, pluribus Alexandrinis admixti reperiantur xii Februario, non video quid tantopere difficultatis habeat, cum hujusmodi exempla synonymorum martyrum, in hoc praesertim Martyrologio, quotidiana sint. Utrum alterutro die indicetur virgo illa Alexandrina, quam Dorotheam Rufinus vocavit, Baronius celebrissimam *Catharinam* credidit, aliorum examini relinquimus. Annuntiatio nostra fontem ordinariam, procul dubio, respicit, nempe Romanum parvum, quod ita habet: *Apro Cesaream Cappadocie, sancte Dorothee virginis, & Theophilis scholastici*. Ex antiquis Actis encomium concinnavit Ado, cuius medullam Nofer in laterculum suum retulit. Aliud est Rabani elogium, in quo Christi & Calliste apponuntur, de quibus praefata Acta meminere; Notkerus ex Rabano & Adone historiam suam confavit. Satis exactam praedictorum Actorum synopsim tradit Tille-montius tomo 5 à pag. 497. Wandelbertus solum hunc hodie verificulum profert: *Idibus octavis martyr Dorothea coruscat*. Dubitat Florentinus an *Anatolianus*, qui in Hieronymianis ponitur, idem sit cum hodierno nostro *Arvernense*. Scrupulus videtur; nam *Antholianus* sine dubio inde ab Adone acceptus est, ex hoc ab Ustardo. *Antholianus*, inquam, non *Anatolianus*, codicibus nostris vetustissimis cum ipso Adone conspirantibus. Vide de eo Bollandi commentarium historicum.*

Defectum accusationis in Uſuardo arguit Castellanus, quod *Amandum* cum *Vedasto* compofuerit, utpote qui nihil magnopere commune habeant, toto fere ſequifeculo *Amandi* & *Vedasti* aetate disjuncti. Attamen, si quid peccatum est, non id Uſuardo, sed antiquioribus impū-

imputandum, apud quos prædictam conjunctionem pridem in usu fuisse, ostendunt Florus, Wandelbertus, Rabanus & Ado, qui, si non codem die, certe codem nexu copulatos referunt; Florus & Rabanus hoc die, alii duo xxvi Octobris, ut ibi dicetur. Rectusime autem ambos Sanctos hoc die signari, apertius evinci non potest, quam ex eo quod utriusque obitus in hunc ipsum diem concurrat, ut habes in Actis, locis infra citandis. Jam vero Usuardum hunc rursum ex Adone sua fere omnia desumptisse, manifeste intelliges, si utriusque verba præfatis diebus inter se contulerit. A Rofveydo hodie in appendicem rejiuntur, in qua Vedastus denuo recurrat i Octobris. Diversum plane est Flori elogium, præposterus ordo, dum Amardus junior seniori Vedasto præponitur. Alia in Rabano & Notkero non satis exacta. Sed nobis sufficit genuinum Usuardi textum exhibuisse. Quæ ad alias Vedasti celebritates pertinent, vide in Actis comment, præv. §. 4 & 5 à pag. 785; de Amando autem pag. 840: atque ibi utriusque Belgarum Doctoris gesta mirifice deducta & diligentissime ab Henschenio illustrata invenies.

A U C T A R I A.

ULSANEN. In Dorothea tantillum interpolatus, Vedasti & Amandi elogia mutilavit.

ANTVERPIEN. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Textui puro superaddunt: *Ipsò die, sanctorum Saturnini, Theophilis & Revocatae*. Poterat omitti Theophilus, idem verosimiliter cum Scholastico. Vide Acta.

ANTVERP-MAJ. Deficit; sic habet: *Aput Cesaream Capadociæ, natale sancte Dorothee virginis. Quæ sub Apricio province ipsius praefido, primum ecclesiæ extensione vexata, deinde palmis diuissime cœta, ad ultimum capitali sententia punta est. Arvernus, natale Antholiano, qui aput urbem Arverniam martyrio coronatus est. In ultima nihil deficit; scribit Atrebatensem pro Adarentium.*

RosweyD. De Dorothea, ut prior, sed addit: *Pausus est etiam cum ea Theophilus scolasticus. De Antholiano, etiam ut præcedens. Tum: In Gallia, Vedasti & Amandi episcoporum & confessorum. Item Helene regina. Natalis ejus agitur xviii Augusti.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Secundo loco habent de Vedasto & De Amando. Amando, adduntque de ultimo, tribus annis rexus ecclesiæ. Dein: *Sed infraclusum imbi cernens laborenum sum, vitam hereticum eligens, in quadam cella juxta civitatem Turonicam quindecim annis cœlio supereteins, & aqua & pane bordeaco sustentans permanebat. Hæc non recte temporibus divisi sunt. Satis bene adiicit DANIC. Amandum superiorum Traiectensem episcopum fuisse. Videatur de duobus hisce Apostolis nostris accuratissimus Henschenii commentarius. Sequitur de Anatholiano, ubi addunt, ut supra; *qui apud eamdem urbem martyrio coronatus est. In fine: Ipsò die, sanctorum Saturnini, Theophilis & Revocatae. Quæ postrema etiam habet LOVANIE, cum superiori clausula, tribus annis, sed reliqua ab ipso omisso sunt.**

CENTULEN. *Apud Cesaream Cappadociæ, sancte Dorothee virginis, sub Sapientio iudice, & Theophilis scolastici. Averni, sancti Antholiani episcopi & martyris. Atrebatæ, sancti Vedasti episcopi & confessoris. Canobio Helnone, sancti Amandi episcopi & confessoris.*

BRUXELLEN. Auctius item exhibit Dorothea elogium. De Vedasto & Amando post gloriosa, sic legit: *E quibus prior Cameracensem & Atrebatensem, sequens vera Traiectensem supra*

Mosam rexerunt ecclesiæ. De Antholiano, Saturnino &c. ut codices mediae notæ.

HAGENOYEN. Reliquis omnibus liberalior est in amplificando Dorotheæ elogio, verum tanti ea non sunt, ut locum hic habere mereantur. Antholianum prætermittit. Vedasti & Amandi elogium fere simile est superius jam relato; sed hanc subduntur: *Postea Roma peregrinatus est, ubi sibi beatus Petrus in visione apparuit, illum in Gallia prædicare præcepit; quod & fecit, & obiit in pace.*

BIGOTIAN. qui fuit P P. Cælestinorum, STROZZ. & MEDIC. *Ipsò die, sanctorum Saturnini, Theophilis & Revocatae, ut supra.*

REGIN. SUECIA. signatus num. 130: *Ipsò die, Sothoris virginis. VATICAN. autem, signatus num. 5949, positionem exprimit: *Rome, passio sancte Sothoris virginis. Sed in hoc ultimo Sothoris deficit commemorationis SS. Vedasti & Amandi. De Sothere agitur x. hujus.**

CODEX CASTRI-CAROLI: *In territorio Lundum. Natalis sancti Amandi episcopi & confessoris Amandi. An non Amandus Tricassini? Certe hæc nec incerti. ad Amandum Traiectensem, nec ad Argentoratensem, nec ad Wormatiensem, nec deum ad Amandum, aut Marcum Amandum, de quibus inter Prætermisso agit Bollandus, referri ullo modo possunt.*

EDITIO LUBECKO-COL. A proprio festo Colonensi diem orditur: *Aput Coloniam Agrippanam, transito cinerum sancti Pantaleonis mar. Translationis tyrr., que facta est nra cum quibusdam reliquiis Pantaleonis sancti Quirini martyris. Quæ in Dorotheæ elogio immicentur, in Adone sineciora sunt. De Vedasto & Amando, Antholiano, Saturnino &c. nihil differt ab aliis supra citatis.*

BILINI EDITIO. In eo deficit quod post Atrebatensem, non dicat, sequens vero Traiectensem. Addit in fine: *Ipsò die, sanctorum Saturnini, Theophilis & Revocatae; quibus editio altera superadjicit: Et eadem die, sanctæ Sothoris virginis.*

GREVEN. *Ipsò die, sanctorum Saturnini, Theophilis, Revocatae, ac Sothoris virginis. Lubentii & sociorum presbiteri & confessoris, qui a beato Martino Tio Sothoris, ronensis, nunciens tradidit sancto Maximino Traeverensi, post data eximia conversationis exempla, quævit in pace. Cuius corpus nrae impostum contra imperium Rheni fluminis, per terram etiam invipilis actum virtute ascendit. Colitur xlii Octobris. Crisites & Calistes fortorum. Quæ cum à fide Christi, apostolatissen, per sanctam Dorotheam conversa, ad Calistes.*

mas-

Harlindis. Relindis. Gerwisi. martyri palmam pervenire meruerunt. Monasterio Ekye, Harlindis & Relindis virginum. Vide Acta In Selvoldo, Gerwisi virginis, de qua nondum quidam compertum est. Apud Coloniam Agripinam, translatio cinerum beati Pamphaleonis martyris. Spectat ad diem natale xxviij Julii.

MOLANI eulogium de S. Dorothea Adoniana
auctius, uti & Amandinum & Vedastinum, melius
apud ipsum legentur. Sequitur: *Ipsa die, Satur-
nini, Theophilis & Revocati. Rome via Appia, in
camiterio eiusdem, passio sancta Sotheris virginis*

VII. *Idus.*

Die 7.

Auguli.

Moysetis. **P**riusq[ue] Britanniis civitate Anglia, Nam dicitur quod p[ro]p[ter]a, qui cursum temporis per martyrium explens, æterna meruit suscipere præmia. Item, sancti Moysetis episcopi. Hic primum in heremo vitam solitariam ducens, signis ac virtutibus magnifice innotuerat, post verò gentem Sarracenorum, cui episcopus fuerat factus, grandi ex parte ad fidem Christi convertit, sicque gloriosus meritis quievit in pace.

Conveniunt Praten. Herinien. Tornacén. Antverp. Max-Lubec. Munerat. & Belini editio, Gre-
ven. & Molan. Item Antverp-max. cum suis.

V ARIA LECTIO. Praten. scribit *Britaniis*, Munerat. *Britannia* ceteri ut in textu.
Solan Belini. habet, civitate *Augustiana*. Ultraject. posuit *Augalii*; ceteri habent
Augulii; 1 Belini editio *Antli*: sunt qui malint *Augurii* vel *Atigulii*; verum nomen est in
laterculo. De modo scribendi *martyrium* satis dictum est. *Compleps* pro *explens* posuere
Antverpien. Max-Lubec. cum plerisque mediae notae codicibus. *Moisets* pro *Moysetus*
legitur in solo Tornacensi. *Primus* pro *primum* error est in Danico. *Heremo* legunt
omnes, rectius Molan. *eren*, codicum scriptionem sequi maluimus. Solus Pratenis
omisit vocem *magnifice*. Codices minus passim correcti ut Antverp-max. &c. male
habent *innotuit* pro *innotuerat*. Scripti *Sarracenorum* cum omnibus codicibus, excepto
Prateni & Molano. Antverp. & Max-Lubec. tres voces reticent, nempe, *grandi ex
parte*: in Munerato solœcismus est, *grandi cum ex parte*.

Auguli.

Anguli. **O**BSERVATIO. Vix usquam clarissimum aliquem determinate circumscribunt Hieronymiana apographa, quam hoc die *Augulam* exprimit: *In Britannia, Britannis vel Britannis civitate Augusta, natalis Auguli episcopi.* Quod *Auguria* legatur in Epternacensi, facili lapsu ex *Augusta* corrumpi potuit. His concinit Beda: *Britannis in Augusta, natale Augusti episcopi & martyris; ubi alterum librarii errorem vides in Augusti pro Auguli; de quo dubitari omnino non potest cum Rabanus, qui quæ Beda sunt diligenter refert, disinctè legat Auguli.* Bedam fere ad verbum fecutus est Ado; Noster, præter morem, non nihil de suo adjectit, sed quod non magis *Augulo* quam cui libet alteri conveniat, dum solum martyris titulum paraphrastice exposuit. Quæ sit illa Britannia *Augula*, quæ martyris ætas, crudite disquirit Henschenius, cui cur item intentet Cætellanus pag. 558 prorsus non video: nam sive *Londono* appellationem *Auguste* tribuat, sive *Eboraco*, nihil magnopere Acta adversabuntur. Sic Sanctum ipsum unico versiculo alloquitur Wandelbertus: *Augule septenis mundum vincendo triumphas.*

*Moyses ex Romano parvo acceptus est, in quo his verbis celebratur: Sancti Moysetis, qui potenter Mavia Sarracenorum regina, episcopus genti illius factus est. Ado ex monumentis ecclesiasticis elogium contextuit, quod Noster solitus sua brevitatibus eleganter aptavit. Quam celebre pacificum magni viri nomen sub Valente imperatore fuerit, ex Socrate, Sozomeno alioisque Scriptoribus Graecis ab Henfischeni citatis, facile est colligere, atque ex iisdem eorum hallucinationem retegere, qui ex recentioribus Martyrologis Moysetem hunc nostrum cum altero cognomine, sed *Aethiope* confuderunt, ut in Actis accurate explicatum est. Vide praterem Tillemontium tomo 7 à pag. 593, ex quo attentius velim consideres quam apte inter Carmeli incolas ab Alegra^o ejusque symmythis connumetur. Ceterum toto etiam Occidente celebrissimum fuisse Moysetis memoriam ex Martyrologiis nostris apertissime conficitur. At turpiter errat Notkerus, qui Adonis elogium describens, Moysetem in Britannias retrahit, nisi librariorum fæcium dicamus ut, omissa vel deleto *Auguli* nomine, alterius patria ad alterum transierit.*

AUCTA-

AVCTARIA.

ARCHIAN. Incipit à proprio loci: *Elevatio corporis sancte Riedridis*. In reliquis purissimè Usuardinus est. Vide

xii Maii.

PULSANEN. Post *Auguli*, sic prosequitur: *Item, sancti Moysensis episcopi*. Eodem die, *depositio beatissimi Laurentii, Sipontini episcopi*. Hac quidem recte, ut in Actis videtur est; non item quae sequuntur: *In pago Malensi, sancta Aufreberta virginis, in loco qui dicitur Pavliacus*. Prima periodi pars corrupta est, ubi pro *Malensi*, lege *Rothomagensis*. Alio id genus alibi recurrent, dum primis vocis elementis eratis, ultima etiam quandoque depravantur; sic in praesenti, pro *Malensi*, exxiitimo lectum fuisse *Magenis*. Vide x Februarii.

ANTVERP-MAJ. In Britanniæ civitate *Augusta*, natale sancti *Augulii* episcopi & martyris. Eodem die, *santæ Moysensis venerabilis episcopi* & *confessoris*. Apud *Asiam* provinciam, *santæ Apollinaris* *Jerapolitanis* *antistititis*, *viri eruditissimi*. Vide Acta.

ROSWEYD. In Britannia &c. ut praecedens. *Item sancti Moysensis*, qui primo quidem viram solitariam in eremo dicens, meritis & virtutibus ac signis, que faciebat per illum Dens, magnificè immoerat. Qui postmodum, perente *Auria Saracenororum* regina, *episcopus genti illius factus*, fidei catholicae custodivit intermerata consorit, & genem, cui datus fuerat *episcopus*, ex grandi parte ad fidem Christi convertit, sicut in pace quevit. Ex Adone.

CENTULEN. Primo loco *Augulum* annuntiat verbis Adonis, ferme ut duo codices proxime citati. Deinde: *Apud Asiam minorem, sancti Apollinaris episcopi, viri eruditissimi*. Moysensis elogium mutilat, hoc modo: *Eodem die, sancti Moysensis venerabilis episcopi, qui gentem Sarafnam magna ex parte convertit*.

BRUXELLEN. Pro *Auguli*, scribit *Anguli*; de reliquo annuntiatio ejus non Usuardina, sed Adoniana quoque est. Moysensis elogium ex eodem Adone, hinc inde interpolavit. Deinde cum aliis addit: *Apud Asiam, sancti Apollinaris, viri eruditissimi, Jerapolitana urbis antistititis & confessoris*. Demum in fine: *Item Helene* regime. Diximus pridie in Auctariis natalem ejus est xiiii Augutti.

HAGENOVEN. Usuardinus quidem est, sed phrasim non nihil turbatoriorem refert. In fine autem perperam subnecit: *Item, sanctorum martyrum Theophili, Saturnini & Revocata*. Vide de quæ die praecedenti in Auctariis dicta sunt.

VICTORIN. In fine: *Apud Asiam, sancti Apollinaris Hieropolitanæ [urbis] antistititis, viri eruditissimi*. Eodem die, *santæ Aufreberta virginis & sancti Theodori martyris*, haud dubie Heraeensis, unius è quatuor megalô-martyribus, de quo in Actis.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Inter Moysensem & Augulum, Moysen alium abbæum interferit, eum, opinor, qui in Ægypto cum sex sociis martyrium consummavit. Hunc recentiores Martyrologi *Scytopoli* in Ægypto perperam adscriperunt, cum ex Vitis Patrum, variis locis ad Henschenio hinc à pag. 46 recitatis, non *Scytopoli*, quæ *Palætina* secundæ metropolis est, sed in *Schiti solitudine* à græsia-

toribus barbaris, cum sex fratribus intercessus sit. Vide plura ex *Cassiano*, *Sozomeno* & aliis apud *Henschenium* collecta.

CAMBERIEN. monasterii S. Mariae Conventualium: *Monaferio Altimlarensi* [vult dicere *Altovillariensi*] *adventus sanctæ Helena imperaricis*. De eo agetur xviii Augutti.

REGIN-SUEC. sub num. 130: *Eodem die, sanctæ Aufreberta virginis & sancti Theodori martyris*. Vide supra

VATICAN. num. 5949. *In Gallia, sanctæ Aufreberta virginis*. Jam dixi spectare ad x.

EDITIO LUBECO-COL. In prima annuntiatio fere pura, ad secundam, post *magnifice innovat*, hæc subiungit: *Postquam vero geniem Sarracenorum, cui episcopus fuerat factus, ad fidem Christi convertisset, ad eremum rediit, & ibi cum sex eremitis à barbaris occisis est. Quæ hic confusa sunt, in Actis explicantur*. Sequitur: *Apud Asiam provinciam, sancti Apollinaris, Jerapolitanae urbis episcopi & confessoris, viri eruditissimi*. Eodem die, *santæ Recharde regis, pa-Richardi R. tris sanctæ Walburga virginis, qui omnia qua habuit propter Christum dimitit* & *longissimam peregrinationem sumpsit, tandem feliciter obiit*.

Altera BELINI editio. In fine: *Eodem die, sanctæ Helene corporis adventus, ad monasterium Adventus Altovillare, que mater Constantini imperatoris Helena. existens, ad hoc religiose vivenda, pervenire meruit, ut sacratissima Crucis Domini Nostri Jesu Christi ferei inveniret. Vide dicta superius*.

GREVEN. *Item Anatoli, Ammonis, Statiani, Lucii, ex Hieronym. In Anglia, Odonis & socii, episcopi & confessoris. Ibidem, Guillermi episcopi Odonis. & confessoris. Vide de utroque indicem Prae-Guillermi. terminorum. De Apollinare & Richardo, fere ut editio LUBECO-COL. Additur: Amancii episcopi & confessoris. Frindrudis virginis. Apoloni Frindrudis. senatoris martyris, patris sancte Apoloniae. De Apoloni. his tribus vide etiam citatum indicem, & de ultimo speciatim in eodem indice ix hujus.*

MOLAN. *Binchii, Amolunini episcopi & ab Amolunini. batis Lobiensis. De Helene Belinum delcriptit. In fine, minori charactere: Eodem die, Richardi regis, patris sancte Walburgis, qui proper Christum longissimam peregrinationem subiit. In aliis editionibus, sic incipit: Comini, natale sancti Chrysoli, qui hoc venit à Marcello Papa Chrysoli. ad prædicandum missus. Ubi notandum quod recte hoc die collocetur, qui in prima editione postridie ponitur, cum hac clausula, qui Dionysius notus hoc venit. Sequitur: Binchii ex Lan- bus, beati Amolunini, episcopi & confessoris. In Anglia, sancti Odonis, episcopi & confessoris, Odonis. Die septima, sancti Parthenii, episcopi Lampæ Parthenii. ceni: & sancti Luce, in Storio Grecia. Mar-Luce. cianis, elevatio corporis sancte Riedridis. De Helene: Elevation, lenti dictum est. Postea minutioribus litteris: Riedridis. Apud Phrygiam, natalis beati numerosique martyris, pariter ab universa urbe quadam Christia-Universæ norum civium suscepit. Hujus auctor & dux ex urbis MM. statu, vir pietate & religione clarus, Adancus nomine: cuius in confessione Christi constantiam, omnis populus sequens, cum mulieribus viri, cum pueris senes, cum civibus civitas, injecto igne concremantur, ita ut nullus penitus ex illa urbe, etiam cum opio daretur, abscederet. Eodem die, ei visitate Lucens, Richardi, regis &c. ut supra.*

VI Idus.

Die 8.

Dionysii
& socior.
Cointa.

A Pud Armeniam minorem, natalis sanctorum Dionisii, Emiliiani & Sebastianni. Eodem die Alexandriae, sanctae Cointae martyris, hanc pagani correptam ad idola perducentes, adorare cogebant, quod cum illa execrata recusaret, vincula pedibus ejus innectentes & per plateas totius civitatis eam trahentes, horrendo supplicio discerpserunt. Civitate Corduba, sancti Salomonis martyris.

Ex Tornacen. Pulsanen. Albergen. Danic. Munerat. Greven. & Molan.

VARIA LECTIO. Reliqui in textu Dionisii, & Emiliani juxta Tornacen. Pulsanen. Munerat &c. Albergen. Danic. & Greven. pejus scribunt Dionisii: recte Molan. Dionysii & Emiliani. In Pulsanen. ipsalma est Juliani. Nomen martyris Alexandrinæ octodecim ferme modis in Actis deformatum est. Greven. legit Cayntæ; Molan. Cointa; Tornacen. Conite; Pulsanen. Chonta; Munerat. Corinthæ; prætuli lectionem Cointa cum Albergen. & Danic. quod Rom. parvi lectio sit, & proximius ad Quintæ latine accedit; quidquid aliter scripsit Ado: felige quod magis placet. De voce ydola, alibi dictum fatis. Munerat. male ponit correctam, pro correptam. Pulsanen. sensum mutilat scribens execrasset, pro execrata recusaret, & vincula pedibus ejus innectentes omittens. Error Danici in discerpserunt, supposito p correctus est.

Difficultas est circa positionem Salomonis, in qua pauci codices ab omnibus aliis differunt. Et inter puriores quidem Marchianen. legit: *In provincia Lusitana, civitate Corduba, Salomonis.* brevius Rosweyd. *In provincia Lusitana, sancti &c.* His fere subserbit codex Praten. dum ponit: *In provincia Lusitania, civitate Corduba.* Atque hoc modo scripsisse Usuardum existimavit Castellanus. Cum vero objicerem inepit tribui Cordubam, regum Saracenorum sedem, regioni ab ea tam diffitæ, respondit disparatorum connexionem non aliud probare, quam quod Usuardus imperitus Geographus fuerit. Mihi vero non suadetur auctorem ita impeglisse circa provincias, quas oculis ferme suis lustraverat; censeoque proinde priora ea verba ad Usuardum non pertinere, atque adeo codices illos, a ceteris in eo discrepantes, inter puros connumerari non posse. Est præterea in Prateni augmentum aliud, de quo in Auctariis agemus.

Dionysii
& sociorum.

OBSERVATIO. Trium horum Armenorum martyrum præcipua & distinctior notitia sumitur ex solis apographis Hieronymianis, quæ saltem patriam exprimunt, à Romano parvo præteritam. Illa legunt: *In Armenia minore, natalis Dionisii, Emiliiani, Sebastianni.* Istud, sola nomina refert: *Sanctorum Dionisii, Emiliiani, Sebastianni.* Ad priorum fontem confuluit, eamque annuntiationem formavit, quæ ab Usuardo & Notkero fere ad apicem descripta est. An præter nomina & provinciam, eorum certamine (nam martyres censentur) nobilitatem, de iis quidquam compertum sit, ex Bollandi in Actis intelliges. Inspice etiam notationem Florentinii, qua Bollandi opinionem magis confirmat, inter cetera solerter advertens, *Acta sancti Emiliiani* MSS, quæ penes se habuit, corrupta in aliquibus ita esse, ut vix sensus percipiatur; imo, quod oculatissimum Bollandum a fugit, eadem, mutatis dumtaxat nominibus, continere, que apud Petrum de Natalibus in vita sancti Pantaleonis martyris prostant, & quod majus est, iisdem pene verbis ac illam confitri. Hac ille: quæ a sufficiunt, ut Jacobilli Acta ex opere nostro auferantur, in supplemento videbitur. In Wandelberti verificulo defuit locus Sebastianno: sic canit: *Sensis Dionysius ornat & Emilianus.*

Cointa.

Cointam vel Quintam, fidelem mulierem, ex Rufino acceptam ego quidem non dubito. Sic de ea primus loquitur auctor Romani parvi: *Alexandria, sanctæ Cointæ martyris.* Adonis encomium ex laudati Rufini verbis ferme contextum Notkerus integrum descripsit, Noster vix quidquam immutatum reddidit. Jam supra ad xxxi Januarii, dum de fene Metra ageremus, celebrem Dionysii Alexandrini epistolam citavimus, ex qua eadem Cointa hoc die, sequenti Apollonia desumpta sunt. Vide indicatum ibi Ruinartii locum, vel potius fontem ipsum apud Rufinum lib. 6 cap. 31. Alia est aliorum Eusebii interpretatio, unde & varie apud Bollandum Cointæ martyrium explicatur. An autem Salomonis, virginis titulus ei adscribi posuit, incertum relinquitur. *Salomon* martyr Cordubensis à solo Usuardo refertur, numerum quod recentiorem Arabicæ illius persecutionis haberet memoriam; neque enim Salomonem alium Cordubæ pro fide passum novimus. Ab aliis & à Romano hodierno ponitur xiiii Martii cum Ruderico presbytero, ut in Actis videre est. Cetera, quæ huc spectare possunt, in Variantibus dicta sunt.

AVCTA-

A U C T A R I A.

Pauli
Virodun.

PRATEN. Praeter inserta verba, de quibus in Variantibus egimus, addit in fine: *Virodunum, sancti Pauli episcopi & confessoris*. De codem agunt plurimi codices Uuardini, sed modo tam diverso, ut additamentum esse apertissime patet.

HERINEN. Post textum purum & integrum, agit de codem Paulo, sed hac phras: *Viroduni, beati Pauli episcopi & monachi, ipsius ecclesie restauratoris & rectoris*.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN, LOVAN. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Sola voce à priori distinguuntur, nempe quod post rectius, adjicant epitheton, *principi*.

MARCHIAN. & ROSEWEYD. Sic habent, ut in Variantibus diximus, omni alio additamento carentes, ita ut puris proximi sint.

ANTVERP-MAJ. In martyribus Armenis & in Cointa (quam *Conidam* vocat) fere genuinus est; de Salomone tacet.

CENTULEN. In prima annuntiatio Usuardinus, sic prosequitur: *Sancte Chaime virginis & martyris. Virodunis, sancti Pauli episcopi & confessoris. Civitate Concordia [pro Corduba], sancti Salomonis martyris.*

ANTVERP. MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Relato textu puro, subdunt: *Rome, Pauli episcopi, Lucii & Cyriaci. De qua trium Sanctorum conjunctione, vide Bollandum & Castelanum hic; nimis quam saepe infra repetitur.*

BRUXELL. Solito purior, post discerperunt, intercicit: *In Hispania, civitate &c. In fine; Rome, sancti Pauli episcopi & confessoris. Et sanctorum Lucii & Cyriaci.*

HAGENOVEN. Ex Cointa Torritam facit, cetera purtati proximus. In fine auct: *Brixie, (an non Papie?) Ivencii episcopi & confessoris. Roma, sancti Pauli episcopi, Lucii & Cyriaci martyrum. Vide Scriptores de quibus supra diximus.*

BELINI 1 editio, *Coyta* scribit, altera, *Corraine*. In reliquis eadem addit, qua Antverp. & Max-Lubecana.

AQUINCINCT. *Rome, Pauli episcopi, Lucii & Cyriaci. Eadem ubique phrasis ab altero in alterum transmisita.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Incipit: *Pauli episcopi & martyris. Mengoldi, militis martyris, Sancte Helena regina, maris Constantini imp. Tum Dionysii &c. De Cointa & Salomone, nihil.*

Codex 3 BIGOTIAN. fig. D. 9: *Eodem die* *santii Cuthmanni*. Nomen ab aliis alter scribitur.

V Idus.

A PUD Alexandriam, passio sanctae Apolloniae virginis, cui persecutores, omnes primum dentes excusserunt. Deinde cum minarentur, vivam se eam incensuros, nisi cum eis impia verba proferret, illa paululum quid intra semetipsam diliberans, repente se in manibus impiorum prorupit, & in ignem, quem paraverant, proslivit. Suevo apud Cyprum, sanctorum Ammonis & Alexandri.

Textum purum referunt soli codices *Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven. & Molan.* Plerique alii codices in eo potissimum excedunt, quod, sive ex Prateni sive aliunde, textui adjicant sanctum *Ansbertum Rothomagenem episcopum*, ut brevi ex Auctariis cognoscas.

M 2

Die 9

VARIA

VARIA LECTIO. Verum virginis nomen *Apollonia* est, non *Appolonia*, ut Muneratus, nec *Apolonia*, ut Grevenus. Pro *vivam se eam*, posuit Herinien. *vivam eam se*; Greven. & Molan. *eam se vivam*; ubique recte, & cum Adone, quem postremi ambo pressius etiam secuti hic sunt in interpositione vocis *ageret*, legentes, *paululum quid ageret*, *intra semetipsum* &c. Ultro fateor id ad claritatem conferre, verum codices omnes tum MSS. tum exculti, ei lectioni plane repugnant. Pejus habet Munerat. *paululum quidem*; & exilivit pro *profligavit*. *Suevo* diserte exprimit codices passim, non *Sueno*, ut vult Castellanus. *Sievo* in Tornacen., *Sieno* in Munerat. *Suevi* in Greveno, rejicienda sunt; uti & *Aximonia* pro *Ammonis* apud *præfatum* Munerat. Alias *Suevo* vel *Sueno* inflexiones vide in Actis, ubi locum ignotum esse compertis.

Pro Pratenſi cod. In egrapho nostro Pratenſi ad calcem apponitur: *Fontenella, sancti Ansberti episcopi & confessoris*. Sed cum ea verba à Sirmondo lineolâ subducta sint, noteturque illa ipſa in codice B, eſe in textu & ab eadem manu, ſignum eſt prætenſo autographo adjecta fuſſe; atque adeo codicem illum inter puros fervoribus putavi. Potuit præfata annuntiatio ex aliquo Hieronymiano accipi, præſertim ex Lucensi, qui fuit olim sancti Wandregiliſi, ubi ejus poſitio recte ſignatur: *In Alto-monte ſuper Sambre*. At quisquis codicem illum auxit, aliter annuntiationem formavit, & inde in alios codices tranſit, non ubique uniformiter expreſſa, ut ex Auctariis patebit.

Apollonia. **O**BSERVATIO. Hęc eſt admiranda illa *Apollonia*, proiecta etatis virgo & martyr inclita, quam die proxime præcedenti, ex citato ibi Rufini loco cum *Metra* ſeu *Metrano* & *Cointa* ſeu *Quinta* acceptam diximus, inde primum extracta ab auctore Romani parvi: *Alexandriæ, Apollonia virginis*; ſelec̄to, opinor, pro ejus arbitrio, hoc die; ad quem Ado rursus elogium ex laudati Rufini verſione contexuit, à Notkero integrè deſcriptum, à Nostro modicifimè immutatum. Et in hac quidem Martyrologorum ſerie celebratur *Apollonia*, qua apud Hieronymianos codices, *Bedam, Florum, Rabanum & Wandelbertum* ignota eſt. Cur Sanctæ hujus martyrium *sub Decio* collocte Baronius, & quę ac præcedentia *Metra & Cointa*, haud fatis queo conſidere, cum furentis populi in Chriftianos rabie, ſuperſite adhuc Philippo, hęc contigifile planiſſime conſidet, ex laudata jam ſepiuſ *Dionysii* Alexandrini ad *Fabium Antiochenum* epiftola. Nos paſſionis cauſam & tempus aſſignavimus in *Tractatu* noſtro de Patriarchis *Alexandrinis* num. 164, qua fufus explicantur à *Tillemontio* tomo 3 à pag. 293. Utrum prater haec admitti poſſint Acta alia ſubinde conſidet; porro an ſeunda aliqua *Apollonia* recte ad Juliani tempora revocetur, vide apud *Bollandum*, & hęc infra in Auctariis Greveni.

Ammonis & Alexandriæ. In autographo Hieronymiano Lucensi perperam divisa eſt. *Ammonis & Alexandri* nomina, per interpositionem citatae ſuperius annuntiationis, *sancti Ansberti*, pro *Ansberti, episcopi*. Reliqua utrumque coniunctum ſervant, *Sueno*, vel *Suevo apud Cyprum*. Locum certaminis negligit Epternacenſe, ſocios anonymous xxx adjiciens. Tu hos alioſque a recentioribus conuofis, ad claſſes suas in Actis reductos invenies, & nonnulla etiam in Florentini notatione fatis accurate obſervata. Nobis certum eſt Uſuardo ex aliquo Hieronymiano codice annuntiationem ſuam defumpſiſſe, in quo verofimiliter ſic reperit, quemadmodum in textu legimus; niſi quod forte de ſuo alterum alteri antepofuerit. Rabanus ex eodem fonte ſua deſcripſit; ex hoc Notkerus, & hi ambo diſertè cum Uſuardo legunt *Suevo*, editore ad marginem per aſteriſcum indicate *Soli*, ut forte alibi repererat, unde & verofimiliter in Romanum hodiernum ea poſitio derivata eſt. De ſolo *Ammoni* agit Wandelbertus, at cum tres ſynonymi hoc ipſo die apud Hieronymianos recolantur, quem proprie velit, aliis determinandum relinquo. Sic habet: *Quinis Ammonem recolunt pia vota beatum.*

A U C T A R I A.

Ansberti.

ARCHIAN. Purus in textu, ſubdit: *Ipsa die, sancti Ansberti Magneſis episcopi*. Ex eis, opinor, primis litteris, imperitus librarius ex *magenſis* qua eſt poſtrem pār *Rotbomagenſis*, eſſormaverit *magenſis*. Non video id aliter poſſe intelligi.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Adjiciunt: *Fontenelle monaſterio, sancti Ansberti archiepiscopi Rothbomagenſis & confessoris.*

PULSANEN. Incipit: *Apud Canuſium civitatem Apulia, deponitio beati Sabini episcopi & con-*

feſſoris. *Apolloniam* refert abſque elogio. Tum: *Apud Cyprum, ſanctorum Ammonis & Alexandri. Eodem die, beati Ansberti Rothbomagenſis ecclieſis archiepiscopi.*

ANTVERP-MAJ. *Alexandriæ, sancta Apollonia virginis & martyris.* Defunt textus reliqua, quibus ſubſtituuntur: *Apud Ponum provinciam, sancti Athenodori episcopi, fratri beati Gregorii, qui Athenodori Theologus cognominatus eſt. Fontenelle monaſterio, tranſitus beati Ansberti episcopi.* Omitit, qua alii clarius explicant, *Rothbomagenſis ecclieſis &c.* Ros-

omnes, ut in textu; qui etiam concordant in *Scolastice*, licet Molanus correxerit *Scolastice*. Rothomagensis est fere omnium, excepto Prateni, qui etiam legit *Austroberthe* cum Marchianeni & Greveno, reliqui ut in textu: solus Molanus scribit *Austroberthe*.

SOTERIS. Ex quatuor primis Martyribus aliqui cum Sotere aut Soteride in agraphis Hieronymi conjuncti, à Beda discernuntur; ubi clarus & exactius expressa quatuor nomina. Rom. parvum forte in orthographia à Rosweydo correctum (ut in Beda verosimiliter fecere Henschenius & Papebrochius) etiam accurate scribit, quemadmodum & Ado, cui procul dubio ad elogium materia defuit. Meminit idem Rom. parvum *Soteris*, positione non expressa, nisi quis copulativam & ad priores Romanos Martyres putet adstringendam. Alter sane Romani paryi textum accepit Ado, qui grata fortasse nominis origine deceptus, *Soteridem* primus in Orientem transtulit, atque in eo Nostrum sequacem habuit. Non item *Notkerum*, inquit Castellanus, qui *Rabanum imitari maluit & antiquiores, forte advertens, versicolorius in Italia mortuam, quæ sancti Ambrosii consanguinea fuerit*. Non potuit *Antiquiores* alios intelligere, prater Hieronymi agrapha; at enim diligentiam hic suam desiderari passus est, vir de cetero accuratus, cum Notkerus (ive unam five geminam Soterem fecerit) ipissima Adonis verba hoc die ad apicem referat. Hoc Castellanus fallere potuit, quod annuntiacionem Notkeri legent **viii** Idus seu vii hujus, his verbis conceptam: *Rome via Appia, in ejusdem camitrio, passio sancte Soteris virginis & martyris. Quæ omnia, excepta ultima voce, ex Rabano accepta ultra fatemur, ut nos ipso die ex Greveno diximus. Rursus Soteris sacratissima virgo apud Adonem & Notkerum refertur **xii** Maii, ut ibi indicabimus. Dubitat hoc loco Florentinus, virone an mulieri aptandum sit Soteris nomen: item utrum bis eadem Virgo annuntietur, ut de Agneta factum vidimus: sed hæc alterius & disquisitionis & loci sunt. Laudatiusculam, quam ei Ado concinnavit, Notker descripti. Ne hic diutius immoratur, videat Bollandi commentarius, in quo ex Ambrosio adducuntur, quæ ad veram Virginis laudem spectare possunt, aliaque ad ejus cultum pertinencia. Ruinartius in *selechts* pag. 405 S. Ambrosii loca etiam producit. Castellanus in notis breviter collegit, quæ curiosiora sunt pag. 600 & 601; Tillemontius autem cum Pancratio conjunxit tomo 5 à pag. 259.*

Sequitur, *Militum decem*, qui in Romano parvo, Adone, Nostro, & Notkero, nudis
Militum x. solum nominibus referuntur. *Scholastica* a Nostro adjecta est, quam ampliori encomio
Sch. astica. Rabanus & ex eo Notkerus exornant. Sed quid de *Aufstreberta*, foli Nostro nominata?
Auf. reber- Dicam ingenue, non immerito me dubitare, utrum ab Usuardo ipso fuerit posita,
te. idque adeo, quod ejus non meminerint codices duo, mihi certe *estimatisissimi* Heri-
niciensis & Tornacensis, non soliti hactenus prætermittere, quod Usuardi genuinum
est, præfertim in *Sanctis Francicis*, sic ut conjectari nullo modo possim, quid scripto-
res movisset ad reticendam *Sanctam alias notissimam*, si in Usuardi autographo fuisse
expressa. Scryanda nihilominus fuit in texto, ne ex arbitrio meo potius quam ex
aliorum codicum auctoritate, Usuardi simplicitatem videar definire. Quid versibus
suis indicet Wandelbertus, dicat alius interpres:

Sothere, Irenæus & Scholastica virgo quaternis
Egregia pariter meritorum laude niteſcunt.

A V C T A R I A.

Am dixi HERINEN. & TORNAC.
Aufstreberæ non meminisse. Con-
fessi & his PULSAN. in eo singularis
quod ordinem martyrum Romano-
rum interturbet, & pro *Amantis* scribat *Aspari-*
ni. Tum sic: Item *Rome*, *santa Sotheris* virginis.

ANTVERPIEN-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In eo solum a puritate deficiunt, quod primo loco Scholasticam annuntiant, atque in fine pro *Aufreberga*, ponant *Aufreberga*, quod & in nonnullis aliis codicibus legitur. In Belgica editione deest nomen unius ex quatuor primis martyribus.

De Schola-
stica.

reddidit, ejusque obitum fratribus denuntiavit. Quos etiam protinus misit, ut ejus corpus ad monasterium deferrent & in sepulcro, quod sibi preparaverat, collocarent; ut quorun mens alia semper in Deo fuerat, eorum quoque corpora nec sepulchra separaret. An ea conjunctio duret, alibi controvertitur.

CENTULEN. Textū nonnihil abbreviato, subjugit in fine: *Sanctonas, sancti Troiani episcopi & confessoris*, quæ verba ANTVERP-MAJ. etiam potuit, sed inter Scholasticum & Au-
frebertam. Ceterum spectat *Troianus* ite ad
xxx Novembri.

BRUXELL. Elogium Scholasticae ex UL-
TRAJ. &c. hic relatum, ex parte mutilat, post
secreta penetrare, sic legens: *Quo viso, ipso*
corpus fororis defuncta fecit ad suum manerarium
deferriri, & in sepulcro quod sibi ipsi preparaverat,
sepeliri. Et illud postea Cynomannis trans-
flatum est. Sequitur de Soteride, omisitis mar-
tyribus

Castellano potissimum demiror, cur Ado, in producendis ecclesia sua Sanctis praesulibus, alias, & hoc ipso die, tam liberalis, cur, inquam, illustrem illum Desiderium ejusdem ecclesia decessorem suum non annuntiet, à Beda disertè positum: *Eodem die Lugduno, Desiderii episcopi?* Nec obest Rabani silentium, cum Beda textus ex Wandelberto confirmetur. Difficiliter quidem positio; neque qui famosæ Brunechildis iussu, primum exilio multatus, deinde *Prisciniani*, non *Lugduni*, lapidibus obrutus, fuite percutitus & necatus est, ut fuis ex ipsiusmet Adonis relatione narrat Notkerus *xxiiii Maii*, hodie translationem commemorans. Hic à nobis queritur, an neutro die ab Adone consignatus sit: cum utroque à Rosweydo in appendicem rejiciatur? In varias partes se versat Castellanus, sed tandem in Corollario ad finem voluminis, ex Notkeri verbis *xxiiii Maii*, se elicere putat, quod Ado in Martyrologio de eo plane non meminerit. Verba Notkeri sunt: *De quo quia venerabilis Pater Ado, ejusdem ecclesia nostra etate pontifex, nuptio in presentia positio, & ob id suis in cunctis notissimo, aliquid speciale dicere superfluum existimat.* Quanti momenti sit ista ratio, judicent alii: ego certe Notkeri hodiernum textum vere Adonianum nihilominus crederem, nisi me Usuardi silentium prohibebret, qui soliti ductoris sententiam non neglexisset, si eam in ejus Martyrologio reperisset; *confessoris* præterea titulum Bedæ verbis certò non additurus, ubi tam aperte martyrio coronatus declaratur; quemadmodum & Florus *xxiiii Maii* pronuntiat, ut ibi proprio loco dicetur. Ne hic longior sim, videantur Acta, præfata illa die *xxiiii Maii*, in quibus res tota operofius deducitur & illustratur. Wandelberti versus ex Bedæ textu hoc die clarissime profluunt:

*Ternis hinc Desiderius Lugduna coronat
Mænia: Partemio & Calocero Roma resulget.*

Severini. Severini abbatis Agaunensis, miraculis clarissimi memoria in nullis antiquis Martyrologiis reperitur; eum primus Noster suo inferuit: cur autem *Clodovei* nomen paßim in *Flodovei* vel *Flodovici* transformatum sit, non est opera prestitum indagare. Vitam ejus ab anonymo scriptam & in Actis editam, interpolatam eis fatentur eruditæ; an primigenia a Mabilione i. fec. Bened. in appendice pag. 568 vulgata, omni nœvo immunitis sit, in Supplemento examinabitur. *Euphrasianam* cum Usuardo retulimus supra Kalandis Januarii, desumptam ex Adone, cuius elogium inter Auctaria invenies. Bollandus, ut ibi diximus, inter Prætermisso in hunc diem rejecit, Castellanus ad xxv Septembris. Hic autem Romanum parvum, ex ipso Ado, & ex utroque Noster, non *Euphrasianam* sed *Euphrasiam* memorat. Ex elogio colligi videtur, & ex aliis probatur, eamdem sub utroque nomine latere Sanctam. Unde Rom. hodiernum i Januarii recte *Euphrasynam* aptavit, quod de *Euphrasia* Ado & Usuardus hodie posuere. Vide quæ ibi in Observatione dicta sunt. Nec sanc diversa est, quæ xxv Septembris apud Græcos colitur, quo die verosimilius obiisse censenda est, magnis illis laudibus ornata, quæ in Actis fuse enarrantur. An satis sincere & vere, dubitant eruditæ non pauci, inter quos Tillemontius tomo 10 pag. 50, quorum argumenta in Supplemento Februario accuratius excutientur.

Eufraſia.

Saturnini & sociorum presbiteri, Daniti [Dativi] Felicis, Apulei & sociorum eorumdem, qui passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Lugdunum, Desiderii episcopi. In Africa, sanctorum martyrum Saturnini & sociorum eiusdem, qui passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Lugdunum, Desiderii episcopi. In Alexandria, depositio Eufrasie virginis, quæ in monasterio, ut illius vita docet, mira abstinentia & miraculis clarissime cognoscitur. De Severino tacent. RosweyD. Penultimo loco, textui inserit: Roma, Calocerii & Partenii martyrum. Pro Eufrasie, scribit Eufrasie; cetera satis purus est. ANTVERP - MAX. ULTRAJECT. LEYDEN, LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO ULTRAJ - BELG. Fere similes sunt duobus primis, sic habent: In Africa, sanctorum martyrum, Saturnini, Daniti, Felicis presbiteri, Apulei & sociorum eorumdem. Qui passi sunt pro Christo, sub Juliano imperatore, Anolino proconsule.

sule. Sequitur de Desiderio, pure. Tum: Alexandria, depositio sanctæ Eufrasie virginis, quæ in monasterio, ut illius vita docet, mira abstinentia virtute & miraculis clarissime cognoscitur. In omnibus etiam prætermittit Severinus.

CENTULEN. Apud Lugdunum, sancti Desiderii episcopi & confessoris. In pago Vastinensi, castro Mandonis, sancti Severini abbatis monasterio Agaunensis, cuius precibus cultor Dei rex Francorum Clodoveus [videtur antea positum fuisse Flodoveus, sed erat est pars superior f, unde quod superest, format c,] à sua infirmitate liberatus est. Alexandria, sancta Eufrasie virginis.

BRUXELLEN. Incipit: Apud Viennam, sancti Simplicis. Simplicidis episcopi & confessoris. Tum de Severino pure. De Eufrasie vero ut ANTVERP. supra. HAGENOYEN. De Saturnino, Davito &c. cum ANTVERP. Adjicit tamen in fine, & Juliano imperatore. Reliquæ fere cohærent cum Yminie. textu. In fine: Item Yminia virginis. An Solinia? Yminie. VIC-

MENSIS FEBRUARIUS.

97

VICTORIN. & CODEX REG. SUEC. signatus
Amasii. num. 130. In fine: *Item sancti Amasii episcopi & confessoris. Nec in Actis, nec Pratermisli est.*

VATICAN. num. 5949. *Campania, sancti Caloceri & Partenii. Coluntur duo postremi xix Maii.*

UGHELIAN. Initio habet: *In Africa, sanctorum martyrum Saturnini &c. ut in ANTVERP.*

ALTEMPS. *Monasterio Glafcoviensi, sancti Bele- si martyris. Quis hic sit, nondum licuit invenire.*

STROZZ. & MEDIC. *Item, sancti Caloceri archiepiscopi Ravennensis. Vide Henfchenii comment.*

EDITIO LUBECO-COL. *Incipit a Severino.*

Dein de Saturnino cum locis, & de Eufrasia,

dein supra. *Diem claudit: Apud Viennam, sancti Simplicis episcopi & confessoris. Lege Simplidis.*

Amasii. Caloceri. Partenii. Bele- si martyris. Quis hic sit, nondum licuit invenire.

Caloceri. Ravenn. Strozz. & Medic. Item, sancti Caloceri archiepiscopi Ravennensis. Vide Henfchenii comment.

EDITIO LUBECO-COL. *Incipit a Severino.*

Dein de Saturnino cum locis, & de Eufrasia,

dein supra. *Diem claudit: Apud Viennam, sancti Simplicis episcopi & confessoris. Lege Simplidis.*

MOLAN. *In Africa, sanctorum martyrum Sa-*

turnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apuleii & Saturnini

sociorum eorum: qui passi sunt pro Christo sub An-

lino proconsule. Hæc in editionibus aliis præter-

milla sunt, solumque additur: Arvernus, sancti Desiderati,

Desiderati, episcopi & confessoris. Vide Acta.

dem Molan. virginis.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Molanus recte posuit in alteris editi. *Sociorumque in Munerato, pro & sociorum,*

levis mutatio est. Herinien. legit *sub Juliano proconsule.* In Auctariis pridie vidimus,

Julianum imperatorem, perperam curia Anolino conjunctum, forte quod codices quidam

antiqui pro Anolino scripserint, Juliano, ut hic Herinienensis posuit. Marchian. Munerat.

& Molan. habent *infantium*, quod postremus in aliis editionibus corxit.

OBSEERVATIO. Solus Beda inter antiquos Martyrographos, *Eulaliam Barcinonensem*.

sem aut ignoravit, aut saltē in sacros Fastos non reutuit. Ceteri eam annuntiant;

nullus tamen fatis diferte martyrii rationem exprimit, eo modo, quo in Romano

hodie exponitur. Qualiter ad *Emeritensi*, quæ x Decembribus colitur, *Eulalia* hæc distin-

guenda sit, quæque ad utriusque Acta seorsim pertinente, vide sis apud Bollandum in

Actis. Ad illam a Romano parvo mutuatus est, de aliis etiam loquens, quos Usuardus

suis potius diebus solum censuit nominandos: utpote qui licet eadem Dacianâ carni-

ficiâ, non eodem tamen die martyrium consummarunt. Plura de virginibus illis sy-

nonymis dicenda erant, nisi locus proprius superset x Decembribus, ubi de celebriori

illa *Emeritensi*, à Prudentio apud Ruinartium pag. 496 & seqq. egregie laudata, sermo

recurret, quò cetera remitto, folios huc Wandelberti in Barcinonensis honorem versus

subjiciens:

Eulalia festum pridie sanguisque coruscat.

Urbs Barcinon eximia qua martyre gaudet.

Hic denuo notandum, ab Adone referri *Damianum*, quem Noster prætermisit, raro, ut

nuper dixi, exemplo. *Saturninus & socii* nec ab Hieronym. nec à Beda, nec ab antiquorum

ullo ante Usuardum memorantur. Primus ipse quatuor hæc nomina consignavit, non ex-

prefisis aliis quinque & quadraginta, de quibus in Collatione Carthaginensi, ab Augustino

recitata, unde eos Nostrum accepisse opinamur. Cur diem præcedentem, huic prætu-

lerint recentiores MSS. codices & Romanum hodiernum, necio: certe institutam pri-

die Idus Februarii quæstionem, diferte affirmat Augustinus, atque in Actorum pro-

consularium titulo dies idem clare exprimitur, unde certum est nullum ex his martyri-

bus ante eum, diem passum fuisse: quo autem vere coronam adepti sint, nusquam tra-

ditur. An ex his aliquos recte ad certos dies referat Ruinartius in prævia admonitione

pag. 498, alibi examinari poterit. Acta ibi reproducit laudatus auctor, dempta praef-

N

tione

Die 12.

E N Hispaniis, natalis sanctæ Eulaliae virginis, quam constat *Eulalia.*

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Munerat. Greven. & Molan.

tempore Diocletiani imperatoris, gloriosem martyrii accepisse

coronam, civitate Barcinona. In Africa, sanctorum marty-

rum Saturnini presbyteri, Dativi, Felicis, Apelii & sociorum ejus, qui

passi sunt pro Christo sub Anolino proconsule. Apud Alexandriam,

Modesti & Ammonii infantum.

Sic legunt Praten. Herinien. Tornacen

tionē & conclusione à Donatistis assūtā, quam utramque invenies apud Baluzium tomo 2 Miscell. à pag. 56, primam apud Henschenium in Actis, ubi ejus commentarium & notas consule. Videatur etiam Tillemontius tomo 5 à pag. 231. Siqui forte nāvuli à Donatistis immixti supersint, nihil Actorum puritati officiunt. Porro qui in MSS. *Apelus*, *Apelius*, & *Apelius* vocatur, potius *Ampelus* vel *Ampelius* dicendus videtur. Cetera vide superius, *Modestus* & in notis Castellani, atque in Auctariis dei prateritæ. Inter *Modestos* nonnulla in *Ammonii*. Rom. moderno notanda sunt, de quibus alibi. *Modestus* & *Ammonius* ab Adone accepti sunt, qui ambos *infantes* appellavit, quales non dicuntur in Romano parvo. Hieronym. apographa non satis distinguunt. Rabanus *Zoticum* infantibus addens, *Danius* in Africa eos conjungit. Usuardus Adonem, absque ulteriori examine, sequitur. De classe martyrum, à qua *Modestus* & *Ammonius* avulsi sunt, videndi Bollandus & Castellanus.

AVCTARIA.

Macarii
& *soe.*

Eulaliae
ex Adone.

Daniiani
Juliani
& *soe.*

Quiriaci
& *soe.*

ULSAN. Deficit in prima annuntiatio-
ne de sancta Eulalia, in ceteris purus.
ANTVERP. & Max. LUBEC. In-
cipiunt: *Natale S. Macharii* & *S.
Ruffini* & *S. Iusti*. Vide in Auctariis *xvii* Fe-
bruario. Et in *Alexandria*, *Ammonii* &c. Nihil
de Eulalia. De Saturnino &c. egerunt pridie.

ANTVERP-MAJ. In prima Adonianus, sic
habet: *In Hispanis*, *santæ Eulaliae virginis &
martyris*, *que passa est tempore Diocletiani impe-
ratoris*, *sab prefecto Hispaniarum Daciano*; quan-
do sub eodem apud Barcinonam, *santam Cucupha-
tum*, & apud Gerandam, *santam Felicem*, glo-
riosas *confitæ martyrii accepisse coronas*: *scriptum
in passione sancte Leuchadie*. De *Modesto* &
Ammonio, scribit, *martyrum infantum*. In fine: *In Africa*, *passio sancti Damiani militis*.

Rosweyd. Hodi obscuor & confusor est.
En eius textum: *In Hispaniarum*, *santæ Eulaliae virginis* &
martyris, *quæ constat tempore Diocletiani impe-
ratoris* gloriæ *martyrii accepisse coronam civita-
te vult dicere Barcinonensi*. Tum: *In Africa*, *Damiani militis*, & *santorum martyrum Saturnini* &c. *In Alexandria*, *Juliani martyris* & *aliorum
xvii* *sociorum*, *vel Sanctorum*. *Ibidem*, *santorum*
Modesti & Ammonii infantum, & *santorum*
Quiriaci & Simplicii martyrum. Vide hæc in
Actis distinctius explicata.

CENTULEN. Solitus abbreviator, sic paucis
complectitur omnia & aliquid superaddit: *In
Hispanis*, *santæ Eulaliae virginis* sub *prefecto
Daciano*. *In Africa*, *santorum martyrum Saturnini*
presbiteri, *Daiivi*, *Felici*, *Apeli* & *sociorum* *co-
rumdem*. *Alexandria*, *Modestus & Ammonius*, *marty-
rum infantum*. *In Africa*, *santæ Damiani militis*.

ANTVERPIEN-MAX. LOVANIEN. LEYDEN-
BELG. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Ita ordinatur:
Rome, *santæ Gregorii secundi*, *qui nonage-
simus secundus post beatum Petrum*, *natiōne Syrus*
Gregorii PP. [male hic confunditur *Gregorius* II. cum suc-
cessore synonymo] *sedit annos decem*? *mensis
otto*, *dies quatuordecim*, *Leonis* & *Constantini im-
peratorum tempore*. Idem ferme habent initium
ULTRAJ. LEYDEN. ALBERG. & DANIC; qui
addunt infuper ex aliquo fortasse Adoniano
codice: *Hic vir castus*, & *in divinis Scripturis
eruditus*, *in Germania verbum salutis per sanctum*
Bonifacium episcopum *predicavit*. *Qui etiam qua-
dragesimali tempore*, *feria V* *jejunium* *celebrari
confinuit*; & *ipsius diei* *ad Missarum* *solemnia
officium*, *cum ante non fieret*, *pro majori parte*
sumptum de Dominicis, *ordinavit*. Postremæ hæc
ex *Anastasio Bibliothecario* sumpta, non pra-
vam *confuetudinem* priorum temporum non
jejunandi feria V *Quadragesima*, ut putavit

Bollandus, sed statutum tunc Ecclesiæ ritum
ostendunt, ut habes apud *Walafridum Strab.*
de rebus ecclesiasticis. cap. 20. & apud alios; ob
justas causas, quibus cessantibus, feriam illam
Gregorius II in aliarum ordinem rededit, ut
dicimus in Supplemento ad *Notam* cap. 2.
num. 10. pag. 703. Vide interim quæ copio-
sius disputat *Papebrochii* noster ad hunc
Pontificem, qui ab aliis resertur die sequenti.
At ex calculo *Papebrochii* obiit *xvi* Januarii.
Contra sentit *P. Simon Motherius* in *adjecta
xi* Febr., nuperæ tñæ versioni gallicæ Marty-
rologiæ Romani notula, ubi vult obiisse *xi*. Ja-
nuarii. Quod vero *Bedam* & *Adonem* ibi citet
Motherius, ex genuinis corum editionibus non
habuit. Ex *Bedæ* aetate perspicit, quod *Grego-
rii* II meminisse non potuerit. In *Adone Molan-
di* ponitur; rectius, opinor, a *Rosweydi* in
appendice rejectus. Sequitur in *codd. Modestus*
&c. In fine: *Eodem die, natale sanctorum Macarii, Macarii
Rufini & Iusti*. Debet in omnibus *Eulalia Barci* & *soe.*
non. De *Saturnino* & *focis* egerunt pridie.

BRUXELLEN. In *Eulalia* interpolatur, se-
cundo loco habet de *Damiano* ut *ANTVERP-
MAJ.* *Saturninum* & *focios*, *passos* ait sub *Ju-
liano imperatore*. Sequuntur *infantes Martyres*.
In fine de *Macario Rufino*, & *Iusto*, ut supra.

HAGENOYEN. Primo annuntiat *Eulaliam*.
2. *Gregorium*, ferme ut codices mediae notæ.
3. *Macarium* & *focios*: *reliqua* ut in *lateralculo*.

VICTORIN. & REG. SUEC. num. 130, &
VATICAN. num. 5949. In fine: *In Africa*, *passio
sancti Damiani martyris*. *Damiani*

UGHELLIAN. Incipit: *Natale sancti Maca-
rii*, & *sancti Rufini*, & *sancti Iusti*.

ALTEMPS. Item apud *Oxoniam*, *translatio sancte Tragellæ*.
Fredericiswidæ virginis. Remittenda ad *xix* Octob. *Fredericiswidæ*.

STROZZ. & MEDIC. Item, *santæ Gregorii Gregorii*.
Papa IV. *Hic confutus fessum omnium Sanctorum* anno *DCCCVII*. *De* *hujus Pontificis cultu*,
nihil legi haec tenus. *Manifestus* in annis error
est. Sed hæc & alia ad eam rem proprie spectan-
tia, suo loco discutentur.

EDITIO LUBECO-COL. Idem habet dici
exordium cum *ULTRAJ*. Tum sequitur:
Apud Alexandria, *natale sanctorum martyrum*
Modesti & Ammonii infantum. *Item in Alexan-
dria*, *natale sanctorum martyrum Macarii, Ru-
fini & Iusti*. *In Africa*, *passio sancti Damiani*
militis & martyris. *Ipsò die*, *natale sancti Livini Livini*
episcopi & confessoris. *Item commemoratione sancte*
Eulaliae virginis & martyris.

BELIN. De *Saturnino* & *fociis*, egit pridie.
In *Eulalia* purus est. *In Alexandria*, *Modestus*
&c. *Item Macarii Rufini & Iusti*.

GRE-

MENSIS FEBRUARIUS.

99

TRANSLAT. 3. GREVEN. *Translatio tercia beate Barbare, virginis & martyris, scilicet à Roma ad Placentiam. Damiani. In Africa, Damiani militis & martyris. Item Iuliani ibidem Iuliani, Donati, Eraelii, Zoticis. Ludani & sociorum confessoris. In Alexandria, Quiriaci & Symplacii Ludani. Quiriaci & sociorum. Ipso die sancti Livini episcopi & confessoris: anno Licinii? Vide Bollandum inter Prætermis- sos. Hic refertur die sequenti. De Livino age- tur xii Novembris; & eodem die de Lebmino.*

MOLAN. *Item Macarii, Rufini & Iusti. In Africa, passio sancti Damiani militis. Tum mi- nutori charactere: Sufanne matrone sanctissime, Sufanne, quae in Daniele legitur. In postremis editionibus, omisiss Macario &c. incipit à Damiano. Tum: Die duodecima; sancti Patris Meletii archiepiscopi Meletii. scopi Antiochiae magnae. Demum minoribus lit- teris: Item Constantinopolis, sancti Antonii, magni Antonii. inter Dei Pontifices, & admirabilis inter Patriar- chas. Est qui in Actis cognominatur Canleas.*

Idibus.

Die 13.

Natus sancti Agabi prophetæ apud Antiochiam, de quo beatus Agabi. Lucas in Apostolicis actibus scribit. In Militana civitate Armenia, sancti Poliocti martyris, qui latine interpretatur Polyocti. multum orans. Civitate Andegavis, sancti Lizinii episcopi, venerabi- Lizinii. lis sanctitatis viri.

Ex Praten. Herinien. Tornacen. Marchian. Pulsanen. Munerat. Greven. & Molan.

VARIA LECTIO. Pulsanen. incipit: *Apud Antiochiam, Munerat. in actibus Apostolorum; vera Usuardi lectio est in textu. Militana & Poliocti scribunt omnes, exceptis Tornacenfi, qui Poliocti, Munerat. Poliocti, & Molan. Poliocti. Notum est verum nomen Polyocti. Sphalma typographicum est in Munerato, militum orans pro multum orans. Herinien. Munerat. & Molan. habent Lucinii: Pulsanen. Licinii, utrumque sub disjunctione admittunt Acta, ubi modi alii adferuntur: præferenda aliorum lectio, ut mihi quidem videtur.*

OBSERVATIO. De Agabo nihil tradunt Hieronymiana apographa, nihil etiam Beda Agabi. aut ejus sequaces. Primus ejus meminit auctor Romani parvi, his verbis: *Agabi prophete in novo Testamento, apud Antiochiam.* Hac paululum explicans Viennenfis, loca gemina ex Actis Apostolorum adducit, quibus Agabum vaticinatum constat, recte ab Henschenio explicata. Nofer, præteritis textibus sacris, cetera ex Adone descriptis, Notkerus paucis addidit, famem & Pauli captivitatem ab eo prædictas. Ex eodem ipso Romani parvi fonte hoc die procedit *Polyoctus*, sic ibi signatus: *In Militana Armenia, Polyocti, sancti Polyocti martyris.* Ado solam interpretationem nominis adjunxit, ex quo Usuardus & Notkerus sua desumperunt, sed immutata nonnihil orthographia, de qua in Variantibus dictum est. Quot modis depravatum fit *Polyocti* nomen, jam in superioribus abunde patuit, dum toties & pluribus diebus recurrat, incerto etiamnum die, quo vere colendus sit. Contendit quidem Castellanus, ex Hieronymianis apographis, cum martyrii corona donatum vix Januarii; at quid si ex eisdem codicibus arguatur pro xiv Februario, quo die diferte exprimitur æque ac vix illa Januarii? Consulatur Florentini utroque loco, & Henchenii commentarius hoc die. Videantur etiam Acta ipsa, à laudato Henchenio edita & illustrata, ex quibus sua depprompsit Tillemontius tomo 3 à pag. 424. An illis puriora sint, quæ in *Lectionis triumphis* pag. 185 pridem pollicitus est Combefisius, tamquam à Nearcho S. Martyris amico composita, neendum licuit definire: licebit, si aliquando in lucem producantur. Solus Usuardus, inter antiquos Martyrologos, *Lizinum* Andegavensem in sacras tabulas retulit, cuius vitas binas Lizinii. multum probata edidit Bollandus, ab aliis subinde gallicè versas. Scripsit ipse Licinii vel Lucinii; ego Lizinii vel Lezinii malim, uti ex codicibus in laterculo exhibui; ex qua inflexione rectius videtur deduci gallicum nomen *Lezin*, vel forte vice versa. Natalem ejus statuit Castellanus i Novembris. Wandelberti versus ad textum hodiernum non pertinent, cum agant de Juliano & Basiliſſa. Vide ix Januarii.

A U G U S T A R I A.

ANTWERP-MAJ. Natale beati Agabi propheta in novo Testamento, apud Antiochiam. In Militana civitate Armenia, natale sancti Poliocti &c. pure. Andegavis, sancti Licinii episcopi & confessoris, cuius corpus sacrum crebris honoratur miraculis.

ROSWEYD. Incipit: *Lugduni, Stephanus episcopi Stephani. & confessoris. Sequitur textus purus, cui in fine adiicitur: In Britannia, sancta Ermonhilde virgine. Ermonhilda regina Merciorum?*

ANTV. & MAX-LUBEC. Textui puro sub- dunt: *Lugduno, natale sancti Stephani episcopi Stephani.*

N 2

Juliani. & sancti Juliani, absque ulla interpunkione; unde recentiores aliqui Martyrologi & Rom. hodierni reformatores, aniam cepere, Julianum etiam Lugduni collocandi. Plura vide in Actis.

ANTVERP-MAX. ULTRAJ. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. PRO APAD ANTOCHIAM, LEGUNT, IN ANTOCHIA QUISESCENTI. ALBERG. & DANIC. male scribunt, LASICINI; ALI HABENT LICINI. TUM ADDUNT OMNES: IN TERRITORIO TREVENERI, SANCTI CASTORIS CONFESSORIS, ENIUS GESTA HABENTUR. COLITUR CONFLUENTIA, UT DICITUR INFRA. LUGDUNI, NATALE S. STEPHANI EPISCOPI, NICOMEDIA, NATALE SANCTI JULIANI MARTYRIS.

Juliani. In Centulensi abbreviatu textus.
BRUXELL. In Agabo fere purus, secundo loco habet Gregorium, de quo heri in Auctarii. Sequitur de Polyueto. Tum: Nicomedie, natale sancti Juliani martyris. Lugduno, sancti Stephani episcopi & confessoris. De Lizio adiicit: Cujus corpus crebris veneratur miraculis. Tranflat. Treveneri, sancti Castoris &c. ut supra. Item trans. Eduardi. statio sancti Eduardi regis & martyris.

HAGENOYEN. Post textum fere purum, annuntiat Stephanum, & in fine: IN TERRITORIO DE CASTORE. TREVENERI, NOMINE CONFUSENTIA, SANCTI CASTORIS PRESBYTERI & CONFESSORIS, QUI EREMUUM PRIMO PETIT, & IN EO MULTIS ANNIS PERDIARAVIT, & SEXUS IBI SANCTUS, IN PACE QUIEVIT. IMO & MULTIS MIRACULIS CLARUIT.

AQUINCUM. Post textum subdit: Lugduni, Gregorii IV. sancti Stephani episcopi & Juliani. Roma, Gregorii IV. Papa, qui rexit Ecclesiam annis sedecim &c. ut pridie de Gregorio II. dictum.

VICTORIN. & REG. SUEC. signatus num. 130. In eo a priori differunt, quod Gregorium recte nominent secundum, & in fine habent Lugduno, S. Stephani &c.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Post Agabi annuntiationem, interponit: Stephani confessoris, qui fuit pater multorum monachorum.

CODEX I. BIGOTIANUS, qui fuit PP. Calciflorum, signatus P. 5: Lugduno S. Stephani episcopi & Juliani. Vide Acta pag. 656, & 672.

REG. SUEC. NUM. 428: CIVITATE MELDIS, Gisberti, natalis sancti Gisberti, ejusdem civitatis episcopi. Juliani. CIVEX D. DU CHEVAL sign. B. NICOMEDIE, natalis sancti Juliani martyris.

VATICAN. NUM. 5949. Omitit Lizio, Gregorii II. adjicit autem: Roma B. Gregorii P. P. II, qui rexit Ecclesiam annis quindecim, tempore Leonis & Constantini imperatorum. Lugduni, sancti Stephani episcopi & Juliani martyris.

ALTEMPS: IPso die in BRITANNIA, sancte Ethori, mehilda virginis, & sancti Huna sacerdotis & anachorita. Nec inter Prætermis noti sunt.

STROZZ. & MEDIC. Lugduni, sancti Stephani episcopi & martyris. Item, sancti Juliani martyris. In pago Trevorum apud Cardonam, sancti Castoris confessoris. Item, sancti Antonini confessoris. Opinor, abbatis Caisinensis, qui die sequenti colitur.

Fulcranni. COD. S. RICALDI. Sancti Fulcranni Lodevensis episcopi; de quo Acta hoc die.

EDITIO LUBECO-COI. Incipit: IN TERRITORIO TREVENERI, SANCTI CASTORIS PRESBYTERI & CONFESSORIS, CUIUS GESTA HABENTUR. QUI TEMPORE JUVENIUS FUE, A PARENTIBUS SUIS NOBILIBUS, BEATO MAXIMO TREVORORUM EPISCOPUM CONJUNCTUS EST. QUI CUM ORDINEM SACERDOTII AB EODEM ACEPISSET, EROSUM INTRAVIT, IN QUO DEO FIDELITER SERVIVIT, & TANDEM BONO FINE QUIEVIT. DE AGABO UT SUPRA. IN POLYEUETO, PURA EIT. DE LIZIMO, STEPHANO

& JULIANO SCRIBIT UT BRUXELLENsis. IN FINE: Eodem die, beata ERMENILDA VIRGINIS. VOLUIT DICERE VIVAS &c. VIDE ACTA.

BELIN. 1. EDITIO. PRO MILITANA SCRIBIT MARIANTA: PRO POLYUETO, POLICRATI, QUAE IN POSTERIORI CORRECTA SUNT. POST, MULTUM ORANS, SEQUITUR: ROMA, SANCTI TRANQUILUM PRESBYTERI, QUI AD PREDICATIONEM SANCTI SEBASTIANI MARTYRIS CONVERGUS AD CHRISTUM, A SANCTO POLYCARPO PRESBYTERO BAPTISATUS, & A SANCTO GAIO PAPA PRESBYTER ORDINATUS EST. HIC CUM AD CONFESSIONEM SANCTI PAULI, ORATIONIS GRAIA ACCESISSET, TENUIS A PAGANIS LAPIDATUS EST. VIDE VI JULII. HIC INTERPONIT LIZIUS, QUEM LUCIUM VOCAT. TUM: ROMA, SANCTI GREGORII PAPA SECUNDI, QUI REXIT ECCLESIAM ANNIS XVI, TEMPORIS LEONIS & CONSTANTINI IMPERATORUM. APUD TORCELLOM, SANCTE FUSCA VIRGINIS & MARTYRIS. EDITIO FUSCA, ALTERA ADJICIT: IN LUGDUNO, STEPHANI EPISCOPI.

GREVEN. NICOMEDIA, JULIANI MARTYRIS. CI-CIRIACI.

IN ALEXANDRIA, TULLIANI, ANCHIRIANI, TULLIANI.

AMMONIS, FUSCA MARTYRIS. GREGORII SECUNDI &c.

UT PRIDIE, EXCEPTA PERIODO ULTIMA DE FERIA V

QUADRAGESIMA. IN TERRITORIO TREVENERI, SANCTI CASTORIS &c. FERE SICUT EDITIO LUBECO-COI.

IN BRITANNIA, CANOBIA ELYENS, ERMENILDA REGINA, ERMENILDA,

STEPHANI EPISCOPI LUGDUNENSIS & CONFESSORIS. STEPHANI

PHANI DIACONI & CONFESSORIS, QUI ORDINEM GRAN-GRANIMA

DIMENTONSEM INCHAOAZU PRIMO, CIRCA ANNUM MXXXVI,

SIBIUS RIGIDUS, SUBDUS VERO PIUS, EUNDUM REXIT,

PLENUFUS OPERIBUS BONIS QUIEVIT IN PACE. ITEM SANCTA

MEMORIA AMULRICI MONASTERIENSIS ECCLESIA EPISCOPI AMULRICI.

& CONFESSORIS. BEATA MEMORIA JORDANI, MAGISI JORDANI,

GENERALIS ORDINIS PREDICATORUM. ITEM BEATE ME-

BATORIS BEATRICIS VIRGINIS, ORDINIS CARTUSSIENSIS. HEC

TAM ARDENTI AMORE AD CHRISTI VULNERA SEREBRAT, NE

NON NISI VULNERA COGIARE, NISI NISI VULNERA POSSET

APPETERE. DE HAC BEATRICE & AMULRICO MONA-

STERIENSIS, VIDE BOLLANDIUM INTER PRÆTERMIS.

MOLAS. BELINUM DESCRIPTUM, DE SUO ADDENS CASTORI,

EX ALIIS: IN TERRITORIO TREVENERI, CONFUSENTIA

CASTELLO, SANCTI CASTORIS CONFESSORIS, CUIUS GESTA HA-

BENIUR. CIVITATE MELDIS, S. Gisberti episcopi Gisberti,

& CONFESSORIS. DEIN ALIO CHARACTERE: BEATA ME-

MORIA BEATRICIS VIRGINIS, ORDINIS CARTUSSIENSIS. HEC

TAM ARDENTI AMORE AD CHRISTI VULNERA SEREBRAT, NE

NON NISI VULNERA COGIARE, NISI NISI VULNERA POSSET

APPETERE. DE HAC BEATRICE & AMULRICO MONA-

STERIENSIS, VIDE BOLLANDIUM INTER PRÆTERMIS.

ALTEMPS. BELINUM DESCRIPTUM, DE SUO ADDENS CASTORI,

EX ALIIS: IN TERRITORIO TREVENERI, CONFUSENTIA

CASTELLO, SANCTI CASTORIS CONFESSORIS, CUIUS GESTA HA-

BENIUR. CIVITATE MELDIS, S. Gisberti episcopi Gisberti,

& CONFESSORIS. DEIN ALIO CHARACTERE: BEATA ME-

MORIA BEATRICIS VIRGINIS, ORDINIS CARTUSSIENSIS. HEC

TAM ARDENTI AMORE AD CHRISTI VULNERA SEREBRAT, NE

NON NISI VULNERA COGIARE, NISI NISI VULNERA POSSET

APPETERE. DE HAC BEATRICE & AMULRICO MONA-

STERIENSIS, VIDE BOLLANDIUM INTER PRÆTERMIS.

DE GREGORIO ADDUNT, QUOD IN GERMANIA PER BONI-

FACTUM EPISCOPUM VERBUM SALUTIS PRÆDIGAVIT. DE

FUSCA, UT BELIN. IN BRITANNIA, ERMENILDA VIRGINIS.

DE STEPHANO, CASTORE, Gisberto, ut supra.

Die decima, tertia, sancti patris MARTINIANI. Mi-

nor charactere, de Stephano & Eustochia, dicta abbreviant. De Jordano & Amulrico,

ferme eadem repentunt.

XVI Kal.

XVI *Kal.*

Die 14.

Romæ , natalis beati Valentini presbiteri , qui post multa fani- *Valentini*
tatum & doctrinæ insignia , fustibus cæsus & sic decollatus *Romani*.
est , sub Claudio Cæsare. Item Romæ , sanctorum martyrum *Vitalis*
& soc. *Vitalis* , *Feliculæ* & *Zenonis*. Civitate Interamnis , beati Valentini *Valentini*
episcopi , qui post diuturnam cædem , custodia mancipatus , cum su- *Interam-*
perari non posset , mediae noctis silentio ejectus de carcere , decollatus *nenfis*.
est. Apud Alexandriam , sanctorum martyrum *Bassi* , *Antonii* , *Pro-* *Bassi & soc.*
Cyrionis , *& soc.* *Cyrionis* , qui in mare mensi sunt. Item , *Cyrionis* presbiteri , *Moyseos* , *Dionysius &*
Bassiani , *Agathonis* , qui omnes igni combusti sunt. Item *Dionysii & Ammonii*.
Ammonii decollatorum.

Ex Praten. Herinien. Rosweyd. Antverpien. & Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. & Molan.

VARIA LECTIO. *Sanctitatum* pro *sanctitatum* error est Munerati, qui prætermisit etiam, & sic. Belin. pro *Felicule*, legit *Feliculi*; Greven. *Felicole*. Iterannis in Munerat. Iteranis in Belin. typographi vitia sunt, quibus editiones illa scatent, æque ac Max-Lubec. Rosweyd. scribit *Iterannis*. Sic rufus Belin. pro *diurnam*, ponit *diuinam*; *Protholici* pro *Protolici*; *Tyroni*, pro *Cyronis*; *Moysetis* pro *Moyseos* &c. Rosweyd. pro *medie noctis silentio*, substituit *medio* &c. *Cirionis* scribunt Herinien. Antverpien. & alii; Rosweyd. *Chirionis*: fecutus sum aliorum codd. lectionem, quæ est etiam Adonis. Solus Praten. habet *Bassiani*. Greven. & Molan. videntur textum voluisse corrigere, scribendo *igne* pro *igni*; deest autem ea vox in Munerato & Belino. De *Dionisii*, presbiteri & ejusmodi aliis, fatis alibi dictum est.

OBSERVATIO. Concurrunt in hunc diem *Valentini* plures, quibus distinguidis *Valentini* egregiam operam posuit Henschenius; à cuius sententia nihil omnino recedit *Roma* Florentinius in hodiernis ad Hieronymiana notationibus. Alii sunt, qui aliter sentiant. Præcipius rei cardo vertitur, utrumne bini in laterculo discreti, *Romanus* & *Interamnen* sis, in unum coalesceat, ut manifestum putat Castellanus ex Hieronymianis apographis, hoc die nec satis conformibus nec satis correctis; an potius standum pro distinctione, cum Beda, Rabano, Romano parvo, Adone & Notkero, quibus consonat Noſter, primi elogium ex Beda & Adone transcribens, alterius etiam ex utroque vel alterutro contrahens. Controversia hæc ad hujus mensis Supplementum proprie pertinet, verum cum Castellani sententia textus noſtri fundamenta sufficiat, prima saltē *Interamnen* se ſemina hic ſubſicienda fuit, ex ipsis illis codicibus, unde arguendi materiam ſumit laudatus auctor.

Inter Hieronymiana apographa, solum Epternacense sic habet primo loco : *Interamne Dis simile via Flaminia, natalis Valentini.* Corbeiense, etiam quod ab Acherio editum est, paulo assertur alter loquitur secundo loco : *Interamne via Flaminia, ab urbe Roma millario LXIV, natalis contra sancti VINCENTI.* En modo Lucensis verba: *In Thuscia spoleti civitate, natale sanctorum Vito, Castellani, lis, Cyriani & Mariani.* VALENTINI. *Interamne via Flaminia, ab urbe Roma millario LXIII, natalis sancti VINCENTI.* Superest Blumianum, sed in hoc vel *Valentini* nomen desideratur. Habes hic antiquissimum Hieronymiani Martyrologii apographorum omnium, haec enim editorum ipsissima verba fidelissime extracta, ex quibus velim jam, lector, attente confidere, an inde recte profluat Castellani effatum, quod tamquam certum proponit pag. 644, nempe, *antiquiora exemplaria Hieronymiani Martyrologii sic hodie Valentinum signare*: *INTERAMNE VIA FLAMINIA, MILLARIO AB URBE ROMA LXIV, SANTTI VALENTINI,* quando ex quinque, saltem quae consulere potuit, nec unicum est, quod textum ab eo formatum exprefserit. Atqui tamen hisce unice innituitur eruditissimus auctor, ut clare se evicisse existimet ac rotunde prouunt, Valentinos binos, in textu nostro relatos, in unum unicum Interamensem omnino conflando. Nequid diffimilem us, hoc ex solo Epternacensi elicere potuit Castellanus, *Interamne Valentinum* aliquem recoli, quod ulti admittimus; tametsi codices alii *Vincennum* substituant. Sed ea causa *Valentinum Romanum* excludere velle, quae ratio dicet, prorsus non intelligo. Quod si superviveret vir nobis semper amicissimus, vix dubito, quin, pro eis quā præditus erat docilitate, non minus facile assertam hic Valentinorum identitatem retractaret, quam illam *Marcelli & Marcellini* rejecerit, de qua actum est xvi. Januarii.

& Tille-
mont.

Interim pari ex Hieronymianis argumento utitur Tillermontius tomo 4 à pag. 678, ut solitā suā modestiā, eamdem opinionem insinuat, adducit etiam in eum finem monumentis aliis. Fatetur equidem in Kalendariis Frontonis & Allatii, item in Sacramentariis nonnullis, agi dumtaxat de *Valentino* aliquo, vel simpliciter, vel cum addito, *martyre*, nulla dignitate aut *presbyteri* aut *episcopi* apposita. Sed quid inde? Hoc ut sumnum consequens erit, innumeratos dari sanctos martyres tum episcopos tum presbyteros, qui in illis Kalendariis & Sacramentariis, aut non reperiantur, aut non satis nativē depingantur; quod utique indubitatum est: at certe nihilominus manebit inconclusa hacēnus Beda, Romani parvi, Rabani, Adonis, Usardi & Notkeri tam diserta duorum saltē *Valentinorum* distinctio, donec armis validioribus & sinceroribus convellatur; quod si fiat, in supplemento corrigetur, quidquid de ipsis minus vere aut vero similiter ab Henschenio disputatum est. Id autem notari velim, Kalendaria illa & Sacramentaria, utpote Romana, de non alio *Valentino*, quam de *Romano* intelligi posse; quem etiam aperte indicat antiquissimum Martyrologium Gellonense ab Acherio vulgatum, sic primo loco scribens: *Rome, Valentini*. Si itaque ex his monumentis arguere volunt laudati scriptores, suis sese telis conficiunt, nam ex his ipsis, alium *Valentinum Romanum*, alium item *Valentinum Interamensem* fateantur, necesse est. Ceterum de solis hisce duobus *Valentinis* agunt Beda ejusque descriptor Rabanus, & *Romanum* parvum. Wandelbertus unum *Valentinum* dumtaxat memorat; de quo loquatur, incertum est. Hic ejus versiculos subjugam:

*Tum decimo sextoque die praeiente Calendas
Martyr Vitalis natus & Felicula virgo:
Atque Valentinum memorant sua gesla beatum.*

Vitalis
& soc.
Alexan-
drinorum.

De reliquis martyrum classibus, in laterculo adductis, id solum queo dicere, eas ex cito Hieronym. apographis bene vel male intellectis (nam hoc die mirum in modum & ampla & confusa sunt) ab Adone sic divisas & distinctas; ex quo easdem Noter, nihil magnopere aut dubitans aut examinans, omnes descripsit. Primi tres *Vitalis*, *Felicula* & *Zeno*, non videntur recte conjungi, quamvis in Gellonense sic quoque uniti sint: certe *Felicula*, eadem, an alia, nescio, ab omnibus antiquis ponitur Idibus Junii. De *Alexandrini*, non minor disceptatio, tum circa ipsam nominum cōformationem, tum circa positionem aut martyrii palæstram, tum denique circa ipsum genus certamnis, ut ex *Actis nostris* & *Caietano* facile perspicias. Illa hoc loco indicasse sufficiat, pluribus alibi, si opera pretium fuerit, discutienda. De textus *Uuardini* sinceritate nihil omnino dubitandum.

A U C T A R I A.

Octave
Riētradiis.

MARCHIAN. Toto textu purus, primum coenobii sui festum primo loco statuit, his verbis: *Octave, sancte Riētradiis.*

TORNACEN. Hodie mutilus est; deficit in elogio *Valentini Interamensis*, totamque annuntiationem *Cyriani*, *Moysi* &c. omittit.

PULSANEN. Nihil habet de tribus *Alexandrinorum* martyrum classibus.

ANTVERP-MAJ. Ad aliquot dies recentiori manu suppletur: de cetero, in prima, purus est. Secunda deest. Tertiam sic format: *Eodem die, natale sancti Valentini, Interamensis episcopi & confessoris. Reliqua satis pura sunt.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIAN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Post hac verba, *Claudio Casare*, non recte addunt; & à sanctis *Mario & Martha & filiis eorum*, venerabiliter traditus sepultura. Melius ex Beda vel Adone, post hac verba, superari non posse, adjiciunt; *jusſe furiosi Placidi Urbis praefecti*.

CENTULEN. *Rome, sancti Valentini presbiteri & martyris. Interamnis, sancti Valentini episcopi & martyris. Baffiano tribuit titulum lectoris, & Agathoni, exorcistae; de cetero in Alexandrinis purus est. In fine abique positione seu nomine loci, adjicit: Eodem die, sanctorum martyrum Vitalis, Felicula & Zenonis.*

BRUXELLEN. *Valentini Interamensis elo-De Valentia, gium ex Beda vel Adone, ad hæc verba non Interam- posse, auxit in hunc modum: Jusſe furiosi Pla- ciidi Urbis praefecti, mediæ noctis silentio decollatus est. Tunc Proculus, Ephabu & Apollonus disci- puli ejus, corpus apud ecclesiam suam nocte sepe- lierant. Obi à pagani tenti, cum a fide Christi re- vocari non posset, capire eas fuit, & non longe à sancto Valentino sepulti. De Baffiano & Agatho- ne, eadem habet quæ Centulensis.*

HAGENOYEN. *De Valentino Romano scri- bit ut codices mediae notæ. De Interamensi, poft, & martyris, hæc addit: Qui filium Traconi Cratoni oratoris, habentem caput inter genua, sanavit, proper quod multi confluxerunt ad Chri- sum. Unde beatus Valentinus dire cedat, & avile cōfodiū mancipatur, & dñe superari non potuit, jusſe furiosi Placidi &c.*

VATICAN. num. 5949. *In civitate Nicome- dia, sancti Pantaleonis martyris, & natalis sancti Pantaleonis. Modestini episcopi & martyris. De hoc, vide Modestini Acta, de alio, xxvii Julii.*

STROZZ. & MEDIC. *Eodem die apud Paduam, translatio sancti Antonii de Ordine Minorum. Trau. Anton. Pat. Hanc ad natalem xiiii Junii reicit Bollandus. Eleuchatius. Porro codex Medicæus solus præterea habet: Proculi Item, sancti Eleuchatii, archiepiscopi Ravennensis. & soc. Item, passio sanctorum martyrum Proculi, Ephobi & Apollonis in civitate Interamnis.*

EDITIO

MENSIS FEBRUARIUS.

103

EDITIO LUBECO-COI. Diem inchoat hoc modo: *Apud Coloniam Agrippinam, sancti Valerii regis & martyris, de societate sancta Ursule virginis. Item Colonia Agrippina, inventio sanctae Cordulae virginis & martyris, de societate undecim milium virginum sanctarum, que anno a naivitate Domini MCLXVIII facta est. Vide Bollandum in Prætermis. De tota ea sacra legione agetur xxi Octobris. In reliquis similiter ita editio codicibus mediae nota supra.*

WALFRIDI. *Eodem die, Walfridi abbatis & confessoris. Vita datur in Actis die sequenti. Elenchadii presbyteri, potius episcopi Ravennatis. Marciani. Geminus hodie in Actis datur. Apud Coloniam Agrippinam, translatio sancti Valerii*

regis, de societate sancte Ursule. Item ibidem, translatio sancte Cordulae virginis & martyris, de eadem societate, scilicet per beatam memorie Domini Albertum magnum, quondam Ratisponensem episcopum. Item, Sisinnii episcopi Thayse civitatis, Sisinnii. que est apud Ephesum, vita & signis inclit. An hic idem, qui Tertius vocatur episcopus inter Prætermis? Certe non alius hoc die Sisinnius.

MOLAN. Parvo charactere: *Item, sancti Melletii. Letici archiepiscopi, cuius encomium scribit sanctus Joannes Christoforus archiepiscopus Constantinopolitanus. Exstat & Gregorii Nisioratio in ejus funere habita. De eo in Actis xii hujus. In aliis Molani editionibus solum additur: Die decima quarta, sancti patris Auxentii.*

XV Kal.

Die 15.

Aud Sebaste civitatem, passio sancti Blavii episcopi, qui *Blasii* multorum patrator miraculorum, sub praefide Agricolano, post diutinam caesonem atque suspensionem in ligno, ubi peccataribus ferreis carnes ejus disruptae sunt, post teterimum carcerem ac demersionem laci, unde salvus exivit; jubente praefato judge, capite cum duobus pueris truncatur. Novissime vero septem mulieres, quae guttas sanguinis ejus defluentes colligebant, deprehensae quod essent Christianae, post dira tormenta, gladio percussae sunt. Romae, sancti Cratonis martyris, qui a beato Valentino fidei documentis institutus, *Cratonis*, non multis post diebus, cum uxore & universa domo martyrio est consummatus. Civitate Brixia, sanctorum martyrum Faustini & Jo*Faustini* vitæ virginis. In Galliis civitate Vaisonensi, sancti Quinidi episcopi, *Quinidi*, cuius mortem in conspectu Domini pretiosam miracula crebra testantur. Civitate Interamnis, sanctæ Agapis virginis.

Soli codices *Pratenensis*, *Antwerp-maj.*, *Rosweydi*, & *Marchianensis*, hodie puri sunt.

VARIA LECTIO. Scripti *Blavii* ut habent antiqui codices omnes tum manuscripti tum excusi, pro *Blasii*, ut habet *Antwerp-maj.* De quo egimus 111 hujus. *Agricolano* legunt omnes passim, excepto *Rosweydi*. uti & *Brixia*, atque ita putamus legisse *Usuardum*. *Antwerp-maj.* inter alios navorum, habet *Agricolano*; pro *distrinam*, *diurnam*; *laci*, pro *laci*; *documento pro documentis*; pro *Vaisonensi*, *Nacionensi*. Hic *Agapi* cum ipso in textu, ut alibi, cum plerisque scribimus. Rursus habent codices *Quinidi* pro *Quinidi*: at hic non minor, in civitatis, quam nominis enuntiatione, diversitas est, ut videbis in *Actis*. *Marchianensis* omnium corruptissime scribit *Quiri*. *Jobite* habent plures alii, *Antwerp-maj.*, *Sobite*; *Rosweydi*, *Jovitiae*: nos cum *Usuardo* legimus. Solus *Rosweydi* codex hodie præter morem exactus & accuratus, omisso post *Jovitiae*, titulo *virginis*, apposuit per abbreviationem, *martyrum*.

Paucitas purorum codicum inde maxime oritur, quod multi 111 hujus, ex recepto tunc Ecclesiæ solenniori usu, *Blavium*, quem hodie *Blasium* dicimus, annuntient. Patuit id in *Herinensi*, cetera hodie purissimo. De *Tornacensi* ibidem etiam dictum est. Hoc tamen novi inter utrumque discriminis, quod *Blasii* elogium ab ultimo contractum fit, *Cratonis* omnino rescissum. *Pulsanen*, *Antverpien*, & *Max-Lubec*, in aliis deficiunt. *Muneratus* *Herinensi* similis est, qui *Blasium* etiam habet die 111, purus in reliquis. Id vero universum observandum, nec hos nec ferme ullos alios codices nostros, usquam meminisse *Josephi diaconi Antiocheni*, quem interim *Grevenus* & *Molanus Usuardi* textui adnectunt. *Baronio* & aliis eorum opinionem sequentibus. Ego codicum nostrorum auctoritatem illis duobus præponderare, indubitanter censeo, non inverisimiliter suspicans, eam annuntiationem ex *Rabano* vel *Notkero*, in *Usuardinos* paucos codices irrepsisse. Porro *Josephi* iste sub nomine *Josippi*, *Joseppi* & *Josippi*, in *Hieronymianis* apographis

graphis notus est, ubique cum titulo *diaconi* & tamquam majoris cohortis antesignanus. Molani editio in eo præterea ab aliis dissentit, quod textum ipsum transposuerit, *Fauſtinum* & *Jovitam* ante *Cratonem* annuntians.

Blafii. **O**BSERVATIO. De *Blasio* vel *Blavio* jam egimus in Variantibus 111 hujus mensis & rursum supra hoc dic. Castellani pag. 507 indubitanter asserit, Sanctum hunc in Hieronymianis recoli xvi Februarii sub nomine *Blifi*, ut habeat Epternacen. vel *Blifi*, ut est in Corbeieni tum Acherii, tum Florentini. Non agnoverunt ibi *Blasium* vel *Blavium* *Sebafenum* *episcopum*. Majores nostri, quibus oculatiorem me non esse, libenter fateor. Diserte hoc die ponitur à Romano parvo: *Apud Sebafen, passio sancti Blavii episcopi*. Ado Acta aliqua vidit, ex quibus adoravit elogium, à Notfro contraactum, à Notkero integre decriptum. Legendum Bollandi commentarius 111 Februarii. Utrum vero Acta ipsa omnino rejicienda sint, ut inter recentiores innuit Tillemontius tomo 5 pag. 170 & 649, in Supplemento Cratonis. examinabitur. *Cratonis* memoria sic in Romano parvo etiam exflat: *Rome, sancti Cratonis martyris*. Quæ in laterculo adjiciuntur, ex Adone accepta sunt; qui plura ex Actis sancti Valentini Interamensis, de quo pridie egimus, suggestit: at unde *martyrio cum uxore & univerſe domo confummatuſ aſſeratur*, haec tenus incertum est.

Fauſtini. *Fauſtinus* & *Jovita*, luxatis nonnihil nominibus, ab apographis Hieronymianis, die & *Jovitiae* sequenti in *Britannis* collocantur, unde certe evidenter patet antiquissimum fuisse in Ecclesia corum cultum. At quid hic sibi vult, in *Britannis*? Si conjecturatur aliquid datur, crediderim abbreviatum olim, aut non satis recte expressum *Brixia* nomen, an si deditur imperioribus amanuensibus Gallis, notiorem sibi *Britanniam* efformandi. Et sic etiam cum Henfcheno benigne explicandum est, quod alibi legitur; *civitate Colonia*, ut nempe sit, *Brixia civitate, colonia Romanorum*: quæ sane tolerabilius sunt, quam recursus Castellani ad Ovidii Fastos, ut inde educatur similitudo *Jovis* & *Fauſti*. Alloysius & Mofander ambos Sanetos Adoni constanter adscribunt cum prolixo elogio; sed id à Rosweydo recte in appendicem rejici, vel inde probabilitate suspicor, quod ex tota ea historia, nec verbum in Notkero, qui tamen *Fauſtinus* meminit, reperiatur; nec quidquam etiam ab Uſtardo extractum sit, adeo ut non satis constet, unde eos accepterit; præfertim cum *Jovita* à nemine ante ipsum *Virginis* titulo insignitus sit. Vix dubito quin feminam exultimaverit, nusquam solitus eam lauream viris tribuere. Vide reliqua apud laudatum Henfchenum, & magis jejunè apud Tillemontium tomo 2 pag. 228. Tota *Quinidit* annuntiatio ex Adone ad verbum desumpta est; videatur Bollandi commentarius & vita ab eo illustrata. *Agape* clare signatur in Hieronymianis, *Interanne*, *natalis sancte Agape virginis*, sed socii aliqui adjungi videtur, qui à Notfro præteriti sunt. At de ejus martyrio vere dubitari possit, vide in Actis & apud Castellatum pag. 653. De ea sic Wandelbertus qui ipsam *Fauſtino* & *Jovitæ* anteponit:

Hinc decimo & quinto meritum clarescit *Agape*;
Hocque die pœni cœſos veneratur acerbis
Brixia Fauſtinum celebrem *fanumque Iovitam*.

A U C T A R I A.

ULSAN. Preter *Fauſtinum* & *Jovitam*, solum *Cratonem* refert, hunc vero mirum est ab *ANTVERPIEN*. & *Max-LUBEC* prætermisum.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN *LOVANIEN. & EDITIO ULTRAL-BELG.* Satis puri sunt, excepta sola annuntiatio *Blafii*, quam 111 hujus ab ipsis positam diximus.

ALBERGEN. De *Fauſtino* & *Jovita*, ita scribit: *In Italia, civitate Brixia, natale sacerdotum Fauſtinii & Jovitiae diaconi, qui Adriano imperante, ferociissimis bestiis flammisque expositi, eorum brachia constringi, & in altum suspendi jubentur, ibique vehementer torqueri, deinde lampadibus accensis, ad eorum latera positis, de collatione capitis, glorioſum martyrum consummaverunt. Crediderunt autem, eorum passione roborati, plusquam tria millia hominum.* In fine adjicitur: *Item, translatio sancti Antonii confessoris.* Hæc ultima acceptio, in codice *DANIC.* recentiori manu apposita est; in reliquis cum *Albergensi* convenit, nisi quod pro *Brixia*, scri-

*De Fauſtinis
& Jovita.*
Translat.
S. Antonii.

bat *Brixia*, pro *conſtrinki*, *conſtrinki*, pro *conſummaverunt*, *compleverunt*.

CENTULEN. Omnibus contraactis, addit: *In territorio Morinorum, depositio sancti Silvini, Silvini. Tholofani episcopi & confessoris*, de quo plura ad xvii hujus.

BRUXELLEN. In *Cratone* interpolatus, in *Blasio* mutulus, habet tertio loco: *Amiochus, Joffipi, Joffipi diaconi.* Atque hic solus inter omnes codices nostros MSS. de Jofephio meminit. Sequitur: *Apud Brixiam &c. contraactio nonnihil superiori elogio.* Tum: *Apud Padnam, translatio sancti Antonini confessoris.* Vult dicere *Antoni Patavini*, de quo plures codices. De *Agape* & *Quinidio*, fere ut in textu. In fine: *Ipsa die, sancti Silvani Ternanensis episcopi & confessoris.*

HAGENOYEN. In *Cratone* fatus purus, de *Fauſtino* & *Jovita* fere eadem habet, quæ *Albergensi* supra. Post *Agapen*, adjicit: *Item Austregisili, beati Austregisili, episcopi & confessoris.* Bollandus *Austregisilum* rejicit ad xx Maii, licet hoc à *Floro* etiam notetur.

VIC-

VICTORIN. In fine: *Ipsò die, sancti Silvani Tar-*
anensis episcopi. In Valeria provincia, sancti Severi
presbyteri, de quo beatus Gregorius scribit. Eundem
illum Severum Mosander textui Adonis inseruit.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Agapes virginis & martyris, & Thione sororis ejus. Quae to-*
ror unde proceferit, nescio. Si sint Agape &
Thione, coluntur 111 Aprilis.

CODEX BIGOTIAN. signatus P 5, qui fuit PP
Translat. Caeciliinorum: Civitate Aquila, translatio beati Pe-
tri confessoris, de Marrone, quondam Caecilius Papa.

REG-SUEC. sub num 130. & 428: *Ipsò die,*
santii Silvani Teraenensis episcopi. Solus cod. prior:
In provincia Valeria &c. ut Victorinus.

VATICAN. num. 5949: *Algeria provincia, sancti Severi presbyteri. Volut dicere, in Valeria &c.*

ALTEMPSIAN. *In territorio Bedrici castri, ad-*
venitus clarissimi confessori Christi Borupi, super
cuius severum, videlicet cunctis, columnam lucis
catus emissa resulst. Vide Acta ad XVI Iunii.

CODEX MEDIC. Item *Aquileiensis [Aquilensis]*
civitate, translatio corporis sancti Petri confessoris,
qui dicitur de Marone, in monasterio Collemari.

Translat. *Amati &c.* *Adventus Petri, &c. qui*
relicta sunt.

PRIORATUS CAUDIACENSIS. *Arvernus, trans-*
latio sancti Georgii virginis. Colitur hoc die.

EDITIO LUBEKO-COL. Sic incipit: *In mo-*
nasterio Meffeli circa Confluentiam, sancti Severi
presbyteri & confessoris, de quo beatus Papa Grego-
rarius, in Dialogo scribit. Romi, sancti Crathonis

martyris; qui cum haberet filium Cerimon nomine
scholasticum; hic inciderat in inscriptam gra-

vissimam. Eundem cum beato Valentino episcopo
ad sanandum obtulisset, sub tali conditio, ut si

puer sanaretur, ipse cum omni domo sua, fieret
Christianus; sanato puer per orationem sancti epi-

scopi, ex iure Crathoni, quod promiserat, redimple-

vit, aique cum uxore & universa domo baptizat-

us est, non post multos dies martyrio consummatus.
De Faustino & Jovita scribit ferme ut Alber-

genfis. De Quinidio & Agape, pure. Item,
translatio sancti Antonii de Padua confessoris, Or-

dinus sancti Francisci. Eadem die, beati Ebbonis
episcopi & confessoris. Vide Bollandum in Prae-

missis. Anane, [Antiochiae] sancti Josephi diaconi & confessoris. Ipsò die, sancti Sigfridi epi-

scopi & confessoris. Item Ravenna, translatio san-

cti Severi episcopi & confessoris. De eo actum

prima hujus; quo die vita ejus illustrata est.

BELINI hoc est principium: *Apud Brixiam,*
natale sanctorum martyrum Faustini & Iovita, De Faustino
qui sub Adriano imperatore examinari; dixerunt & Iovita
ei: Audi Adriane, tortuose coluber, imo & fæcæ ex ipsi Actis.

viflime anguis, per ambages & amictus cœsifata,
ut nos a recto positis devare irramis: hac tibi sit

agnitum, quod latranu tuo non obedivus; nec

dus thura ponemus, sed Domino creatori nostro
thura simul & libamina juguer immolamus; quod

audientes populi ex Mediolanensi urbe, Sanctorum
constantiam, conglobantes se mutuo, veneram ad

beatos Dei martyres, & baptizari se fecerant.
Tunc Adrianus hec audiens, furore accensus,

mos eos gladio plecti fecit & capite truncari. Se-

quitur de Agape. Tum: Eodem die apud Pa-

duam, translatio sancti Amonii, Ordinis Mino-

rum. In fine: Antiochia, sancti Iosephi diaconi.

GREVEN. *Faustini & Iovita, in Vincenatus*
libro II cap. 83 reperi, ab Adriano imperatore,

ferociissimis bestiis flammisque expositi, sed mil-

les; brachia conficitis in altum suspenso & torti,

tampidibus accensiis eorum lateribus admotis, adde-

si: ad ultimum capitis obrancione martyrum

complexerunt. Crediderunt &c. Ioannis, Adventi, Joannis

Saturnini, Caftula. Ex Hieronym. non lati recte & sic.

coniuncti sunt; vide Prætermittos. In mona-

strio Messeli &c. qui supra etiam ponitur Kalendis

Februario. Hic Severos confundit. Sequitur

translatio Severi Ravennatis & Antonii Patavini.

Ebbonis Teraenensis episcopi & confessoris; Ebbonis,

forte vult dicere Teraenensis; sed nec sic cog- Sivii.

nitus est. Silvi episcopi & confessoris, an non Marcelli.

Silvi? Marcelli episcopi. In Hiberna, Beraci Beracij.

episcopi & confessoris. Fausti monachi & confesso-

ris, discipuli beati Benedicti, qui vitam ipsius for-

pser. Vide Cattelanum pag. 652. circa medium.

MOLAN. Litteris Italicis textui inferit, quæ

ex Belino, de Faustino & Iovita retulimus.

Item de Quinidio, cuius gesta habentur. Deinde

subiungit: *Eodem die apud Padum &c. Ipsò dñi,*

beati Severi &c. Denique minutiori charactere:

Hujus [Severi] corpus annulit ex Italia Roperius

episcopus Treverensis. Vide Acta & Castellanum.

In aliis editionibus mutulus est Uuardi textus.

Omittitur etiam translatio S. Antonii Patavini.

Sed additur: Vixione in Dacia, sancti Sigfridi epi-

scopi, præclaræ sanctitatis virtu, qui Sueciam ad Do-

minum convertu. Rursum minoribus litteris. Cau-

sigfridi, dedicatio ecclæ sanctæ Sophiae. De S. Sophiae.

hac nihil alibi reperio. Vide ejus templi encænia

apud Cangium C Polis Christianæ lib. 3.

XIV Kal.

Die 16.

Natus beati Honesimi, de quo sanctus Paulus scribit Phile-onesimi.

moni: quem idem Apostolus episcopum ordinans, prædicatio-
 nisque verbum ei committens, apud Ephesiorum civitatem
 reliquit. Hic Roman perductus, atque ibi pro fide Christi lapidatus,
 inde ad loca, ubi fuerat ordinatus, corpus ejus delatum est. Civitate
 Cumis, sanctæ Julianæ virginis, quæ post varia tormenta & carceris Julianæ.
 custodiam, palam cum diabolo conflixit. Dein flamas ignium &
 ollam superans ferventem, capitis decollatione martyrum consum-
 mavit. Apud Ægyptum, sancti Juliani martyris cum aliis numero Juliani
 & sociis quinque millibus.

Ita Præter, Hermien, Marchianen, Antwerp-maj, Pulsanen, Belin, Greven, & Molan.

O

VARIA

VARIA LECTIO. *Honesimi* legunt vetustiores codices, quorum proinde scribendi rationem, licet non rectam, servandam censuimus. *Pulsan.* posuit *Sancti* pro *Beati.* Antwerp-max. inter alios nāvos *Phylomeni* pro *Philemoni*; *Belin.* *ordinavit*, pro *ordinans.* In Herinensi redundant particula *eum* ante *reliquit.* *Pejus* habet *Pulsan.* *re-quievit*, pro *reliquit.* *Herenien* & *Belin.* *In civitate Camis.* Quid *Pulsan.* velit per *Ticitii*, nescio. *Julianus* pro *Juliane* apud eumdem, peregrinum est. *Deinde* apud *Greven.* & *Molan.* pro *Dein* observatu dignum non est, ut apud plures *Egyptum.* *Greven.* post *Julianus* omittit *martyris.* Unicus inter omnes codex *Pulsan.* substatuit, *cum aliis numero quinque milibus.*

Onesimi

OBSERVATIO. *Onesimus* Hieronymianus ignotus, signatur à *Beda*, ex hoc à *Rabano*, & eādem plane formulā à *Romanō* parvo: *s. Onesimi Apostoli*; ut ferme *Apostoli* appellatio, tum à *Gracis*, tum etiam à *Latinis* tribui solet, non solis duodecim, sed & alii discipulis eorumque cooperatoribus. *Ado* in ipso Martyrologiū fūi textu folum præfixit, *natale*. *Mosander*, illius verba confundens, ea *huc* trānitūlī, quā dicta erant inter festivitates *Apostolorum*. Ibi vero insigni elogio ornatur ex epistola *Pauli* ad *Philemonem*, & ex altera *Ignatii* ad *Epheſos*. Cum autem ex postrema confet *Onesimum* fūisse *Epheſium episcopum*, eum titulum ipsi omnino tribuendum putavit *Ado*, ceteraque ad ejus martyrium prosecutus est, quā *Notkerus* describit. *Noster* paucioribus *com-unus*, non *pleteſtūt*. Hāc omnia egregio commentator illustravit *Henschenius*, nihil dubitans quin idem *Onesimus* *Philemonis* servus, *Apostoli* discipulus, & deinde, post *Timotheum*, *Epheſiorum* episcopus fuerit. Contra ſentient recentiores aliqui, quos inter *Tillemontius* in vita *S. Pauli* tomo 1 à pag. 289 & in notis pag. 576, id maxime urget, non videri eumdem, qui à *Paulo* circa annum *LX* baptizatus sit, ſupervixiſe ad annum *CVI* i quo *Ignatii* epiftola ſcripta ſupponitur. *Ego* in hac re, aut in aliis à *Tillemontio* adductis, nihil haſtenus video, quod me ab *Henschenii* ſententia recedere cogat. Ut verbo dicam; admittit tantisper *Onesimum episcopum* prius *Apostolicum*, ſeu incerti loci fūiffe, quod & in *Apostolis* & in aliis discipulis paſſim conceditur. *Fac deinde Timotheo* ſuccellit anno *XCVII*; ſtatue à *Paulo* baptizatum anno aetatis *XX*, vel, ſi ita vis, *XXX*, quid, quā ſo, implicantia, ſi septuagenario major anno *CVI* i ſuperfites, *Ignatium Epheſi* exceperit? *Minus* terrent, quā *Castellanus* adfert pag 666 ex *Rabani* & *Wandelberti* ſilento; nam ea ultro concidunt, ſi *Ignatii* epiftola de *Onesimo* noſtri intelligi poſit. *Hinc* lecto-rem monitum velim, clauſulam *Papebrochii* in *Epheſeridibus* *Græco-moſchis* pag. *XVI* i, perperam à nonnullis accipi, ac hī ipſe ibi retractaret, quā ab *Henschenio* recte ſtabilita ſunt; quod per mē, vivus adhuc ipſe dum hāc ſcribo & vegetus, hīc indicari omnino voluit. De cetero, ſiquā impoſterum urgentera argumenta contra *Henschenii* ſententiam proferantur, ea in Supplemento diligenter examinabimus.

Juliane. *Nicomediensis Acta* pridem improbaverat *Hesfelius* apud *Molanum*, aliquot rationum momentis, ad quā *Bollandus* facile respondit in hodierno commentator, omnino tamē præfatorum *Actorum* ſinceritatem haud quaquam adſtruens, licet in iis admittendis paulo indulgentiorem fateamur, ut ostendit *Papebrochius* in *Responseibus* ad art. *II* num *III* & alibi. *Noſtrum* erit ſuo tempore querere & expendere quod ibi proumifum est. *Jam* ad *illustriſ Sanctæ memoriam* quod attinet, ei in antiquiſtimis *Fatſis* ſacris ſignatur, quidquid forte amanuſium licentia, irrepulſe ceneſat *Florentiniſ* in *Corbeiensiſ* apographo titulum *martyris*, dum ſic annuntiatur, *Nicomede*, *poffio sancte Julianæ virginis & martyris*, quā inſolita in his codicibus videtur formula: atque item dum in *Epeteriacensiſ* legitur: *In Campania Cumas, (pro Cumas) natalis Julianæ*; ad quā videnda laudati editoris notatio. *Nobis* ſufficient *Martyrologi* noſtri *Beda*, *Rabanus*, *Romanum* parvum, *Ado*, *Uſiuardus*, *Notkerus*, & ipſe *Wandelbertus*, ipsam cum *Onesimo* ita canens:

*Quartus cum decimo Julianæ martyre luet,
Onesimumque colit Paulo doctore beatum.*

In *Romanō* parvo ſimpliciter signatur: *Et in Camis, sancte Julianæ virginis.* Elogium ex *Actis* à *Beda* compoſitum est, à *Rabano*, & *Adone* inde acceptum, ex hoc à *Nottero*; fed à *Noſtro* valde contractum. Hāc pro cultus vetuſtate apud *Latinos* ſatis dicta ſint, quibus adde *Thomafis* *Sacramentarium*. Plura apud *Græcos* diverſis diebus invenies. Sitne hīc vere martyri an translationis celebrites, in medio relinquo. *Vide Castellanum* citatā pag. 666, & *Tillemontium* tomo 5 pag. 155.

Juliani & Juliani cum Aegyptis numero V mil. vel V milia, vel V millium diſerte legitur in *Hieronymianis*. *Secutus* est *Ado*, qui de ſuo positionem addidit, *apud Aegyptum*. *Hinc Uſiuardus* &

& Notkerus; apud quos characteres nullos reperiuntur, quorum subsidio ex dubiorum Julianorum numero eximatur. Magis etiam rem confundit adiectus ab aliis *Joannes diaconus*. Ne longior sim, omnibus rite perpensis, is mihi *Julianus* hic noster probabilissime dicendus videtur, qui in Actis cum *Theodulo* ponitur die sequenti, quique in *manusculo* Eusebiano cum inclito illo Pamphilo & sociis alis, in Hieronymianis adjungitur, postremus ipse martyrio coronatus; ex quorum etiam numero fuere *Egyptii* quinque hic anonymi, qui sibi prophetarum *Eliae*, *Jeremie*, *Isiae*, *Samuelis*, & *Danielis* nomina imposuerant, ut colligatur ex Eusebio editionis Valesianæ, de Mart. Palastinæ cap. 11, cuius verba hoc die in Actis, ubi de *Elia* &c. & xvi Februarii, ubi de *Juliano* & *Theodulo*, & 1 Junii referuntur, ubi de *Pamphilo* seorsim ex Martyrologio nostris agitur, ut ibi dicemus; ad quem diem vide sis Papebrochii commentarium, ex quo ea sumpnit Castellanus quæ habet pag. 667 & 668. Videnda quoque pag. 673 & accurata Florentinii notatio. Ex omnibus intelliges disjunctos & in varios dies diuersos, qui duodenario numero ex Eusebio & Hieronymianis hoc ipso die colligendi erant, atque una perspicies, satis apostolè, eti non ex mente Usuardi, legisse codicem Pulfanensem supra, dum pro *quinque milibus*, substituit *quinque milibus*; *Egyptii* illis nempe, quorum propria nomina in Hieronymianis non exprimitur. Legi potest Pamphili & sociorum martyrium, ex Eusebio gallicè redditum, apud *Tillemontium* tomo 5 à pag. 418.

A V C T A R I A .

R OSWEYD. Puris anumerari potuit, cum in eo solum deficiat, quod de Julianæ, post ferventem, cum aliis non scribat, capitis decollatione martyrum consummavit, sed sponso suo Eusebiano caput ejus asserente, martyrum &c.

TORNACEN. Mutilus est, nam postremam partem elogii sancti Onesimi, quæ martyrium complectitur, & totum Julianæ elogium omisit: forte quod utrumque, non immerito spectum habuerit.

ANTVERP. & MAX - LUBEC. Julianæ elogium etiam rescidunt.

ULTRAJECT. De Julianæ, tria verba textui inseruit, tempore Maximiani imperatoris, cetera fatis purus.

ANTVERP - MAX. LEYDEN. LOVAN. ALBERG. DANIC. & EDIT. ULTRAJ-BELG. Præter tria illa verba, in fine subdunt: *Methis civitate, natale sancti Symonis episcopi & confessoris. Vide Acta.*

MUNERAT. *Ipsò die, sancti Honefli martyris.* Vide Bollandi commentarium, & cum eo confer que habet Castellanus hoc die pag. 668.

CENTULEN. *Rome, passio sancti Honefli Ephoriorum episcopi, qui lapidatus est a Romanis. In Chumis, sancta Julianæ virginis. In ultima satis purus est.*

BRUXELLEN. Primo loco: *Cumis civitate, passio sancte Julianæ virginis. Qua tempore Maximiani imperatoris, nuda virgo cœta, & capillis suspensa, & plumbō solito a capite perpūta, & in carcere recepta, ubi palam cum diabolo confixit. Post etiam rotarum tormenta, flammis ignium, ollam ferventem superavit, & capitis decollatione martyrum consummavit. Onesimi elogium, non nihil auctius exhibet, quod melius infra refemus. Sequitur de Juliano ad marginem, sed eadem manu. Tum de Symone ut supra.*

HAGENOVEN. In Onesimo fere purus, de Julianæ alia comminicitur: *In civitate Cumis, passio sancte Julianæ virginis nobilissima & martyris, que nudata, durissime a sponso suo flagellatur, que ei ad matrimonium consentire noluit,*

nece adorare Deos voluit: per capillos sex horis suspenditur, plumbō bullientis perfunditur, sed virgo non laetatur: ferro vincitur & incarceratur, ubi illa cum diabolo confixit & vicit: inter gladios rotarum & in ignem proicitur; in ollam plenanum plumbō proicitur liquefacto, & ultimum capitis decollatione martyrum consummavit. De Juliano ut in textu. In fine: *Civitate* [non exprimitur, *Metis*] *sanceti Symonis episcopi & confessoris.*

AMBIANEN. *Ipsò die, natale sancti Honefli Honefli presbiteri & martyris.*

REG. SUEC. signatus num. 428. *Ipsò die, sancte Honefli martyris.*

VATICAN. num 5949, primo loco: *Sancta Fusca & rum virginum, Fusca & Maura. Vide Acta XIII Maura.* hujus.

EDITIO LUBECO-COL. In Onesimo & Julianæ non nihil à superioribus variat, quod rei substantiam spectare potest, ex Molano subiicitur. Tertio loco habet Symone Metensem, & ultimo Julianum cum quinque millibus, ut supra.

GREVEN. *Fauziniani, Plesi, Fabiani. Seba- Fauziniani martyris. Et in prima editione anni MDXV: & sociorum sancti Honefli martyris. In Africa Pauli Eremite. Honefli. Metis, Symonis episcopi & confessoris. In Svecia, Pauli. Sigfridi episcopi & confessoris. De Sebastiano, Sigfridi.*

MOLAN. De Onesimo, post reliquit, hac *De Onesimo* ex Adone aliis litteris textui admisit: *De ex Adone, quo & beatus Ignatius, Ephesius scribens epistolam, ita dicit: Quoniam ego suscepit multitudinem veritatem nomine Domini, in Onesimo dilecto præceptore nostro, vestro autem episcopo. Obsecro eum secundum Christum Jesum diligere vos, & vos omnes in concordia ejus in ipso esse. Benedicamus enim Deus qui vobis talibus, talem episcopum donavit habere in Christo. De Julianæ autem, post consummavit, ex eodem Adone subditur: Quia passa est quidem in Nicomedia, sed post paucum tempus, Deo dispONENTE, in Campaniam est translata. In fine, de Symone ut supra. In aliis editionibus, adhuc adjungitur: *Ipsò die Ambianis, sancti Honefli martyris.**

XIII Kal.

Die 17.

*Poly-
chronii.* **P**er N Perside civitate Babilonia, natalis beati Polochronii episcopi & martyris, qui præsente Decio persecutore, os lapidibus caesus, manibus extensis, oculos ad cælum elevans, emisit spiritum. Apud urbem Concordiam, passio sanctorum Donati, Secundiani, Romuli, cum aliis octoginta sex. In Scotia, sancti Fintani & *Silvini.* presbiteri & confessoris, magna virtutis viri. Ipso die, sancti Silvini Taruanensis episcopi.

Sumitur ex *Praten.* *Herinien.* *Tornacen.* *Antverp-maj.* *Marchian.* *Pulsanen.* *Munerat.* *Greven.* & *Molan.* Accedere possunt codices mediae notæ, ut dicam in Auctariis.

VARIA LECTIO. Legendum esset *Polychronii*, ut habent auctor Romani parvi & *Ado*, ab editori nō fallor correcti. Ego, forte nimis scrupulose, codices Usuardinos sequor, *Praten.* *Tornacen.* *Antverp-maj.* *Marchian.* *Munerat.* & alios, licet *Herinien.* & *Greven.* habeant *Policronii.* *Pulsanen.* *Polychronii.* *Molan.* *Polychronii.* Elige lectionem quæ magis placuerit. In *Pulsanen.* est *Babilonia* pro *Babilonia*. In *Greveno* & *Molano*, præsidente pro præsente. Pejus in *Pulsanen.* *Diocletiano*, loco *Decio*; forte melius omittetur utriusque præsentia. *Pulsanen.* oculus ad cælum elevans mutat in oculisque ad cælum elevatis; *Munerat.* ad cælum erigens. Sic *Marchian.* ex *Concordiam*, facit *Cordubam*; ex octoginta sex, octingentis sex; ut *Pulsanen.* *Formuli*, ex *Romuli.* *Scotia* ponunt aliqui, melius in textu. *Marchian.* legit *Finani*: *Pulsanen.* *Funtani*: *Munerat.* *Funtani*; verum nomen expressissimum. *Silvini* scribunt omnes, nescio cur recentiores *Silvini* malint. *Pratenis* noster posuit *Taruanensis*: *Herinien.* *Taruanensis*, omnium pessime *Greven.* *Taruanensis*: ceteri *Taruanensis*, quam vocem omisit *Pulsanensis*. Vide infra in fine Observationis.

Polychronii **S**ERVATIUS. *Polychronii* nomen in solo apographo Hieronymiano Epternacensi legitur, hoc modo: *In Babilonia*, *Policroni*, & rursus in eodem solo codice xxx Aprilis in fine: *Depositio Policroni episcopi*, an ejusdem an alterius, quis edidisset? Ceterum Beda de hodierno addit, *ejusdem loci episcopi*, sed non magis recte scribit *Policroni*, ut & ejus transumptor Rabanus, quam inflexionem aut ei proximam, in codicibus Usuardinis communem diximus. Romanum parvum episcopatus locum non designat, sic legens: *In Perside*, *beati Polychronii episcopi & martyris*. *Ado* binas sedes conjungit *Babylonem* & *Ctesiphonem*, simul adducens Bedæ elogium, quod totum Rabanus & Notkerus adoptarunt, Noster modicissime imminuit, sed iis servatis, quæ correctione indigent, ut in *Actis*, & apud *Castellanum* pag. 676, & apud *Tillemontium* tomo 5 pag. 561 invenies. Hæc summa difficultatis; quod, ut Beda & alii ex ipso testantur, elogium desumptum sit ex *Actis sancti Laurentii*, quæ Baronio & Henschenio, ut minimum valde suspecta, hodie ab eruditis omnibus talia censentur, ut nec propagnari omnino nec expurgari facile possint. Ex eodem fonte manant *Olympias* & *Maximus*, xv Aprilis; *Parmenius* & alii, xxii ejusdem mensis, alii diebus aliis; quorum memoria ut in *Fastis* nostris certissima est, vita tamen aut martyrii series ex iis *Actis* accepta, repudiatur, ut dicitur x *Augusti*. Non sat clari sunt *Wandelberti* versiculi, dum *Donatus* ex sequenti turma, *Polychronio* ita conjungitur:

*Tertius ac decimus Polychroni festa revolvit,
Donatique: fides, sanguis quos jungit & ars.*

Donati & *sec.* De martyribus Concordiensibus ab Nostro confusis, ex perturbatis apographiorum Hieronymianorum classibus, non est quod multis h̄ic disputem; textum Usuardi genuinum referri certum est. Notkerus alias classes posuit, de quibus aut ordinandis aut restituendis agetur proprio loco. Vide interim *Acta*, *Florentinum* & *Castellanum* h̄ic. *Fintani*, *Fintanus* filius Usuardi est; *Scotia* autem ex ejus temporis more pro *Hibernia* accipitur. *Silvini* obitus ad xv Februarii pertinere videtur, ut vult *Castellanus* & *Auctaria* nostra aliqua eodem die: Usuardum tamen sequuntur passim recentiores Martyrologi cum moderno Romano & *Actis*. *Vitam præclaro commentario* illustravit *Bollandus*, eamque reproduxit *Mabilio* sec. 3 *Benedict.* parte 1 à pag. 294, ubi in observationibus prævis doctissimum virum dormitasse oportet, dum ita scriptit: *Acta illa viderat Ado Viennensis episcopus*, cuius in sincero Martyrologio hæc verba sunt xv Kal. *Maritii*, s. *Silvini Taruanensis episcopi*

episcopi & confessoris, cuius gesta habentur. Dormitare, inquam, debuit, nam verba illa nec in editis nec in MSS. nostris verè Adonianis Martyrologiis ullis reperire haec tenus licuit. Mihi portius certum videtur totam Silvini annuntiationem plane Usuardinam esse, qui qualia Acta habuerit conjicit Castellanus à pag. 659, ubi etiam ex Bollando de episcopatu ejus disputat. Certe à vero alienum est quod in nostro Prateni apographo legitur, *Tolosane civitatis episcopi*, idque fatetur Castellanus prætenso autographo adjectum, super annuntiationem priori, qualem exhibemus, ibi scalpello eras. Non ausum veram dicere annuntiationem nostram, sed verè Usuardinam, in qua conveniunt codices nostri omnes, excepto Marchianensi, qui cum præfato Prateni legit: *In pago Taruenensi, sancti Silvini Tolosane civitatis episcopi*, & Antwerp-majore, qui in hoc solo discrepat, quod pro pago Taruenensi, male scribat, *in pago Caritatensti*.

A U C T A R I A.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN. LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Vix à puritate deficiunt. Omitunt nomen *Romuli* in classe martyrum Concordiensium, & Fintanus Silvino postponit. Mira non est variatio in efformatione *Polychroni* & *Ternuanensis*.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Fintanum prætermittunt, omittentes etiam nomen *Romuli*, *Chrysanthi* & *al. xc.* RosweyD. Tertio loco interponit: *In Aquilegia*, *Crisianiani martyris & aliorum xc.* De quibus, in Actis. Pro *Fintani*, scribit *Finiani*. Et in fine de *Silvino*, cum *Prateni*.

CENTULEN. Silvinum hic prætermittit, de quo egit xv, ut ibi inter Aulstarii invenies. Ait ejus loco in fine addit: *Vurdunis, sancti Pulchronii episcopi & confessoris*.

BRUXELLEN. De *Silvino* etiam egit xv; hic in ceteris purus est, nisi quod textum inferat *Babylonie & Thesiphontis episcopi*.

HAGENOYEN. Penultimo loco eos Sanctos intericit, qui omnibus aliis hodie ignoti sunt. Ita habet: *Ipsa die, sanctorum martyrum, Montani & Gemelli*, qui cum essent carcerati cum aliis Sanctis, viderunt in visione sancta intrare juvenem in carcere, qui feret duas phialas latè plenas, de quibus dedit omnibus incarceratis bibere, & ait; *ad hanc tertiam phialam vobis servatur, & abiit*. Fallor si hic non agitur de *Martyribus*, xxiv hujus inter accessiones Usuardinas referendis. De cetero ad puritatem codicis Hagenensis, vix quidquam defideratur.

QUICINCT. Pro *Concordiam*, legit *Cordulam*, pro *Fintani*, *Finazi*. In fine: *Claromonte, translatio Lupiani confessoris*; de qua etiam agunt codices Burdegalensis, Cluniacensis, Altempsianus, Daveronensis, Caudiacensis Prioratus, & D. Le Mars signatus C, qui fuit PP Franciscanorum, cum hac sola differentia, quod aliqui addant nomen *Sancti*. Vide *Prætermislos*.

VICTORIN. In fine, loco *Silvini* sic habet: *Eodem die sancti Moyseti*.

REG. SUEC. num. 130. Ita legit: *Eodem die, sancti Moireti*. Verosimilime pro *Moisetti*.

XII Kal.

Die 18.

Natus beati Simeonis episcopi & martyris, qui propinquus *Simeonis* Salvatoris secundum carnem extitisse dinoſcitur, ac filius Cleophæ, qui fuit frater Joseph. Hic Hierosolimorum episcopus post Jacobum fratrem Domini ordinatus, persecutione Trajani multo tempore suppliciis affectus, martyrio consummatus est. Omni-

O 3 bus

O 3

bus qui aderant & ipso judice mirantibus, ut centum viginti annorum senex crucis supplicium pertulisset. Civitate Ostia, sanctorum martyrum Maximi, Claudi & uxoris ejus Prepedignæ cum duobus filiis, qui cum essent præclarissimi generis, jubente Diocletiano sunt terti atque in exilium deportati; deinde incendio concremati, oderiferum sacrificium martyrii Deo reddiderunt.

Ex Praten. Herinien. Tornacen. Munerat. Greven. & Molan.

VARIA LECTIO. Simeonis legunt Herinien. Tornacen. & Molan. quos hic ut alibi sequimur: Praten. & Antverp-maj. Simonis; Munerat. & Greven. Symonis. Scripti dinoscitur, ut est fere in omnibus, quidquid scrupulosior in hujusmodi minutis dici possim. Sic non correi, Hierosolimorum, quod ita paucum corrupte legitur, ut alibi diximus. Tornac. neglexit articulum hic, scriptisque Hierosolimanorum. Munerat. pro consummatis est, ponit consummatur. In Antverp-maj. post mirantibus, ante cxx annorum, dectit ut. Herinien. Tornacen. & Antverp-maj. habent Hostia, reliqui ut in textu. Prepedigne Praten. & alii, putavi servandam diphthongum saltem ultimam. Tornacen. omisit, cum essent præclarissimi generis: Munerat. Deo. Hic obiter advertendum, codices binos paucum sat is genuinos, Marchianensem & Aquicinctinum ad usque xxiiii hujus, per sex integros dies, valde perturbatos esse, transpositis Sanctis, qui in Usuardo leguntur, additisque alii ipsi ignotis, sic ut à non nomine studiose & pro arbitrio corrupti fuisse videantur.

Simeonis.

OBSERVATIO. Simeon vel Simon, qui de fratribus Christi Salvatoris fuisse dicitur, primum in Martyrologiis innotescit ex Romano parvo: Hierosolymis, Simonis episcopi & martyris. His in Martyrologio editionis Rosweydi adjectit Ado: Qui traditur propinquus Salvatoris secundum carnem fuisse, nec de præfata cognatione quidquam amplius in festivitatibus Apostolorum 11 Maii, quo die ibi Simeon referuntur, & unde sua omnia accepit Usuardus, præter insertam clausulam de fraternitate Joseph & Cleopha, quam à Moisandro Adoni tributam Rosweydus in ejus Martyrologio expunxit & in appendicem rejecit; non recte, opinor, cum & in Notkerio tota habeatur, qualem lectori exhibeo: Constat tamen quia de Cleopha, cuius filius fuit, frater erat Joseph. Vulgo notum est quot concertationibus & dissertationibus obnoxia fuisse ea, quæ Christi Domini carnalem propinquitatem spectant cum quatuor illis fratribus Jacobo & Joseph & Simone & Iuda, Matth. 13 & Marc. 6 tam clare expressis. Utrum videlicet Josephi ex alio matrimonio filii, ut tradit Nicephorus Callistus ex divino Hippolyto apud Schelstratium tomo 1 Antiquitatis illustrat pag. 507: an consobrinus ex Maria Cleopha, quam multi fororem statuunt B. V. Mariae: an patruelus ex patre Cleopha Josephi fratre, ut in textu nostro dicitur; an vero alter eadem cognatio explicanda sit, de quibus judicium ferre nec hujus loci nec temporis est. Poterunt ea secundis curis examinari in Supplemento Februario, vel forte alibi, dum in Actis occasio dabitur. Qui moram non patitur consulat Interpretes; vel præter hodiernum in Actis commentarium, videat Florentini Exercitationem 4 pag. 161, dissertationem Henschenii de Jacobis 1 Maii, item Chronologiam episcoporum Hierosolimanorum ante tomum 3 Maii & alibi; tum Tillemontium de hoc Simeone tomo 2 a pag. 186; de Jacobo minore tomo 1 a pag. 365 &c. Deinde Castellani notam pag. 682 & 683. Quæ ad Simeonis martyrium attinent, ex Rufini Eusebii lib. 3 cap. 31 accepta sunt, in quibus Calstellanus hallucinatus videtur dum putavit Usuardum aliquid Adonij ex Rufino superaddidisse, nam is revera sua omnia ex Adone ipso desumpit, ut facile vir eruditissimus invenire poterat, si præfatum Martyrologium in festivitatibus Apostolorum 11 Maii confulisset.

Maximus, Cladius, Prepedigna, cum filiis Alexandre & Cunia à Romano parvo, non ad osia Tyberina, sed Romæ annuntiantur, hoc ordine: Et Romæ, martyrum Claudi, Prepedigna, Claudi &c. Alexandri & Cunia & Maximi. Ado eundem servat ordinem, sed de loco forte subdubitans, positionem non expressit. Noster Maximum præposuit, omisiss filiorum nominibus: sed quid ei ansam dederit Ostiam nominandi, non video, nisi quod Claudi, uxoris & filiorum concremata corpora ibi in Rheuma (quam præterfluentem) projecta dicantur, & à Christianis juxta eamdem civitatem sepulta. De cetero elogium totum ex Adonis narratione contractum est; narratio autem Adonis ex Actis sanctæ Sufannæ, de qua ad xi Augusti. Quam fidem ea Acta mereantur, hic non determino, sunt qui omnino rejicienda existimant. Ceterum Usuardini textus nostri originem & sinceritatem ostendimus.

AVCTA.

A U C T A R I A.

M ARCHIANEN. Hodiernum textum cum sequenti commisces: certe *Gabinum* annuntiationem integrum habet. *Tum: In Africa, sanctorum Publii [Publii] & Juliani. Vide indicem Prætermisorum.*

R OSWEYD. In prima purus, alteram jungit diei sequenti: hic vero solum addit in fine: *Pimenius martyris. Vide Acta.*

PULSANEN. In Simeone mutilus, in aliis tantillum interpolatus est.

ANTVERP. & **M**AX-LUBEC. In Simeone puri sunt; inter Ostiensis omittunt Maximum; & in fine adjungunt: *In Africa, Ratuli, Silvani & Maximus. Vide socios alios in Actis.*

ANTVERPIEN-MAX. **L**EYDEN **A**LBERGEN. **D**ANIC. & **E**DITION ULTRAJ-**B**ELG. Ferme convenient in modica textus interpolatione; addunt nempe post *Joseph*, *nuntiū Salvatoris*, & *Maximum* vocant *fratrem Claudiū*. In fine concorditer adjungit: *Eodem die in Africa, sanctorum Ruuli &c.* Eamdem accessionem habet LOVANIEN. Sed de martyribus Ostiensibus omnia omittit post, *cum duobus filiis.*

CENTULEN. In Simeone abbreviator, de aliis ex Adone subiungit: *Rome, sanctorum martyrum Claudiū & uxoris ejus Predigne, & filiorum, Alexandri & Curi, & fratris Claudiū, nomine Maximus, qui cum eis erant praeclarissimi generis, agente fratre eorum Gabino presbitero, baptizati sunt a Gao Papa, & postmodum a Diocletiano diversis moribus perempti sunt. Alexandri, beati Dionyſii episcopi & martyris, Canobio Centula, depositio sancti Angilberti abbatii, qui septuagesima post beatum Ricardum, Cendulense monasterium feliciter rexit, ejus corpus cum virginis octo annis est sepultum, incorruptum inventum est.*

BRUXELLEN. Textui non parum interpolato, subdit: *In Africa, sanctorum Ruuli, Silvani & Maximus. Apud Alexandriam, beati Dionyſii episcopi, qui multis confessionibus clarus effectus est. Metis, sancti Legonii, ejusdem urbis episcopi & confessoris. Colitur Dionyſius xvi i Nōvembris, an martyris titulo decorandus, alibi dicetur.*

HAGENOYEN. Tantum non purus; adjungit: *In Africa, sanctorum martyrum Ruuli &c.*

AQVICICNER. Conjungit textum hujus & sequentis dici, superaddens: *Item SS Ruuli &c. De codicis illius confusione, supra dictum est.*

VICTORIN. & **R**EG. **S**UEC. signatus num. 130. In fine: *Apud Alexandriam, beati Dionyſii*

episcopi. In Africa, sanctorum Ruuli, Silvani, & Maximi martyrum.

CODEX D. DU CHEVAL signatus B. Eodem die in Africa, sanctorum Ruuli, Silvani & Maximi.

UGHELLIAN. & CAUDIACENSIS: *In Africa Ruuli &c. Jam satis sepe repetita nomina,*

ALETEMPSIAN. *Eodem die, sancte Constantine Constantine virginis & martyris. Apud Alexandriam, beati Dionyſii episcopi, qui in multis sepe confessionibus Dionyſii. Satis clarus, pro passionem tormentorumque diversitate, magnificus effectus est, qui eum aetem in pace tempore Galieni imperatoris.*

STROZL. & **M**EDIC. *Ipsa die, sancte Constantine Constantine virginis, filiae Constantini, quam eamdem crederem cum Constantina codicis Altempiani, nisi illuc adderetur titulus martyris. Vide Acta.*

EDITION LUBECO - COL. *Incipit: Colonia Agrippina, commemoratio officium sancti Pantai- Translat. leonis medici & martyris. Quando caput ejusdem cap. S. Pantai sanctissimi martyris per Henricum militem, dominum de Ulfene, de Constantiopolis ad civitatem Colonensem est translatum, anno incarnationis Domini MCCVII. Mirum est, Rabanum hoc die cum longo elegio natalem sancti Pantai leonis referre. In reliquis editioni illa fere similis codicibus supra citatis medietate nota.*

BELIN. Textum purum habet in secunda editione, in prima pro *centum* virginis, scriptis, *centum & novem*. In utraque est additamentum: *In Africa, Lucii, Silvani & Maximi.*

GREVEN. **R**OME, **P**imenius presbiteri & **F**auſti **P**imenii & martyrum. Item Ruuli, Clasici, Damasi, Tulli, al. ex *Dic Lampasi, Majoli, Silvani & Maximis. Elasici, ronymi, ii. Secundini, Fructuosi, Pauli. Ex aliquo apographo Hieronymi, accepiunt fuit. In Hibernia, Cu- Culani, lani episcopi & confessoris. Item Berethoi, Mer- celli. Poterant hi superioribus annumerari & ad sequentem diem referri. Item Colomanni epi- Colomanni, scopi & confessoris. Apud Coloniam Agripinam, commemoratio officium &c. ut supra.*

MOLAN. Textui subnecet: *Ac sic postmodum apud Hofiam, in rheuma jaſtati: quorum reliquias Christiani perquisitas, juxta civitatem sepelierunt. Quae Adonis verba sunt. In Africa, Lucii, Silvani & Maximis. Colonia, commemoratione officium sanctissimi Pantai leonis martyris, quando caput &c. In aliis editionibus additur, minoribus litteris: *Patariis, sanctorum martyrum Leonis & Paregorii. De quibus Acta, quae inter Leonis & sincera & selecta edidit Ruinartius a pag. 610. Paragorii.**

XI Kal.

Die 19.

R Omæ, natalis sancti Gabini presbiteri & martyris, qui à Gabini. Diocletiano diu in custodia vinculis afflicetus, pretiosa morte cæli gaudia comparavit. In Africa, sanctorum Publii & Publii & Juliani.

Ex Pratenſi, Herinienſi, Tornacensi & Antwerp-majore.

V ARIA LECTIO. Plures codices tum MSS. tum excusi legunt Gabini, non recte, cum Uſuardus verosimillime Adonem fecutus sit, hic Romanum parvum; in utroque autem habetur Gabini, uti etiam in Notkero. Ex codicibus eam lectionem servant Herinien, Antwerp-maj. & alii. Ejusdem nominis transformationes exstant apud

apud Bollandum. De presbyteri, *Diocletiano, Africa*, & hujusmodi minutis, dictum est plus satis. *Precioſa morte*, pro *recioſa morte* in Antwerp-maj. scribæ oſciantiæ tribuendum eſt, ut & nonnulli alii nāvi in uno altero folio detrito aut avulſo & subinde deſcripto. Sic ibi etiam legitur *Plubii*, pro *Publii*. Paucitatem purorum codicū facit apōſtio in fine tertii nominis, nempe *Marcelli*, qui in codicibus optimæ notæ Murerat, Belin, Greven, & Molan, adjicuit; ſed nos aliorum lectionem præferendam centūmū.

OBSERVATIO. Ex citatis die præcedenti sanctæ *Sufanna* Actis extractus quoque eſt hodiernus *Gabinius*, ſic rurſus à Romano parvo primum ſignatus: *Rome, Gabini presbyteri & martyris*. Breve elogium teuxit Ado, in quo, præter ea, quæ a. Nro ad verbum deſcripta ſunt, hoc ſolum inſerit, *patris beaſſime Sufanna*; addere poterat, quod in multis apographis Uſuardini ſubinde adjunctum, fratrem tuſſe *Caii Pape*: cuius hiſtoria gallicè proſequens *Tilemontius* tomo 4, ibi pag. 572 de *Sufanna, Claudio, Prepedigna & aliis diei præcedentis*, atque de hoc noſtro *Gabinio*, more ſuo ſatis modeſte, ſed non ſatis in Actorum favorem decernit. Bollandus brevi commentario Gabiniana complectitur, ad ſaſe citata *Sufanna* Acta lectorēm remittens.

Henschenius de *Publio, Juliano & ſociis Africanis martyribus* hoc die pluribus agens, *Publii & illuſtris eſt*, inquit, *corona duodecim pugilum Christi, qui palmam martyrii in Africa promeruit*. *Juliani* ſunt; quō adduicit *Martyrologium Ms. ecclieſa B. Mariae Ultrajecti*, quod à nobis *Uſuardini Rofweydi* vocatur, cuius verba in Auctariis primo loco dabitur. Repetenda ſunt omnium nomina ex Hieronymianis valde diſſimilibus, tum in martyrum numero, tum in eorum nomenclatura, ut oſtendit Florentiniſus hic, atque ex Rabano & Notkeru eo-rum deſcriptoribus apertè conſtat. Caſtellanuſ in hiſ diſquendis & diſponendis appri-ſime diligens, duodenarium numerum non compleſt. At quidquid de aliis decem ſociis ſtatuantur, certe codices noſtri puriores, ſolos illos duos *Publium & Julianum* com-merorant, quibus auctiores aliqui *Marcellum*, alii alium vel alios pro arbitrio adjicunt, ut in Variantibus diximus & infra magis patebit. Annuntiatio noſtra pure Uſuardina eſt, cui accinſit Wandelbertus hoc verſicuſ:

Publius undecimum ſimul & Julianus adorant.

A U C T A R I A.

ROSWEYD. Diximus die præcedenti, ab ipſo huic reſerri annuntiationem: *In ciuitate Ostia, sanctorum martyrum Maximi, Claudii &c. In Gabinio purus eſt. Tum adiicit: In Africa, sanctorum Publii, Jul. Publii & Juliani martyrum & aliorum x, de quo numero ex hoc ipſo Rosweydiſino codice, ab Henschenio accepto, diximus in Obſervatione.*

MUNERAT. *In Africa, sanctorum martyrum Publii & Juliani & Marcelli. Treveris, sancti Leguntii episcopi & confessoris.*

MARCHIAN. Hoc die, poſuit quæ nos cum Uſuardo reſeremus xx, *Apud Tyrum &c.*

PULSAN. Textui puro poſt Gabinium inter- jicit: *Eodem die apud Beneventum ciuitatem, naudis beati Barbati episcopi & confessoris.*

ANTVERP. & MAX-LUBEC. *In Africa, sanctorum Publii, Juliani & Marcelli. Treveris, sancti Leguntii episcopi & confessoris.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. *LEYDEN, LOVANIEN, ALBERGEN, DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Poſt martyris, inſerunt: Parris beati Sufanna, & fraris beati Gaii Pape. &c. In Africa, sanctorum Publii Juliani & Marcelli. Treveris, sancti Leguntii episcopi & confessoris.*

CENTULEN. Inſerit, *parris beaſſime Sufanna*, ut plures alii ex Adone.

BRUXELLEN. Omnia habet quæ codices me- diae notæ, & præterea in fine ſubjicit: *Alibi, Pantaleonis sancti Pantaleonis martyris. Vide Prætermiſſos. De eo agetur XXVII Julii.*

HAGENOYEN. Ceteris amplior, poſt Gaii De Gabinio. *Pape, adjungit: aueque consanguineos Diocletiani imperatoris. Hic quia filium ejus [ſuam] Sufannam noluit dare in coniugem bonum pagano, filio Diocletiani, Maximino, a Diocletiano dux in vinculis &c. In Africa, sanctorum Publii &c.*

ut ſupra. *In ciuitate Treveri, sancti Leguntii episcopi & confessoris. Hic translatus eſt in Scafūfan. Quem locum hic indiget necio, niſi forte ex affinitate nominis, conſiciatur Scaphusia Helvetiorum. Sed de hac translatione nihil apud alios invenio. De duobus an uno ſolum Leguntio aliiſque huic ſpectantibus, videantur Acta, hoc & priori die.*

AQUICINCER. Etiam habet hac die, ut Mar- chianensis, quæ poñenda ſunt die frequenti.

VATICAN. Quod olim fuit Beneventanum; num. 5949. Primo loco: *Beneventi, sancti Bar- bati episcopi & confessoris. Ita Italici codices.*

STROZZ. & MEDIC. Item *santæ Sufanna vir- ginis. Item sancti Barbati archiepiscopi & confes- ſoris. Eodem die, sancti Eustachii patriarcha ecclieſa Eufachii. Constantiopolitane.*

CODEX ARDINGHEFFENSIS: *Treveris, sancti Licontii episcopi & confessoris. Idem eſt qui Leguntius ſupra. Mancum eſt codicis illius fragmentum.*

EDITIO LUBEGO-COL. Convenit cum codi- cibus mediae notæ.

BELIN. In Gabinio purus, ſubdit cum plem- rique: *In Africa, Publii, Juliani & Marcelli. Eodem die, sancti Eustachii patriarcha ecclieſa Eufachii. Constantiopolitane. Vide Prætermiſſos.*

GREVEN. Etiam addit *Marcellum* cum Mo- lano, ut ſupra dixi. Auctarium vero ita incipit: *Præfatus Gabinus fuit pater sancte Sufanna virginis & martyris, de qua inſra XXI Idus Auguſti. Frater vero sancti Gaii Pape. Vide Obſervationem. Eodem die Treveris, sancti Leguntii episcopi & confessoris. Item Juliani martyris. Item Mar- celli. Decenii confessoris. De hoc vide Prætermiſſos, duo alii ex Hieronymian. ſumpti vi- dentur; hic & alibi paſſim incurioſe congeſti.*

Mo-

MENSIS FEBRUARIUS.

113

MOLAN. Diximus supra de Marcellio textui superaddito. *Eodem die, sancti Eustachii &c. ut Belinus. Treveris, sancti Leguntii &c. Tum minori chartere: Obiit Bonifacius Laufanensis episcopus in Burgundia. Hic Bruxella natu, & in Camera monasterio Cisterciensis ordinis, iuxta idem opidum, quievit anno MCCLX, in vita & post mortem miraculis clarus. In posterioribus editionibus pro Eustachi, scribit Eustachii, eique*

& Leguntio superaddit: *Civitate Benevento, sancti Barbati episcopi & confessoris. Exinde, litteris minutioribus: Item sancti & gloriis admirabilium operum effectoris, patris Auxibii, ar Auxibii. chiepiscopi Solentis, qui fuit discipulus sancti benedicti Apolloli & Evangeliste Marci. Eodem die obiit Bonifacius &c. ut supra, præter ultima verba, anno MCCLX, in vita & post mortem miraculis clarus.*

X Kal.

Die 20.

A pud Tyrum civitatem, beatorum martyrum, quorum numerum solius Dei, scientia colligit. Qui jubente Diocletiano, multis tormentorum suppliciis sibi invicem succedentibus occisi sunt. Primo quidem flagris per omne corpus dilaniati, dehinc diversis bestiarum generibus traditi, sed ab his divina virtute custoditi, post addita feritate ignis & ferri, martyrum consummarunt. Horum gloriosem multitudinem incitabant ad victoriam Tyrannio & Silvanus, sed & Peleus atque Linus episcopi, Zenobius quoque presbiter, ^{Potamii & Nemesii} qui felici agone una cum eis martyrii palmam adeptus est. In Cypro ^{Gallii} insula, sanctorum Potamii & Nemesii. Alemannia, sancti Galli presbiteri & confessori.

Sic pure habent Præf. Herenien. Antwerp-maj. Belini editio altera, Greven & Molan.

VARIA LECTIO. Incitabat pro incitabant male scribit Molan. Non unus hujusmodi error in Belino; nempe Tyrannius pro Tyrannio; Pelagius pro Peleus; episcopus, pro episcopi. Legendum esset Nilus ut habetur in Adone atque in Eusebio, imo & in ipso Uuardo xix Septembris, sed hic errantes codices sequi cogimur. Cipro habent Praten. & Greven; melius alii ut in textu, Rufus Greven. & Molan. Pothamii, præfero certos. Belin. omisit in fine titulum presbyteri. Turpioribus sphalmatis fædatur codex Antwerp-maj. in quo defunt verba, quorum numerum: male legitur, tormentis tormentorum suppliciis; item, post additi feritatem ignis ferro. Post Alemannia, habetur, Secundi sancti Galli, forte quod paginas vacuas supplementis imperitia Secundinum diei sequentis hic intrusus. Pratenem codicem hic inter prius connumero, quod in nostro apographo textus integer & ipsa etiam annuntiatio sancti Galli aperte exprimatur, quidquid mihi significat Castellanus, eam nec xx Februarii, nec xvi Octobris, in ipso prætendo autographo reperiri.

OBSERVATIO. De prima martyrum turma vel manipulo, ex saepe citato & solito suo auctore Rufini Eusebio, ita inter Martyrologos primi scriptis Romani parvi compilator: *Apud Tyrum, martyrum, quorum numerum Dei scientia sola colligit, quos Veturius magister militie, jubente Diocletiano, diversis tormentis occidit. Veturius ille, aut ex Eusebii Chronico, aut ex nescio quibus Actis, quæ intercidisse opinatur Bollandus, hic adjectus est. Breviorem periodum multis ampliavit Ado, ex laudati Scriptoris lib. 8 cap. 7 magnam elogii sui partem describens, veram quidem & sinceram quoque Rufinum hic sequitur, sed in aliis cum ejusdem cap. 14 confusam, dum adduntur incitatores episcopi, quorum plerisque conflat ad alia ferme loca, certe ad alia tempora pertinere, quin & alio mortis genere agonem complevisse, ut patet ex xix Septembris & xxix Octobris, ubi de aliquibus seorsim agemus. Interim ex Adone derivata sunt, quæ Uuardus & Notkerus, atque ex his recentiores Martyrologi acceperunt, servata confusione, quam in Actis antiquitus interpolatis reportant Bollandus existimat. Præterea martyrum Tyriorum numerum ignoravit Ado, utpote quem nec Rufinus ipse expressit, in Eusebii Valesii parenthesi includit, & ad *solos quinque contractum*, qui ex pharsi Ramani parvi ad plurimos, quos nempe sola Dei scientia colligit, extendi videtur. Vide Bollandi, commentarium historicum, in quo episcopis illis & aliis proprii dies assignantur, ut supra indicare coepimus. Bollandum secuti sunt Tillemontius tomo 5 pag. 440 & Castellanus pag. 696 & 697. De Tyriis hisce martyribus, in Hieronymianis apographis, Beda, Floro, Rabano, & Wandelberto nihil legitur. Scio, Molanum metr. co*

isti Martyrologo hæc adscribere voluisse: *Mox decimus laudem recolit famamque coronat, multorum Tyri fuso qui sanguine clarent: at hujus supplementum merito responsum censuit Bollandus, unicum Wandelberti vericulum sic terminans: Mox decimus laudem recolit famamque Coronæ: de qua Martyre cum Victore conjuncta, vide hoc die Hieronymiana, Rabanum, Notkerum & Henschenium in commentario plura dubia explicantem.*

Potamii.

& Nemesii. *Potamius & Nemesius ex puriori aliquo Hieronymiano apographo accepti sunt, sed sejuncti à Dydimo, quem Rabanus & Notkerus aliis recte sociaverunt. Potamia, Potamine, Mis, Nemes & Nemesi & similia, scribarum oscitantæ tribuenda videntur.*

Gallii.

Certe Potamiam vel Pantamiam inde efficiam putamus, quæ in Auctariis sibi recurret, Cain & Victori perperam subiuncta. Sintre porro alii Potamii & Nemesii socii, ut ex Corbeiensi codice erui videtur, incertum est. Sanctum Gallum abbatem nominavit Ado, mire sanctitatis virum, discipulum sancti Columbani abbas; Noster presbyterum & confessorem: uterque hoc ipso die; tametsi natalem ejus referat Notkerus xv Octobris, quo eum Bollandus remisit; die vero sequenti ejusdem translationem. Cur hac die ab Adone celebretur, non equidem perspicio, nisi forte de alia translatione aut elevatione agatur. Minus etiam video, qua ratione Baronius præfatos Martyrologos citare potuerit pro xvi Octobris, ubi Gallus à Mosandro asterisco notatur, à Rosweyem in appendicem rejicitur. Forte à Ms. aliquo Adone deceptus fuerit, certe Usuardus, saltem purus, eo die de nullo sancto Gallo meminit, nisi huc Belini textum Baronius pro Usuardino accepit.

AVCTARIA.

ARCHIAN. Hodie ponit, quæ ad diem sequentem pertinent, omisso solum nomine *Servuli.*

TORNACEN. Incipit à proprio loco: *In Tornaco civitate, restitutio sancti Eleutheri Tornaci, ep. rii episcopi & confessoris.* Vide Acta. Dehinc laterculum exhibet incompletum, integro folio ex codice avulso, sic ut tantum integer sit tū Kal. Martii seu xxvi hujus. De majori lacuna agemus ix Augufti.

ROSWEYD. Prima annuntiatio est: *Rome, depositio Gai episcopi.* Sumit ex Hieronymianis, a Notrio ponitur xxii Aprilis. Sequitur: *In Cipro insula &c.* Deinde de Tyriis, fatis pure. De Gallo, nihil.

PULSAN. Ferme purus est, nisi deficeret in ultima annuntiacione de S. Gallo.

AQUINCINCT. Turbato ordine, hic habet quæ ad sequentem diem referenda sunt; & post viginti, in fine addit: *In Haspasia apud S. Trudonem, depositio sancti Eucherii confessoris, Aurelianensis episcopi, qui à Carolo Martello in exilium missus, ibidem in Christo quiescit.*

VICTORIN. Ultimam sic format: *In Alemannia, sancti Galli episcopi & confessoris.*

ANTVERP-MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. *Gaii & soc.* Omitunt *S. Galli* memoriam, ejus loco substituentes: *Rome, sanctorum Gaii, Victoris & Pantamiae.* Secundus codex scribit, *Pantania:* at quomodocumque inflectatur, non alia statui potest à sancto *Potamio*, ut supra diximus. Cum citatis codicibus convenient *Bigotianus*, signatus *P. & D. du Cheval*, signatus *B. Nufquam* recta illorum trium connexio. Jam diximus primum spectare ad xxii Aprilis: ultimum nomen probabilissimè fictitum est: ex apographis Hieronymianis *Victor* cum *Corona* copulandus est, qui hoc die in Actis referuntur.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. & EDITIO ULTRAJ-BELG. Secundo loco ponunt: *Rome, sanctorum Gaii, Victoris & Pantamiae.* Tum de *Potamio & Nemesio*, pure. Denique: *Eodem die, sancti Eucherii Aurelianensis episcopi & confessoris, qui pro fide Christi exilio relegatus, in Haspasia, cum sancto Trudone honorifice quiescit.*

sancto Trudone honorifice quiescit. Deest in omnibus ultima annuntiatio.

CENTULEN. Diversum habet à reliquis exordium: *Alexandria, sanctorum martyrum, Ju- Juliani, Euni, Macharii, Epimachi, Alexandri, al. Alexani, Merrani, Apoloniae, Ammonariae, Chormate, & cum aliis decem.* Ita fere etiam editio Lubec-Col. infra. Ceterum proprium horum martyrum natales dies videndi in catalogo Prætermissorum hac die. Tyriorum elogium utilat, Potamium & Nemesium omittens. *In Alemannia, sancti Galli abbatis.*

BRUXELLEN. In martyribus Tyriis non nihil luxuriat, sed quæ textum excedunt, describi non merentur. Secundo loco ita habet: *Rome, narare sancti Eleutheri Papa & martyris, Eleutheri a quo Lutius rex Britannie per epistolam se fieri Christianum postulavit. Et misit Papa duos viros religiosos, qui regem cum populo baptizavunt. Et tandem ipso Papa martyrum coronavit.* In Prætermisso remittitur ad xxv Maii. *Eodem die Rome, sanctorum Gaii, Victoris & Pantamiae.* *In Cipro Gaii insula, &c.* Item *sancti Eucherii Aurelianensis Eucherii episcopi & confessoris, qui pro fide Christi exilio relegatus, in Haspasia, cum sancto Trudone honorifice quiescit.*

HAGENOYEN. In martyribus Tyriis sere purus, secundo loco habet: *Eodem die, Eucherii, Aurelianensis &c. ut codices media nota supra. Sequitur de Potamio &c. Deinde de Cain &c. Eleutheri. In fine: Apud Tornatum, beati Eleutheri ep. Torn. & socii & confessoris.*

MUNERAT. Textui puro subneicit sequentia: *Aurelianensis, sancti Eleutheri [vult dicere Eucherii] Eucherii episcopi & confessoris, qui pro fide Christi exilio relegatus, cum sancto Trudone honorifice quiescit.*

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. *Apud Tyrum, plurimorum martyrum, qui ad exhortationem Silvani cum suis passi sunt. Eleutherii episcopi & martyris. Eucherii episcopi Aurelianensis.*

BELIN. In prima sua editione omisit annuntiacionem sancti Galli.

EDITIO LUBECO-COL. In martyribus Tyriis non nihil interpolata, secundo loco habet: *Rome, sanctorum Cain, Victoris & Pantamiae martyrum.* *Caii & s.*

MENSIS FEBRUARIUS.

M 115

rum. Sequitur de Potamio & Nemesio. Eodem die, sancti Eucherii Arelanensis episcopi &c. Alexandria, passio sanctorum martyrum Juliani, Eunii, Macharii & Epimachi, Alexandri & Merrani, Apolloniae & Ammonariae ac Corinthi cum aliis decem, sub Decio imperatore. De his superius egimus ex Centuleensi.

GREVEN. Rome, Gait, Victoris & Pantamiae martyrum. Aurelianis, sancti Eleutherii [lege Eucherii] episcopi & confessoris, qui pro fide Christi exilio relegatus, cum sancto Trudone honorifice quietitur. Juliani & Eunii, martyrum, quos Ado & Ustardus III Kal. Martii ponunt. Corona martyris & aliorum. Ita Victor & sociis xx, in Actis jungitur, melius quam Victor Caio & Pantamiae. Enthoschis virginis. Humberge comitissae. Vide Pratermissos. Didimi martyris Potamio & Nemesio conjungendi.

MOLAN. De Gallo subdit, que superius ex De Gallo. Adone notavimus: abbas, mira sanctitatis viri, discipuli sancti Columbani abbas. In Sarchino, monasterio sancti Trudonis, depositio beati Eucherii, De Eucherio qui Arelanensem episcopum, a Carolo exilio est relegatus: quod tamen eum pro justitia fuisse perpeccum crebra miracula, que per eum facta merita, divina fieri concedit clementia, sumi indicio. In aliis editionibus omittitur Gallus. Auctariorum incipit: Tornaco civitate, depositio sancti Eleutherii, episcopi Eleutherii. & confessoris ecclesie eiusdem. In Sarchino &c. Die Tornae ep. vigesima, sancti patris Leonis episcopi Catanes in Leonii. Sicilia. Subditur charactere minori: Apud Persidem, sancti Sadochi episcopi, & centum viginti olio, Sadochi, qui cum eo subiit martyram, in secundo anno persecucionis Saporis. Egregii hujus antifititis & sociorum Acta, & gravia & sincerasum; & Rurartio ex opere nostro reproducta à pag. 642.

IX Kal.

Die 21.

Siculorum Mart. LXXIX. Veroli & aliorum. **A** pud Siciliam, sanctorum martyrum septuaginta novem, qui sub Diocletiano per diversa tormenta confessionis suae coronam à Christo sibi paratam percipere meruerunt. In Africa civitate Adrumeto, sanctorum Veroli, Secundini, Servuli & aliorum viginti.

Sumitur ex Praten. Herinien. Antwerp-maj. Pulsanen. Antwerp. & Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. & Molan. Adde Antwerp-max. Lovan. Leyden-Belg. & Edit. Ultrajet-Belg.

VARIA LECTIO. Lovanien. in eo à ceteris differt, quod legat, per diversa tormenta genera. Sic Belin. pro, confessionis sua coronam, posuit, in confessione sua coronam. A Christo sibi preparatam scribunt Herinien. Pulsanen. Munerat. Belin. Antwerp-max. & Lovanien.: textu s Adoni conformis est. Antwerp-maj. & paratam & preparatam omisit. Belin. in prima editione legit Secundi pro Secundini, sed hoc in altera correctum est. Neroli in Max-Lubec. ex iis erroribus est, quibus ea editio passim redundat: sic in Antwerp-maj. Veroli. Certe Veroli scribunt codices nostri omnes, non Veroli ut recentiores cum hodierno Romano.

Mart. LXXIX. **O**BSERVATIO. En denuo coronam anonymorum Martyrum, de qua silent Hieronymiana apographa, Beda & reliqui Martyrologi, die praecedenti citati; eam vero memorant Martyrologi illi, qui in serie nostra sunt, praeunte Romano parvo his verbis: In Sicilia, Martyrum LXXIX, sub Diocletiano diversis tormentis passorum. Proximus huic Ado idem dicit nonnihil paraphrasie, eo nimur modo, qui ex ipso acceptus, in textu nostro exprimitur. Euindem descriptis Notkerus. Quod in editione Canifii pro septuaginta novem, legatur septuaginta quatuor, inde factum arbitror, quod librarius litteras numerales non recte distinxerit, facili mutatione LXXIV pro LXXIX. Habes hic ipsissimum fontem, ex quo haufere ceteri Martyrologi magnō numero ab Henschenio & operose enumerati; non ita Galestinus & Ferrarius, qui pluriculum genio induluisse videntur, hic dum Cesaraugusta eos martyres tribuit, ille dum crucis supplicium passos, gratis commemorat. Ne pluribus morer, probabilius est Syracusis adscribendos: de certamine autem frustra alibi plus quæfiveris, quam quod à Romano parvo expressum est. Nec recte à Galestinio citatur Wandelbertus, apud quem nullum eorum invenies, qui in hodierno textu celebrantur.

Circa Adrumetinos, tria expendit laudatus Henschenius in Sylloge historica: Quæ scilicet fuerit constituta hisce athletis palestra victoria? Quot ii fuerint, queque eorum nomina? Quo potissimum floruerint tempore, seu quanam persecutione cess? Atque hæc etiam ex Martyrologiis plurimis solita diligentia erudere conatur. Rem ad principia revocare necesse est, recurring ad Hieronymiana, ex quibus tota illa cohors, pro majori parte anonyma, defumpta primum fuit, tum à Rabano, tum à Nostro, tum à Nottero, à singulis diversimode, unde & in recentioribus orta varietas. Ut de solo Uifardo agamus, recte ex Hieronymianis Adrumeti collocantur: in numero & nominibus, nec præfata apographa, nec Rabanus & Notkerus inter se, nec cum Nostro convenient. Putat Castellanus

P 2

stellanus, numerum satis exacte ab Usuardo ex primis fontibus determinatum; mihi non iubet quidquam superaddere Henschenii & Florentinii notationibus. De persecutionis aut cædis tempore, nihil ab antiquioribus traditum. Supicor, Galeſinum, Martyrologii Romani reformatores induxit, ad designandam *persecutionem Wandalicam*, contra codicūm Usuardinorum & ipsius Belini silentium. Quodnam vetus Ms. in notis appellet Baronius, nescio: si S. Cyriaci Martyrologium indigit, virum eminentissimum memoria lapsum, fateri oportet. Quæ Petrus in Catalogo refert lib. 11 sub finem num. 73, ex Usuardo accepta videntur.

A U C T A R I A.

Consecrat.
altaris.

IN PRATENSI nostro ad marginem legitur: *Apud monasterium sancti Germani, consecratio altaris in honore beatorum martyrum Joannis & Pauli, & sancti Blasii*, nec non sanctorum confessorum Benedicti, Lupi & Egidii. Item, *consecratio altaris in honore sanctorum Innocentium & sanctorum virginum Columbe, Margarita, Carbarina*.

MARCHIAN. Haeret adhuc in perturbatione, hic ponens, que Usuardus habet **xxiiii**, pauculis etiam in cœtatis, que ibi restituentur.

ULTRAJ. LEYDEN. ALBERGEN. & DANIC. Textū puro superaddunt: *Methis civitate, natale sancti Felicis episcopi & confessoris, qui sedit annos quadraginta duos & mensis sex.*

ROSWEYD. In textu satis purus, post, *virginis*, de suo adiicit: *Qui juvente Diocletiano per diversa tormenta occisi sunt.*

CENTULEN. Pro septuaginta novem, scribit, *septuaginta octo*.

Feliciis.
Pippini.

BRUXELLEN. Textum fere purum refert, addit autem: *Metis, sancti Felicis episcopi & confessoris, qui sedit &c. Tum: Apud Landenem, Brabantia civitatem grandem, depositio Pippini ducis, parris sanctorum Begha & Gerritidis. Qui Major regie domus & regni gubernator existens, prestabat tam in bellis fortitudine, quam iustitia in pace. Erat enim erga Regem fideli servantissima, & erga populum tenacissima equitatis, & in disceptanda utrorumque causa, firmissimo animi iudicio persistens. Nec munera populi ad subvertendam jus regium, nec gratiam regis, ad obruendam populi iustitiam attendebat. Hic apud Niveliam cum filia sua Gerritide quiescit.*

HAGENOYEN. Secundo loco interjicit: *De-*
germani. vox mutila est, vult dicere in Grandi-
valle] sancti Germani abbatis & martyris. Roma,
Syrici PP. Adrumetorum MM. torum martyrum Ferreoli, Secundie, Servuli & sociorum suorum viginti. In Quidelenburg, ter-
ritorio Hilverskadenis diaœesis, sancte Corona inter
Corone. arbores scissa. Ipsi die in civitate Metis, depositio
sancti Felicis episcopi & confessoris, qui feliciter
ibi sedit annis XLII & mensibus VI, regens popu-
lum sibi commissum verbo & exemplo. Syricus &
Corona hac die ne inter Prætermislos Quidem
in Actis memorantur.

VIII Kal.

Cathedrae.
Aniœchen.
Papie.

Apid Antiochiam, Cathedrae sancti Petri. Eodem die, beati Papia Hierapolitanæ civitatis episcopi, qui Joannis Apostoli auditor, Policarpi autem condiscipulus & sodalis fuit. Item, sancti Ariſtioniſ, qui fuit unus de septuaginta duobus Christi discipulis. Alexandria, sancti Abili episcopi, qui post beatum Marcum secundus episcopus, tredecim annos sacerdotium virtute conspicuus ministravit.

Ex Praten. Herinien. Anri-maj. Rosweyd. Pulsan. Anri. Max-Lubec. Belin. Greven. & Molan.

VARIA

AQUICINCT. Convenit cum Marchianensi in transpositione dierum.

VICTORIN. Legit Secundiani pro Secundini.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJECT. Habet in fine, Berulphi confessoris. De eo in Actis hujus, Berulphi.

ALTEMPS. In pago Meldicensi, sancti Vergangota, vel Decangota virginis. Ea Bollandio Decangota ignota fuit. An & quæ fuerit in Supplemento examinabitur. nisi forte eadem sit, quæ **xxiiii** Februarii in Actis vocatur *Earcangora*.

STROZZ. & MEDIC. Apud civitatem Ravenna, sancti Maximiani archiepiscopi & confessoris. Dif- Maximiani feruntur in Actis ad diem sequentem.

EDITIO LUBECO-COL. Per omnia similis est codicibus mediæ nota.

GREVEN. Hilarii Pape & martyris. Non fuit *Hilarii PP.* Hilarus Papa, martyr, nec ad hunc diem, sed ad x Septembri spectat. Item Syrici, Sator-Syrici, nivi, Fortunati, Focundi episcopi, Victorini, Petri. Sunt hi omnes ex numero martyrum Adrumetinorum, si duos postremos excipias. Ubi autem inventerit Grevenus, Focundum fuisse episcopum, nescio. Metis, sancti Felicis episcopi & Felicis confessoris, qui sedit annis quadraginta duobus & Berulphi mensibus sex. Berulphi confessoris. Serena martyris. Eleutherii episcopi. Rome, Symmachi Pape & Eleutherii confessoris. De quatuor ultimis, vide indicem Symmachi Prætermislorum.

MOLAN. Methis civitate &c. Et depositio Eleutherii episcopi. Tum litteris minutioribus: Tornacensis, in cathedrali ecclesia quiesconis. In Galliis, Vitalina virginis sanctissima. Deinde: Li-Vitalina, ber anniversariorū apud Canonicas Nivelia: *V. Vigilia dispersa sancti Pipini. Quid fint Vigilia di- S. Pipini. sparsa, neque in hac, neque in aliis editionibus explicatum invenio. Porro in his præterea adi- tūt: Die vigesima prima, sancti patris Timo-*
thei, qui fuit in Symbolis. Mediolani, festum sancti Ambroſii, pro victoria, ipso invocato, adeptra ad Parabiagum, anno Domini milleſimo trecentoſimo trigesimo octavo. Vide de hoc qualicunque feſto, inter Prætermislos. Sequitur denuo minori charactere: Eodem die, obitus sancti Pipini, & vigilia dispersa sancti Pipini, cuius corpus Nivelle quiescit in tumba portatili, & circumferuntur in Litaniis, sicut & Iduberga, & muricis sancti Gerritidis. Vide Bollandum hoc die pag. 259.

Die 2.2.

Ariſtioniſ.
Abili.

Pud Antiochiam, Cathedrae sancti Petri. Eodem die, beati Papia Hierapolitanæ civitatis episcopi, qui Joannis Apostoli auditor, Policarpi autem condiscipulus & sodalis fuit. Item, sancti Ariſtioniſ, qui fuit unus de septuaginta duobus Christi discipulis. Alexandria, sancti Abili episcopi, qui post beatum Marcum secundus episcopus, tredecim annos sacerdotium virtute conspicuus ministravit.

Ex Praten. Herinien. Anri-maj. Rosweyd. Pulsan. Anri. Max-Lubec. Belin. Greven. & Molan.

VARIA

VARIA LECTIO. Pulsanen. & Belinus scribunt, *Petri Apostoli*; textus ex Beda, Rom. parvo & Adone purus est. Non solus Belinus, sed codices omnes scribunt *beati Papie*, ut proinde mirer, id in Belino scrupuli Castellatum observalle pag. 709 in fine. Recte hic etiam legitur, *Hierapolitane*, male Herinien. *Terapolina*; Pulsanen Antwerp. Max-Lubec. Greven. & Rosweyd. *Terapolitane*; Belin. *Terapolitane*; Antwerp-maj. *Terapolitane*. Hic idem codex pro *condiscipulus*, *scriptit*, *discipulus*: Rosweyd. pro *sodalis fuit*, repetiit *auditor fuit*. Praten. & plerique alii codices habent *Policarpi*, de quo alias satis dictum est. Pulsanen. qui Petro *Apostoli* titulum adjecterat, Joanni subtraxit, & post *Polycarpi* omisit autem. Sic Belin. in altera editione, pro *auditor* scripsit *adjutor*. Rosweyd. pro LXXII, habet LXX. Rursus Belin. in prima editione posuit *Abili*, pejus Pulsan. *Babilii*. Rosweyd. pro XI. legit XII. Annos vel annis perinde est. Molan. in prima editione omisit *Sacerdotium*, restituit in posterioribus. Antwerp. Max-Lubec. & Belin. pro *virtute conspicuus*, legunt, *vita conspicuus*: Pulsanen. autem vocem interferit, sic habens: *fideliter amministravit*. In Rosweyd. deest *virtute*.

OBSERVATIO. Vetusissimum Kalendarium, quod ab editore passim Bucherianum *Cathedra: vitas*, seu *solemnitas Cathedrae*, ut explicat Florentinus hic & pluribus *Castellanus*, ubi de ^{ne} voce *Natalis* ad VI Januarii pag. 100. Consonat Gregorii Sacramentarium simpliciter legens: *Cathedra sancti Petri*. Haec tenus indefinitè, ut utrum de *Antiocheno Cathedra*, an de *Romana* fermo sit, discernere omnino non licet, quemadmodum dicere cœpimus XVII Januarii, & satis apposito ex Menardo & Pamelio opinatur Joannes Fronto ad Kalendarium pag. 28. Vide Menardum ipsum in notis ad Sacramentarium Gregorii pag. 46 & 47. Alter loquuntur Hieronymiana apographa, inter quæ Epternacense brevissime: *Cathedra Petri in Antiochia*; Lucense: *Natalis sancti Petri Apostoli Cathedra*, quam reedit apud *Antiochiam*; paulo aliter Corbeiensis: *Natalis Cathedra sancti Petri Apostoli*, qua reedit apud *Antiochiam*; vulgatum ab Acherio, simplicius: *Cathedra sancti Petri*, quæ &c. Omnia certe eò confirant, ut diversum hoc festum à *Romana Cathedra* statuant. In eam sèntentiant eunt sequentes Martyrologi omnes Romanum parvum, Beda, Rabanus, Ado, Usuardus, Notkerus, quorum eadem verba sunt, quæ in textu nostro recitantur; nam Rabani & Notkeri brevissima additamenta, nihil prorsus de totius rei integritate imminuunt. Cetera, quæ pluribus dissertationibus pridem obnoxia diximus, inquirat curiosus lector in hodiergo Bollandi commentario & in Florentinii notatione, ubi Belethi verba de festo B. *Petri Epularum* à Bollandi relata, aliaque eò spectantia accuratius expenduntur. Plura disculpa sunt XXIX Junii comment præv. § 5 à pag. 407, & inter *Analecta* § 12 & 13 à pag. 456, quibus junge Castellani notam a pag. 706. Laudatis Martyrographis plane concinu vincita numeris Wandelberti expostio:

*Oclavoque Petri Cathedra & doctrina cornuat,
Urbs late Antiochi quo primum presule vernal.*

Papie nomen in nullis Martyrologiis Viennensi antiquioribus consignatum est; sed *Papie*, ab eo positum propter affinitatem cum nomine *Pape*, ut non satis apte conjectat *Castellanus*, vix cunquam probatum iri existimo. Ceterum Ado *Papiam*, *sanci Joannis Apostoli auditorem* disertissime appellat; atque ex eo ferme verbatim Notkerus; Nofler, limata nonnihil Adoniana phras, singularem præterea cum Polycarpo necessitudinem commemoravit. Scrupulo laborasse videtur Baronius, dum *Joannem seniorum* seu *egrotus* Euangelista substituit, ut docte ostendit Henschenus & ex eo *Castellanus* à pag. 708, nec non Tillemontius tomo 2 à pag. 296, apud quos & eruditos alios recensiones non multa invenies, quæ in Supplemento locum habere debeant. Prima *Aristio-Aristionis* memoria à Romano parvo consecrata est, non hoc die sed XVI Octobris: *Et Aristionis*, qui fuit unus de LXX Christi discipulis. Hæc eadem verba ibi refert Ado, forte immemor se hoc die, opinor occasione sancti *Papie*, de *Aristione* egiſe. Ea sola inter utrumque textum disparitas est, quod hinc scriperit Ado, qui fuit unus de LXXII, quam plane phrasim ex ipso servant Usuardus & Notkerus, hoc solo die Sanctum celebrantes. Pauca, quæ de *Aristione* memorari possunt, ex Eusebii aut alii brevi *commentario* complexus est Bollandus, nec plura reperit Tillemontius, cum cum *Papia* conjungens, *Abilius*, alias *Avilius*, *Melius*, *Milius* vel *Melianus* Alexandrinus Patriarcha, verosimilius *Abilius*. XXIX Augusti vita functus est, ut in *Tractatu nostro Chronologico contra Tillemontium* statuimus num. 71. Neque à definito ibi calculo, ex Martyrologiorum auctoritate recedendum putamus, cum *Abilius* à Romano parvo hoc die primum in ipsa relatus sit, pro mero, ut sèpibus ejus auctor solet, arbitrio. Sic legit: *Alexandria*, *Abilius episcopi*.

Ordinem & tempus regiminis adjectit Ado, Usuardus huic voces duas, *virtute conspicuas*; Notkerus pure Adonianus est. In Adone ultimo loco ponitur *Paschafus Viennensis admiranda sanctitatis*; sed hic cum pluribus aliis, ipsius Adonis decessoribus, ab Usuardo prætermittitur, in nonnullis codicibus auctioribus adscriptus, ut mox videbitur.

AVCTARIA.

Consecrat.
altaris.

PRATEN. Adjicit hic aliquis alteram altaris consecrationem monasterii illius sancti Germani propriam, his verbis: *Eodem die, consecratio altaris in honore beatorum martyrum Eustachii sociorumque eius & sancti confessoris Christi Medardi.*

MARCHIAN. Fere purus est, sed excluditur, quia sequenti die adhuc exerrat.

TORNACEN. Vacat, ut supra dictum est.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN.

LOVANIEN. ALBERG. DANIC. & EDITIO UL-

TRAJ-BELG.

Post Petri apostoli, ita prosequuntur:

Quomodo ab Antiochenisibus, pulso Symone mago, qui eos seduxerat, ut sibi crederent & Petrum lapidarent, ipse Petrus suscepit est & in Cathedra pontificali exaltatus. Codices idem omnes, excepto ALBERG, ex Adone in fine subdunt: Vienne, sancti Paschafii episcopi & confessoris, admiranda sanctitatis viri.

CENTULEN. Apud Antiochiam, Cathedra sancti Petri apostoli. Alexandria, sancti Abilii episcopi, qui post beatum Marcum secundus, Alexandrinam ecclesiam rexit. Apud Ieropolim, beati Papiae episcopi, discipuli Iohannis Evangeliste. Ita hoc die, sed XVII Maii cumdem Papiani repetit cum ipsissimo textus nostri hodierni elo- gio. Si hunc codicem vidisse Castellanus, cum pag. 709 Adoni non oppofuisset. Ipsi die, beati Aristionis, antiqui Christi discipuli.

BRUXELLEN. De Cathedra Petri ait: *Qui*

De Petro, post Ascensionem Christi, Cathedram Sacerdotalem in partibus Orientis tenuit annis quatuor, deinde venit Antiochiam, & pulso Symone Mago, Cathedram pontificalem suscepit, quam ibi tenuit per annos septem. Quibus expletis, Petrus, ut Symonem Magum expugnaret, petit Romanum, & ibi annis viginti quinque, mensibus septem, diebus octo, ecclesie Romane digne praesedit; nullumque posse habuit successorem, qui tantum temporis in regimine summi Apostolatus expleret. In Aristione, Papia & Abilio parum à puritate aberrat: deinde subdit: Vienne Gallie, sancti Paschafii Paschafii episcopi & confessoris, viri admiranda sanctitatis viri. Et Tecla virginis.

HAGENOYEN. De Cathedra aliter loquitur: *In qua sedis, landabiliter regens & docens popu-*

VII Kal.

Die 23.

Sineri.

Mari. LXII

A pud Syrmium, beati Sineri monachi & martyris, qui jubente Maximiano imperatore tentus, cum se Christianum esse confiteretur, capite cæsus est. Item natalis faxaginta duorum, qui martyrii certamen in præfata urbe consummantes, regna mansura percepérunt. Ipsi die, sancti Polycarpi presbiteri & confessoris, qui cum pbr. & cf. beato Sebastiano plurimos ad Christi fidem convertit, atque ad martyrii gloriam exhortando perduxerit.

Sumitur ex Praten, Herinien, Rosweyd. Pulsanen. Antwerp. Max-Lubec. Munerat. Greven. & Molan.

VARIA

VARIA LECTIO. *Sirmium* in *Firmum* transformant Antverp. & Max-Lubec. Munerat in *Smyram*; ut male scripsit Notkerus, alios in errorem inducens: nos *Syrmium* reliquimus, quod ita codices passim scribant: Rosweyd. male *Sirnum*. Variant iidem in *Sineri* nomine, pro quo Antverp. *Sireneri*, Max-Lubec. *Siveri*, Munerat. *Sinets* enuntiant, Rosweyd. *Sereni*; Greven. & Molan, ex Adone *Syreni*. De eo plura in Observatio. *Duim* pro *duorum* scribit solum apographum nostrum Pratense, alii codices omnes ut in textu; addidit Pulsanen. *militum*, sed & in eo singularis est. Antverp. Max-Lubec. & Molanus in 1 editione, ponunt *septuaginta duorum*, ait hic in posterioribus, Usuardi puritatem restituit. De *Polycarpi*, *presbyteri* & hujusmodi alii mediis avi orthographicis erroribus, satis alibi dictum est. *Confumentes* pro *consumantes* in Max-Lubec; *mensura* pro *mansura* in *Munerato*, sphalmata sunt vix notata digna. Male in Pulsanen. legitur, *beato Stephano* pro *beato Sebastiano*; *palman* pro *gloriam*; *exortando* pro *exhortando*. Greven. in editione anni MDXXI, videtur *Vigiliam* beati *Matthie* textui adnectere, verum cum in priori id plane distinxerit, cum inter puros codices numerandum censui.

OBSERVATIO. *Sinerum* legimus cum probatissimis codicibus Usuardinis, quidquid *Sineri*. Sit de varia apud alios hujus nominis enuntiatione, de qua Bollandus hoc die & Castellanus pridie pluribus disputant. In Romano parvo scribitur: *Apud Sirmium, Sireni monachi*; quam orthographiam cum alia *Sireni* praefrunt Acta. Hieronymianum Lucense die praecedenti (quo verosimilius, ex ultima Actorum à Ruinatio pag. 546 editorum clausula, passus est) nude exprimit: *Syrmium, natalis S. Sereni & aliorum LXII*. Sociorum numerum minuit Epternacense, legens, & *aliorum XVI*; auget Corbeiense utrumque, & *aliorum LXXI*. Forte melius juxta ac simplicius, sed absque positione, scripsit Gellonensis *Seneri*. Subiungens, *Et alibi LXI*. Certe in utrisque Actis veris & sinceras, à Bollando primum, deinde inter selecta vulgaris, nulla prorsus sociorum sit mentio. Hac in Hieronymianis *VI* *I* Kal. seu *XXI*; hoc die vero: *In Pannonis vel Sirmi*, primo loco in Florintianis ponitur, *Seneroti* vel *Senerotis*, qui tribus alitis apud Rabanum, Notkerum & Bollandum expressis, conjunctus est, solus in Gellonensi nominatus *Seneroti*; quo demum reducenda videtur longa illa apud Castellanus pag. 710, vocabulorum, pene dixeram confusione, farrago. Neque enim assequor, quo fundamento V.C. varios Sanctos in unum conflet, praesertim *Senerum* vel *Serenum* & *Senerotum*, apud Hieronymiana & in Actis recte discretos, quos licet eodem loco passos fateamur, at sane eodem tempore martyrum subiisse nequaquam constat. Nec magis compperi, in quibus apographis Hieronymianis, ipsius illum *Senerum* Castellanus alio habitu indutum invenierit *xxi* Februarii, sic ut tribus consequenter diebus unus & idem martyr recurrit. At quidquid de Hieronymianorum inflexionibus dici possit, certum est, Adonem scripsisse *Syreni*, Notkerum *Syneri*, alios aliter, qui ex varia nomenclatione Sanctos multiplicarunt, ut apud laudatos scriptores & Florentinum videre est. Sola nobis hic disceptatio de Usuardi lectione, quam ex melioris notae codd. MSS. definivimus. Cum quo scribendi modo majorem cognitionem habeat analogia gallica *Serneu*, *Cerneux*, *Cerneuf*, viderint illi qui etymologias scrutantur. Porro Sancti elogium ex Actis desumptum Ado, ex Adone descripsit Notkerus, *Noster* nitidius contraxit, qui & in *Sexaginta duobus*, itidem *Sirmii*, ut huc dicitur, passus, atque ex eodem Romani parvi fonte acceptis, phrasim paulo cultiorem & elegantiorum reddidit. Romanum parvum, ut à Rosweydo editum est, pro *Sexaginta duorum*, legit *XI* *I*, opinor errore librarii, quem Ado cor. *M. M.* rexit. Recentiores Martyrologi cum Romano hodierno, passim scribunt *LXII*, quod *LXII*. ex Hieronymianorum differentia, vel ex Nottero primitus ortum existimo, atque ex codicibus Usuardinis, in eo non satis puris, transumptum. Quam male Martyrologi aliqui Itali sanctum Sinerum *Firmum* in *Picenum* transferant, quam inepte Hispani in *Beticam*, *Sexti Firmum*, docet Bollandus in commentario. Acta non semel laudata, gallicè reddidit Tillemontius tomo 5 à pag. 254.

Tertia Romani parvi annuntiatio est: *Rome, Polycarpi presbyteri*. Hunc Ado recte cre- *Polycarpi* didit S. Sebastiani focium; idem credidere maiores nostri, atque ut talem in Acta retu- *presbyter*. lerunt, cum sylloge historica ex illustrissimi martyris vita concinnata. Usuardus ad verbum descripsit, quæ in Adone repererat, nec nisi vocem unicam omisit Notkerus. Apographa Hieronymiana alium huc *Polycarpum* notant, nempe celeberrimum illum *Smyrnensem* episcopum, de quo jam supra ad *XIX* & *XXV* Januarii non obiter locuti fuimus. Hic vero recurrit citata Florentini Exercitatio *VI*, qua verum martyrii diem cum *XXIII* Februarii, ex Graecorum calculo, coalesce contendit. Castellanus pag. 724 nimis decisive hæc omnia erroris arguit. Wandelbertus cum nostris sentit, de hodierno Polycarpo hos pangens versiculos: *Septimus eximio Polycarpi splendet honore*;

Presbyter ore, fide, Christi qui iussa secuus,
Martyrio turbam potuit servare fidem.

AVC-

VARIA LECTIO. Pauca observatu digna occurunt. *Mathie & Matthiae* promiscue scribitur, nobis h̄c pr̄aplatet Martyrologorū lectio. In Herinensi supra lineam adscriptas invenio voculas: inter *sorte & electus*, ponitur *est*, & post *electus* particula *et* *Martiani* paſſim legitur, si pr̄ateras *Marciani* cum Antverp-maj. per me licet. Praten. & Muneratus scribunt, quando *isdem*, nimia, opinor, cacophoniae evitanda religione. *Capud* in Pulsanen. pro *caput*, librarii ſphalma eſt: *Capadocia* pro *Cappadocie*, alibi ſaþe recurrit. In Antverp-maj. omiſſum eſt ſubſtantivum *geſta*.

OBSERVATIO. Non uſque adeo certum eſt, ut quidem vult *Castellanus* pag. 732, *Mathie*. *Mathiam Apostolum* ab Hieronymianis recoli *xxi Maii*; nam licet ibi codex Lūcenſis ſub finem legat: *Et alibi natalis sancti Matthiae Apostoli*, apographa alia, ut vetuſiſſimum Epternacenſe & utrumque Corbeienſe; imo & Gellonенſe, ſiquidem Hieronymianis accenſeri poſſit, ibidem clare exprimunt *S. Matthei*. Nihilominus *Mathiam* eodice ſuſcipit *Florentinus* pag. 543, putatque *recentioris instituti* eſſe, quod in utroque Corbeienſi, ejus festiuitas hoc *xxiv Febr.* confignetur. Ego h̄c tam recentis instituti festum non video, quod nimurum in *Sacramentario Gregoriano* a *Menardo* edito, hodie celebatur ſub hoc titulo: *Natalis sancti Matthiae Apostoli*. Nec tam recentia ſunt Corbeienſia, in quibus ipſiſſima illa verba (excepto *sancți*) primo loco reponuntur. His addit Martynologia alia ab *Henschenio* citata, uti & noſtra, quæ ſolito ordine perluſtrabimus. *Beda* imprimis ſic habet hoc die: *Inventio capituli Joannis precursoris*. Tum: *Et natale sancti Matthiae Apostoli*. Romanum parvum primo loco ſimpliciter: *sancți Matthiae Apostoli*. *Ado* in *Martyrologio*: *Natalis sancti Matthiae Apostoli*, qua inter festiuitates *Apostolorum* explicationa ſunt, unde accepit *Uſuardus* omnia, quæ in textu adjecta conſpiciuntur. Mīrum eſt *Rabanum* a *Beda* deſlexiſſe, *Notkerum* ab *Adone*, dum ambo ita ſcribunt: *In Palestina, nativitas sancti Matthiae Apostoli, qui de septuaginta discipulis, pro Iuda traditore in apostolatum electus, in Iudea Euangelium predicavit*. Fateor equidem in verbis potius quam in re diſcriben eſſe, quale & in *Floro* invenies; nūquam vero aut tempus, aut locum, aut genus martyrii deſignatum. Ceterum, quæ *Matthiae geſta*, cultum, corporis vel aliquarum partium translationes, miracula attinent, copioſe illuſtravit *Henschenius*; cui compendia placent, legat is quæ habet *Tillemontius* tomo 1 à pag. 406, & unā notas quæ eō reducuntur.

De *Inventione capituli Precurſoris* jam ex *Beda* diximus. De *Hieronymianis* erit *Invent. cap.* alibi diſſerendī locus. Eamdem & eodem modo refert *Romanum* parvum, ex quo *S. Joannis* *Ado*, ex hoc *Noſter*, ſed omiſſo ubique proprio nomine, per appellativum ſatis diſtinguo. *Baptiſta*. In textu noſtro innuitur, eam fuſſe inventionem *primam*, uti & in *Romanō* hodierno aſſerit, ex ſola, opinor, *Uſuardi* auctoritate, qui *to primam* *Adoni* ſuperaddidit. Ve- rum nihil ad hunc locum ea diſquisitio; de qua conſule *sancți Prodromi Acta*, ad *xxiv Junii* a *Papebrochio* egregiè illuſtrata, ubi varias venerandi capituli inventiones fuſe pro- ſequitur toto cap. 3; de quibus brevius *Tillemontius* tomo 1 à pag. 103 & in notis à pag. 494. Porro quæ de hac noſtra inventione ſub *Martiano* principe facta, ab *Adone* *Hieronymiana* citante, pluribus deducta ſunt, & à *Notkero* multum amplificata, *Noſter* more ſuo ſummatim delibavit, ſed cum intruſione particula, quam ſupra notavimus. *Wandelbertus* utramque etiam festiuitatem conjuñxit;

Sextus Apostolica radiat virtute Mathie;
Occultumque din caput, hoc Baptiſta reſexit.

Sergius martyr Cæſareenſis *Cappadociae*, idem verofimillime eſt qui cum *Herulo & Lucio* hoc die memoratur in apographis Hieronymianis, unde eos *Notkerus* eduxit. *Ado* *Sergii*. illa non videtur conſuluiſſe, ſecutus *Romanum* parvum, ubi *Sergius* ſolus ponitur: *Apud Cæſaream Cappadocie, Sergii martyris*. *Noſter* ſua omnia ex *Adone* deſumpſit, ſervatis etiam verbis ultimis, cuius geſta *præclarissima* habentur. Utinam ea, ſi umquam exſifterint, ali- cunde eruantur! nam quæ in *Collectione noſtra* ex *Tamayo Salazar* prodiuſta ſunt, ea ut minimum novo & accurato examine prorūſuſ indigent, quod loco & tempore, favente Deo, dabimus. *Molanus* in prima ſua *Uſuardi* editione *Gregorium Turonenſem* citaverat; ſed in posterioribus ſubdubitare videtur, an *Sanctus ille*, dum libro *de gloria martyrum* cap. 97, alicuius *sancți Sergii* miracula enumerat, de hoc noſtro *Sergio* non meminerit; at ante ejus tempora vix cūquā dubium fuit, quin ibi *Gregorius* de *Sergio Bacchi* ſocio loqueretur, de quo *Uſuardus* & alii ad *vii Octobris*. Vide *Henschenii* *commentarium* num. 7, ubi etiam oſtendit laudatum *Gregorium Turonenſem* lib. 7 *Hift. Franc.* cap. 31, non alium *Sergium* appellare, quam illum, qui, etiam *Baronio* teſte, colitur citato die *vii Octobris*.

Q

AUCTA-

A U C T A R I A.

De Matthia

R OSWEYD. Sic annuntiationem primam efformat: *In Iudea, Mattheus Apostoli, qui unus ex LXXXII, in loco Iude, post ascensionem Domini [ab] Apostolis forte electus, subrogatus est. Cetera purus.*

ANTVERP-MAX-LUBEC. & UGHELLIAN. Nihil habent de inventione capituli Praecursoris; & cum his convenit codex ALBERG., atque omnimodo etiam convenienter DANIC. nisi in fine adiiceret: *Treveris, sancti Modesti episcopi & confessoris.*

ANTVERP. MAX. ULTRAJECT. LOVANIEN & EDITIO ULTRAJ-BELG. Prima annuntiatione inferunt haec verba: *Atque in locum proditionis Iudea subrogatus. In alius puri, subdunt in fine augmentum, Treveris &c. quod etiam in aliis codicibus infra non semel recurrat.*

CENTULEN. *Natale sancti Matthei Apostoli. Ipsi die, inventione capituli Praecursoris Domini, tempore Martiani principis. Debet annuntiatione tertia, cui substituitur repetitio Polycarpi, de Polycarpi, qua heri diximus: Roma, sancti Polycarpi presbiteri & confessoris, de quo in gestis beati Sebastiani legitur.*

BRUXELLEN. Sic habet: *Natale sancti Matthei Apostoli, qui post ascensionem Domini ab Apostolis forte electus, atque in loco Iudea proditionis subrogatus, apud Iudeam Christi Euangelium predicavit. Cuius beati Apostoli corpus, per Helenam reginam, a Iudea Romanum translatum, sanctus Silvester Papa cum pluribus aliis reliquis per beatum Agritium episcopum, Treveris, ut fertur, transmisit. Eodem die, inventione capituli beati Joannis Baptista, praecursoris Domini, qui imminente festivitate Paschali, ut in Euangelio pater, fuit decollatus: quinque tempore Martiani imperatoris, duabus Monachis caput suum, ubi celatum jaceret, revelavit. Quod illi perquirentes, hodie inventare meruerunt. De Sergio satis bene. Tum: Treveris, sancti Modesti episcopi & confessoris, qui post Miterium, cum multo fructu ibi Dei ecclesiam rexist.*

HAGENOYEN. Multa alia de Matthia cominiscitur, quæ licet nec satis clara, nec satis probata agnoscam, libet tamen hinc etiam adducere, ut pateat, quam varia & saepe satis abfona, ab imperitis hominibus in libros etiam ecclesiasticos, crescentem sensim niftia libertate, intrusa sint: sic habet codex nosfer: *Natale beati Matthei Apostoli, qui statim post ascensionem Domini, loco Iudea proditionis, ab Apostolis forte institutus est Apostolus. Qui prims erat Demicus [aliter legere non possum] Septuaginta duorum discipulorum Christi unus. Hic articulatum Symbolo Apostolico adiicit, & Iudeam, ut in ea predicaret, in fortem accepit: sed Iudea tradidus lapidandus sub Neronio Cesare, & Aniano minore sacerdote Iudeorum, agente illi vices prefecture. Qui postea more Romano, securibus quasi boveis fecit percatus: & tunc Mattheus Apostolus, manus & oculos in calum tendens, emisit spiritum. In secunda annuntiatione, de inventione capituli Praecursoris, satis purus est. Tum: In Cesarea Cappadocia, beati Sergii martyris, cuius gesta proclara leguntur fuisse. Demum in fine adiicit: Treveris, depositio sancti Modesti episcopi & confessoris.*

REGINÆ SUEC. signatus num. 428: *Parisus civitate, v fere miliari ab urbe, dedicatio ecclesiæ BB marium Dionysii, Rustici & Eleutherii.*

VATICAN. num. 5949. *Rome, natalis sancte Primivive. Vide Acta, in quibus melius vocatur Primiviva, ex codicibus Hieronymianis cum socio aliquo Paulo, in portu Romano, coniunctus.*

SROZZIAN. & MEDIC. *Santii Matthei ... enjus corpus de Nicaea [Iudea] Romam, & postea De Matthia Treveris est translatum; tamen caput ejus ostenditur in Canonis ecclesie sancte Mariae Majoris aliae Urbi, cum reverentia maxima. Invenio capituli praecursoris Domini ... quod modo Roma requiescit in ecclesia sancti Silvestri, & ibi cum maxima devotione omnibus Christi fidelibus ostenditur. Vide xxiv Junii in Actis.*

EDITIO LUBECKO-COL. *Natale beati Matthei Apostoli. Qui post ascensionem Domini ab Apostolis forte electus, atque in loco Iudea proditionis subrogatus, apud Iudeam Christi Euangelium predicavit. Qui prius unus de Septuaginta duobus discipulis Christi fuit. Primo a Iudeis capti & veluti blasphemus, lapidibus obruitur. Post hoc quasi bos secuti percutiatur, & capite truncatur. Tali martyrio, prims oculos in calum figens, emisit spiritum. Quem venerabilis Helena Augusta Treveris indigena, post multos annos de Iudea ad urbem Romanam transvexit, & in ecclesia sancte Marie rotunda honorifice recondidit. Et nunc Treveris per translationem quiescit. Sequitur Invenio capituli &c. Tum: Treveris in ecclesia sancti Eu-Modesti, charii, depositio sancti Modesti; ejusdem loci episcopi & confessoris. De Sergio recte. In fine: Meforii. Ipsi die, beati Meforii confessoris. Item sancti Athelberti regis.*

GREVEN. Idem ferme Matthiae elegium habet, quod ex editione LUBECKO-COL. retulimus. Tum: *Rome, sanctorum martyrum Primivi & Pauli, Ruuli, Serapioni, Herodii, Luciferi, Item Lucii & Flaviani, Montani & Gemelli, Lucii martyrum. Confusa haec, in Actis paulodictinatiora invenies. De Modesto, ut supra. Athel-Athelberti regis Cancia seu Anglia. Qui ad predicationem beati Augustini, quem sanctus Papa Gregorius misserat, conversus, fidei amplianda & ecclesiæ exstruendis studiosissim cooperatorem se exhibens, plenus operibus bonis quieuit in pace. Meforii. Ipsi die, beati Meforii confessoris. Olympiadis Hildebrandi & sanctæ matronæ. Item Hisca & Hinne, sanctiarum. Hinne. Vide Prætermisso.*

MOLAN. *Treveris, beati Modesti episcopi. Dein minoribus epis: Ethelberti regis .... scri. Ethelberti, pium eff. à Beda lib. 1. & 2. historie gentis sue. Rothomagi, passio sancti Prætextati episcopi ejusdem Prætextati civitatis, de quo Gregorius Turon, in Chronicis lib. 5 cap. 18, lib. 7 cap. 16 & lib. 8 cap. 31. In editi- nibus aliis. Treveris, beati .... In Anglia, Ethelberti regis Cantiorum &c. Rufus minutiori charactere: Eodem die annovatis vita & martyrium sancti Montani & sociorum ejus Lucii, Juliani, Montani, Flaviani & ceterorum, scriptum eleganti stylo, partim ab ipsis martyribus, partim ab eorum familiaribus, qui praesens aderat. Vide Acta sane egregia & notæ optimæ, ab Henichenio illustrata & denuo recensita à Ruinarto à pag.*

232.

V. Kal.

V Kal.

Die 25.

A Pud *Ægyptum*, natalis sanctorum *Victorini*, *Victoris*, *Nicofori*, *Claudiani*, *Dioscori*, *Serapionis* & *Papiæ* sub *Nume-*^{*Victorini*}
riano imperatore: quorum primus, secundus & tertius pro confessione deitatis constanter exquisita suppliciorum genera tolerantes, reliqui quatuor *Claudianus* & *Dioscorus* flammis incensi, *Serapion* & *Papias* gladio cœsi sunt. Omnes itaque celebre martyrium dedicaverunt.

Ex Praten. Herinsen. Anverp-maj. Marchian. Pulsanen. Anverp. & Max-Lubec. Munerat. Belin. Greven. & Molan. Adde Albergensem.

VARIA LECTIO. Lego *Ægyptum*, ut legi debet cum melioribus codicibus. *Ægyptum* & *Egyptum* pro temporum ratione sœpe scribi, notius est, quam ut hic iterum notari mercatur. *Nicophori* scribunt *Parvum* Rom. & *Ado Rofwedyi*, non *Nicophori*, ut recentiores. Solus *Molanus* primos secutus est. Optimæ notæ codices textum finmant. *Exerrani* *Pulsanen* & *Munerat*, ; ille *Nicofori*, hic *Nicofori* scribentes. *Antverp-maj* pejus legit, *Nicofri*, scriptorio sphalmate, qualia etiam sunt *Dioscori* & *Seraphionis*. Errat item *Pulsan.* legendo *Claudii* pro *Claudiani*, in quo turpius cœspitat *Molani* editor, qui primo loco ponens *Claudiani*, postea cumdem in *Claudium* transformat. Est etiam sphalma typographi in *Munerato*, ubi pro *constanter*, male legitur *constanti*. Phrasim mutavit *Pulsan.* dum pro *suppliciorum genera*, vertit *tormentorum supplicia*. Sic *Marchian*, pro *reliqui quatuor*, substituit, *reliqui*, *nimirum*. Prima autem *Belin* editio, pro *reliqui*, male *reliqua*. *Pulsan.* habet *injecci*, loco *incensi*. *Alberg.* *Antv.* & *Max.* *Lubec.* legunt continuè, *gladio cœsi*, *omnes celebre* .... *Munerat.* *omnesque*, pro *omnes itaque*.

OBSERVATIO. Sola classis *Ægyptiorum* martyrum hodie apud *Uſuardum* recurrat, *vii Mart.* accepta ab *Adone*, contracto ejus elogio. Hic, ut solet, Romanum parvum feci-^{*Ægyptiorum*}. *Victorini*, *Nicophori*, *Claudiani*, *Dioscori*, *Serapionis* & *Papiæ*. Horum pars maxima in apographis *Hieronymianis* pridie nota est, sub hac enumeratione: *In Ægypto, passio sanctorum Victorini, Victoris, Neviæ (Nivitæ, Nivitæ, Ninentiæ) Nicofori, Serapionis, Dio-*
scori. Repetuntur septem, vel idem vel synonymi, *xxviii Februarii*, sed pluribus aliis immixti, sine ulla loci designatione, quorum feriem sic possit instruere: *Serapionis*, *Claudiani*, *Victorini*, *Victoris*, *Nicopori*, *Diudori*, *Papiæ*, qui, ut iterum dicam, si idem ipsi sint, superius septenarium constituent. *Conscripta fuisse olim*, inquit *Henschenius*, *horum martyrum Acta ex elogio eorum, que in variis Martyrologiis inque per antiquis reperiuntur, videmur posse colligere*. At quæ hic multa appellat Martyrologia, ad unum *Adonis*, mea quidem sententia, reducenda sunt. Vident ipse Acta aliqua, ex quibus id potissimum eruit, quod tormentor ab iis martyribus passorum diversa genera explicat, quæque *Noster* compendiosius retulit. Itaque varia illæ Martyrologiorum aliorum annuntiationes in Actis à laudato *Henschenio* deducuntur, nihil magnopere ad rem nostram faciunt. Id autem observatu dignum, quod in *Adone*, tum *Mosandri*, tum *Rofwedyi* nominetur, *imperator Numerianus*, *agente Sabino duce*, ubi procul dubio melius omisum fuisse *Numerianum* nomen, forte ab interpolatore aliquo infertum Actis, non ipsi *Adoni*, cum *Norkeru* cumdem ejus textum integrum describat. Existat vero apud nos egraphum *Adonianum* reginæ *Sueciæ*, quod olim videtur fuisse abbatis *Fuldenfis*, in quo correctius solum legitur: *Sab Sabino duce*, quenam scimus Christianos in *Ægypto* crudeliter divexisse, non sub *Numeriano*, qui iis infensus fuisse nusquam traditur, sed sub *Decio*, ut fuisse enarrat *Dionysius Patriarcha*, in sua adversus *Germanum* epistola, ab *Eusebio* relata libro 6 cap. 40. *Uſuardus* autem cum ea ex *Adone* feligeret, quæ in rem suam facere poterant, id de martyri tempore selegit potissimum, quod securius omisisset, expuncto *nimirum Sabino duce*, ut ex laterculo nostro manifestum est.

De martyrii loco minus quidquam compertum est, nisi id à *Græcis*, qui diebus aliis *De martyrii loco ex* eos martyres recolunt, mutuare velimus, ut fecisse videtur *Joannes Cabilunensis*. *Joanne Cabiliunensi* *non Primo*. episcopus, si ipsius est *Topographia sanctorum Christi Martyrum*, à *Maurolyco* vulgata & recognita, qui verbo *Diopolis*, septenos hofce nostros ibi sub *Numeriano* collocat. Dum hanc quæstionem more suo diligenter & docte expendit *Henschenius*, necio quo casu, à vero *Topographie Sanctorum* auctoris prænomine aberrans, cam tribuit *Petro Cabilunensi*. Errorem solerter advertit *Clar. Castellanus* in notis suis pag. 763, typographi oscitan-

tiam benigne interpretatus: recte quidem, & pro suo in opus nostrum studio; verum dum ipse Henschenium corrigit, in alium errorem perquam similem, five suum five typographicum labitur. Quid virum fecellerit facile intelligo, nempe rem totam non ultra examinans, Maurolycum fecutus, *Primi* appellationem subtituit, indecessum alias diligentiam suam hic desiderari passus, qui catalogum episcoporum Cabillonensis non consuluerit, in quo *Primus* nullus, sed pro anno, quo laudata Topographia à Maurolyco scripta traditur, *Joannes Germain*, ejus nominis apud alios x, apud Sammarthanos x1 reperitur, vir doctissimus & scriptis aliis notus, cuius prænominis apposita forte initialis littera J, Maurolyco ansam dederit *Primum* efformandi, ut ante me ex Raynaudo observavit Papebrochius, tomo 5 Junii pag. 491 num. 27. Videis apud laudatos Sammarthanos, an *Topographia Maurolyci*, accipi non debet pro *Mappa mundi spirituali*, cum libro super ea elucubrato, quæ ibi inter alia Joannis Cabillunensis opera recenter, quamque Raynaudus, tomo 11 pag. 287, vocat *Mappam sacram*. Ad nostra redimur.

AVCTARIA.

Waiburgæ.
Donati
& Iose.

Osweyd. In prima purus, hæc adiungit: *In Banuaria, sancta Walburga virginis. In Africa, Donati & Iusti martyrum & aliorum li. Ex Hieronymianis accepti sunt, vide in Actis, eorum socios.*

Ananias
& Petri,

cum vii
militibus.

Lovanien. Textui, etiam puro, subnecit: *In Fenice [Phœnico] sanctorum Anania presbiteri & Petri carcerarii ejus.*

ANTVERP - MAX. ULTRAJECT LEYDEN.

DANIC. & EDITIO ULTRAJECT-BELG. Idem

habent initium, & sic deinde prosequuntur:

Quorum primus sub preside Maximiano flagris casus, sale acetoque vulnera aspersus, & cilicio asperimo confritus, deinde cum Petro prestat, ejus constanti converso, post varias panas, simul in succensam fornacem missus, cum aliis septem militibus in mare precipitati, gloriam martyrii adpeti sunt. Vide Acta à Bollando illustrata.

CENTULEN. Caret toto textu, sed legit: *In Aldertrudis. Africa, natale sanctorum Donati, Iusti, Ingenie & aliorum quinquaginta. Item, natale sancte Aldertrudis virginis.*

BRUXELLEN. Totum fere Adonis contextum, tametsi non omnino purum, sic exhibet: *Apud Egiptum, natale sanctorum septem fratrum Victorini, victoris Nycopori, Claudiiani, Dyoscori, Seraphionis & Papie, sub Numeriano imperatore, agente Sabino duce. Quorum primus in pilam ex robore cavae & undique circumforavam missus, ac per singula foramina diffusime transpanctus est; & cum nimius sanguis efflueret, eductus de pila, capie casus est. Secundus, mambus & pedibus amputatis, in eamdem pilam missus, prioris tormenta sustinuit, & novissime gladio casus est. Tertius, cum ultra in pilam fuisse ingressus, indignatus iudex iussit eum inde produci, & super craticulam, pruni substratis, aliquantisper assari & inverti; cumque in confessione persistaret, sublatus inde, minutatum gladio concusus spiritum reddidit. Reliquæ quatuor Claudiianus & Dyoscorus flammis incensi; Seraphion & Papie gladio perempti; omnes celebre martyrium consummaverunt. De Anania & Petro eadem habet, quæ codd. mediae note. In fine autem subjicit: Item Aldertrudis virginis filie sancti Bononis. Vult dicere Vincentius comitis. Vide Acta nostra, ubi ab Henschenio nonnullæ difficultates explanantur circa tempus vitæ Aldertrudis, circa diem obitus & alia catenæ non satis perspecta.*

De M. M.

Egypt. ex

Adone.

Aldertrudis.

HAGENOYEN. Alium textum compositum: *Apud Egiptum, natale sanctorum martyrum Victorini & Victoris, Nycopori, Dyoscori, Claudiiani, Seraphionis & Papie, sub Numeriano imperatore Romano. Quorum primus & Secundus & tertius, pro confessione deitatis, constanter exquisita suppliciorum genera tollentes, reliqui vero fiambris sunt incensi, ultimi duo gladio sunt cœsi. Omnes itaque Sollempne martyrum dedicaverunt. Sequitur Anania annuntiatio, in qua sic positionem seu locum martyrii exprimit: In Veneti, sanctorum martyrum Anania presbiteri & ejus Ananias carcerarii Petri. Quorum primus &c. ut codices mediae note supra. In fine: Walpurga virginis, Walpurga.*

AQUICINCT. *Inventio capitis sancti Pauli apostoli.*

CODEX D. DU CHEVAL signatus B. In Phœnic, sanctorum Anania presbiteri & Petri carcerarii ejus.

ALTEMPSIAN. *Roma, inventio capitis sancti Pauli.*

STROZ. & MEDIC. Item, sanctorum martyrum Iusti & Herenæ & sancti Victoris episcopi & Iusti martyris.

EDITIO LUBECO - COL. Textui, fere puro, solum superaddit: *In pago Trecassino, beati Victoris & Victorini confessoris. Spectat ad diem sequentem.*

GREVEN. *In Africa, Donati, Iusti martyrum & aliorum unius & quinquaginta. Item Herveni, &c. Pyxoris, Nestoris, Cæsa. Sumpti sunt de more Hresci. ex aliquo apographo Hieronymi. Anania martyris & sancti Petri. Roma, Aglaæ martyris. Vide indicem Praetermissorum. In pago Trecassino, beati Victoris & Victorini confessoris. Aldertrudis virginis, filie sancti Barnabæ. Aldestrudis, lege Vincentii comitis, qui & ipsi sanctus colitur XIV Iulii. Translatio sanctæ Walburgæ & Walburginis. Probabilius est, tam hoc die obiisse, ut in Actis videre est.*

MOLAN. Item sanctæ Aldertrudis virginis, filie Aldertrudis, sanctæ Waldertrudis. Dein minori typo: *Eodem die, sancti patris nostri Tarasii archiepiscopi Constanti Tarasii, staniopolitani. Editiones aliae aucteriarum ponunt hoc modo: Item sancta Aldertrudis virginis, filie sanctæ Waldertrudis, que Malbodio monasterio secunda præfuit. In Sicilia, sancti Gerlandi ex Gerlanda Burgundia, episcopi Agrigentini, tempore Rogerii comitis. Die vigesima quinta, sancti patris Tarasii archiepiscopi Constantiopolitani. Vide insignem de eo Henschenii commentarium, & vitam à Gentiano Hervero è Graeco Latine redditam; egregie illustratam.*

IV Kal.

IV *Kal.*

Die 26.

Ncivitate Pergen Pamphiliae, natalis beati Nestoris episcopi, *Nestoris*. qui persecutio Decii, cum die noctuque orationi infisteret, postulans, ut grex Christi custodiretur, comprehensus, nomen Domini mira libertate & alacritate confessus, equuleo crudelissime tortus est. Exin crucis suspendio victor migravit. Apud Alexandriam, *Alexandri* sancti Alexandri episcopi, glorioli senis. Hic post beatum Petrum, Arrium presbiterum suum heretica impietate depravatum, & divina veritate convictum, de ecclesia ejecit, ac postea inter trecentos decem & octo Patres, eumdem in Niceno concilio damnavit.

Ex Praten. Herinien. Tornacen. Anru-maj. Marchian. Pulsan. Munerat. Greven. & Molan.

VARIA LECTIO. *Pergem pro Pergen* scribunt Pulsanen. & Munerat. *Lego Pamphilie* cum codicibus prope omnibus, licet ultro fatear meliorem esse Molani lectionem, *Pamphylia*. Textus recte habet *orationi insisteret*, discrepat solus Pulsanen. qui scribit, *in-
cumveret*. Sic Molanus contra omnes, posuit *mirabili* pro *mira libertate*. *Ecuico* habent aliqui, sefucus sum modum scribendi communiorem & accuratiorem. Pro *Exim*, in Greven. & Molan. legitur *exinde*: nec à vero sensu omnino aberrare videntur Pulsanen. & Munerat, dum ponunt & in *Scriptor codicis Antwerp-maj*. posuit *ex tamen* quod prorsus nihil significat. Marchian. post *Alexandri*, omittit titulum *episcopi*. *Arrium* scribunt passim; male *Antwerp-maj*. *Arritum*. In *Niceno* variant. *Damnavit* a vi sui orthographiam redolent. *Gre-
ven*. in fine: *damnavit cumdem*, Molan, *cumdem damnavit*, utrobique recta constructio.

OBSERVATIO. Diximus alibi, inter varias de Romani parvi auctore opiniones, unam esse multorum animis infinitam, quasi hic ex Hieronymiano breviculum suum compilasset. Ego vero ex perpetua collatione, in qua tamdiu versatus sum, censeo opusitum longe esse verosimilius: & ut non diffiteor, eosdem quandoque Sanctos in eundem diem utrobique concurrens, perfuasissimum tamen habeo, auctorem illum raro ex Hieronymianis apographis quidquam acceperisse. Ut ad textum hodiernum accedam, certe dum sic annuntiat: *Apud Pergen Pamphilus, beati Nestoris episcopi*, alium plane ducem habuisse oportet. Hoc ut perspicias, in Hieronymianum hujus dicti laterculum: *Natalis sanctorum Alexandri, Nestoris, Theonis, Epion*, & aliorum plurim. Quia nam hic, obsecro, convenientia? At fumere potuit ex die praecedenti: neque hoc opinor; verba conferamus. Lucense sic ibi habet: *Panfilia, natalis sanctorum Nestoris, & Casti. Corbeienia: In Pamphilia, natalis sanctorum Nestoris & Casti. Claudiani. Demum Epternacen: Pamphilie, natalis sancti Nestoris.* Nusquam determinatus locus, nec appositus titulus; ubique ferme additi locii, quos à Nestore nostro removere nemo non cogit. An hæc fatus convenient, ut primus ex posterioribus haussisse dicatur, fallor siquis harum rerum peritus existimet. Crediderim ego *Nestorum Magydenum* ex Actis auctori Romani parvi innotuisse, in quibus cum diem fatus determinatum non reperiret, hunc pro suo arbitrio, ut non inquam solet, præ ceteris elegerit. Ex similibus Actis egregium elo- gium concinnavit Ado, à Notkero descriptum, à Nostro solita brevitatii eleganter aptatum. Vide Acta ipsa, quæ Baronio & Henichenio probata, dubius tamen multis obnoxia censet Tillemontius tomo 3 à pag. 351. Quis Nestor à Wandelberto celebretur, patet ex ejus versiculo: *Nestore quartus ovat, socio pariterque Theone.*

Quod de Nestore sentimus, idem & potiori jure militat in *Alexandro* patriarcha Alexandrino, cum scilicet nequaquam indigitari in ea multorum martyrum classe, quæ hoc die in Hieronymianis, & quidem absque positione seu loci designatiōne referuntur. Unde cum vero eum desumperit (egos ex Rufino acceptum non dubito) & quacumque ratione dūctus, *xxi* Februario ipsum affixerit auctor Romani parvi; certum est ita in eo, hoc die legi: *Alexandri, Alexandri gloriſi ſenſis epifcopi*; certum est Adonem ex laudati Rufini Eusebio elogium *Alexandro* conſtruxisse, quod ab Uſtardo & Notkero fere ad litteram deſcriptum, in cetera deinde Martyrologia dimanavit. Martyrologii illius auctoritatē eludere conantur eruditii aliqui recentiores, ut *Alexandri* obitum ex *xxvi* Febr. ad *xvii* Aprilis transferant, contra quam mihi viſum fuerit in Tractatu Chronologico de Patriarchis Alexandrinis a num. 193. Ibi dicta non repeto,

solum observari velim ruere conjecturas omnes, quas multis agglomerat & mire con-
torquet crudelissimus Montfaconus, in prævio suo ad vitam S. Athanasii Monito, pag.
xlvi, dum Romani parvi auctorem, textus Hieronymianos male interpunctione & tur-
basse contendit, ut Alexandrum Alexandrinum hoc die collocaret, &c, si superis placet,
etiam martyrem faceret, ut die sequenti clarius refellam. Melius & brevius Viro Cl. con-
silium suggeram; dicat rotunde, Romani parvi auctorem Sanctos nonnumquam, pro
suo fere arbitrio, certis diebus illigasse, de quorum vero obitus die indubitatem noti-
tiam non habuerit: quod verum esse, ulti fatebimur: sed an hic obtineat, nec ipsis nec
mihi exploratum est. Porro inter recentiores illos adverbarios Castellanum quoque an-
numero, nimia libertate uti solitus, in mutandis diebus, quos a tot seculis Martyrolo-
gorum nostrorum unanimis confensus Sanctorum cultui consecraverat. Reliqua non
mōror, dum textus nostri origo & genuina simplicitas abunde demonstrata est.

AVCTARIA.

Fortunati.

R OSWEYD. Textum purum refert, sed
ei in fine adnecit: *Fortunati episcopi.*
Alii codices socios adjungunt, in quo-
rum numero non convenient, tu
vide Henschenium & Florentinum, qui classes
illas satis accurate dispescunt.

ANTVERP. MAX-LUBEC. UGHELLIAN. BE-
LIN. ANTVERP-MAX. VATICAN. num. 5949,
ULTRAJ. LEYDEN. LOVANIEN. DANIC. &
EDITIO ULTRAJ-BELG. Omnes etiam in tex-
tu satis puri, sic in fine habent: *Item Fortunati,*

Fortunati & sociorum.

De Nestore.

ALBERGEN. Nescio unde ab solitis sociis
recedat, hæc de Nestore ex Adone textui ad-
miscens: *Ille laus psallebat, dicens: Benedicam*
Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore
meo. Profero vero stupens super tanta toleramia,
volens eum blandis verbis fide revocare, dixit ei:
Vis esse nobiscum aut cum Christo tuo? Cui sanctus
Nestor cum magno gaudio respondit: Cum Christo
meo eram, sum & ero. Exinde crucis &c.

CENTULEN. Puto scriptoris oscitantes confu-
sus esse binas annuntiationes hoc modo: *In civi-
tate Pergen Pamphilia, sancti Fortunati episcopi*
& martyris, & aliorum virginum duorum. Vide Acta.

BRUXELLEN. Textum fere purum, præter
morem servat, in fine adjungens: *Item Felicis*
martyris cum focus virginis septem.

HAGENOYEN. Textum etiam refert tantum
non purum. In auctario convenient cum superio-
ribus: *Item Fortunati & Felicis cum aliis viginti*
septem martyribus.

AQUICINCT. Pro Nestori, legit Nestori, subditque in fine cum aliis: *Item Fortunati,*
Felicis, cum aliis virginis septem.

VICTORIN. & CODEX REG. SUECIAE signa-
tus num. 130. In fine habent: *Nivernis, sancti*
Agricoli episcopi & confessoris. Alii vocant Agricola-
lam, ut vide in Actis.

STROZZ. & MEDIC. Primo loco ponunt san-

ctum indigenam: *Apud civitatem Florentiam in*
paribus Tuscia, natale sancti Andreæ episcopi & Andreae
confessoris ejusdem urbis, successoris sancti Zenobii
gloriosi episcopi & confessoris, magnifica sanctua-
ris, viue landabili & clarissimi viri, cuius cor-
pus requiescit in ecclesia Cathedrali predilecta ur-
bis, iuxta altare predilecti sancti Zenobii.

EDITIO LUBECO-COL. De Nestore etiam *De Nestore*
aliqua ex Adone interserit, post custodirentur,
his verbis, comprehensus a quodam Hyrenero
[Irenarcho] principe curie curialis, oblatus est
prædicti Poltoni, a quo, dum confiteretur nomen
Domini mira libertate & alacritate, multis tormentis
genitibus affellus, & equivoce crudelissime
mortuus est. Exinde &c. Sequitur de Alexandro.
Tum: *Item sanctorum Fortunati & Felicis cum*
aliis virginis & septem, martyrum. Arverni, Agricola
beati Agricola episcopi & confessoris. In territorio Viziani.
Archiacensi, sancti Victoris confessoris.

GREVEN. Item sanctorum martyrum Theonis,
Epion, Justi, Donativi, Ampliati, Ingeniti. Item *Theoni*,
*Fortunati episcopi, Felicis & aliorum virginis & se-
ptem martyrum. De Agricola & Victore eadem*
habet quæ editio LUBECO-COL. In Hibernia,
Oghani episcopi. Est inter Praeterritos. Item Oghani,
sancti memoria Facelini, Prioris majoris Cartusie Facelini,
post Brunonem decimi, viri magne sanctitatis &
meriti. Hic defunctum quendam monachum Car-
tusie, ut a miraculorum offensione cessaret, precepio
obedientia competenti. Notatur solum inter Prae-
territos hoc die & precedenti.

MOLAN. In prima editione: *Item Fortunati*
*& Felicis cum aliis XXVII. In territorio Archia-
ensi, sancti Victoris confessoris. Accedit in po-*
sterioribus: *Die vigesima sexta, sancti patris Porphyrii*
phrii, archiepiscopi Gaze. Vide in ignem ejus
*vitam, à Marco dictipulo descriptam, à Gentia-
no Herveto Latine redditam, & in Actis no-
stris ab Henschenio illustratam. Mirum est Mar-
tyrologios nostros de tanto viro non meminisse.*

Die 27.

*Juliani
& Euni.*

III Kal.

A Lexandriæ, passio sancti Juliani martyris. Is cum ita podagra
constrictus esset, ut neque incedere neque stare posset, una
cum Euno ministro suo, in sella judicii offertur; qui camelis
impositi jubentur per totam circumduci urbem, & flagris hinc inde
inspectante populo laniari, usquequo finem ipsis verberibus fort-
rentur. In Hispaniis civitate Hispali, natalis sancti Leandri episcopi
& confessoris, cuius prædicatione & industria, tota Gothorum gens
per-

per Recharedum regem ab Arriana impietate conversa est. Lugduni, sancti Baldomeris viri Dei, cuius sepulchrum crebris miraculis *Baldomeri* illustratur.

Sic habent *Praten.* *Herinien.* *Marchian.* *Pulsan.* *Munerat.* *Belin.* *Greven.* & *Molan.*

VARIA LECTIO. Munerat. post *Is cum*, omittit *ita*, quæ particula ad rectam syntaxim requiritur. In Pulsanensi pro *posset*, male legitur *potuisse*, & in Munerato pro *Euno*, habetur *Uno*, uti & in Marchianen. Belinus ponit *Euno*. Hic rursus pro *inspectante*, legit *specante*, cui accinit Munerat. qui pro *Hispali* scribit *Hyspalis*. *Hyspanis* vero & *Hyspalis*, quæ apud aliquos inveniuntur, secundum vitio tribuenda sunt. *Recharedum* habet prima Belini editio, altera cum omnibus codicibus *Recharedum*, quorum auctoritate du*ti*, ita in textu reliquimus. Munerat. tria hac verba, per *Recharedum regem*, omisit. Scripti *Arriana*, ut pridie factum est. Marchianen., Pulsanen., prima Belini editio & Greven. legunt *Baldomeri*, recte, opinor, quamvis aliorum codicum torrenti cesserim, qui cum Adone & Notkeru constanter scribunt *Baldomeris* vel *Baldemeris*. Molan. item in editione altera ponit *Baldomeri*, corrigitque etiam, quod male in prima legerat, *ipsius verberibus*, pro *ipisis*.

OBSERVATIO. *Juliani* & *Euni* sacra commemoratione debetur auctori Rom. parvi, *Julianus* & *Euni*, qui Sanctos illos non aliunde, quam ex Eusebio Rufini accepit, suntque de eorum numero, quorum certamina prædicavit Dionysius Alexandrinus, in sape laudata ad Fabium Antiochenum epistola, apud Eusebium libro 6 cap. 41, ex quo alii omnes. Sic habet prædictum Martyrologium: *Alexandrie, Juliani martyris & Euni*, qui cum ipso sene in confessione perduravit. Ubi advertes, proprium Euni nomen *Cronion*, esse prætermisum. Ad ex Eusebii verbis elogium adornavit, quod Notker brevius exhibet. Satis mira est Montfauconii animadversio in Monito ad vitam Athanasii, de quo pridie etiam meminimus. Illic enim auctorem Rom. parvi arguit perturbationis & confusionis, quasi qui diversa in unum conflaverit, & ita quidem, ut per hæc verba: *Qui cum ipso sene in confessione perduravit*, indicet, *Eunus* cum *Alexandro* Patriarcha subiisse martyrium, utpote cum Alexander, ut vidimus diu præcedenti, *gloriosus senex* dicatur. Sed hæc & reliqua, quæ ibi Montfauconus adducit, quam levi conjecturæ innitantur, ex sola illius Martyrologii, Adonis & Notkeri, lectione ad oculum communistratur. Poterat autem oculos ipsi suos convincere, si vel obiter Eusebium impexisset loco citato, cuius verba hic referam: *Quoram Julianus, vir podagre doloribus constrictus, qui necflare poterat nec incedere; una cum duobus aliis, qui ipsum portabant, adductus est. Horum alter statim negavit; alter, nomine Cronion, qui Eunus cognominabatur, nec non & SENEX ipse Julianus, cum Christum confessi essent &c.* Habet hic Montfauconus senem cum quo Eunus in confessione perduravit; habet, non quo Romanum parvum, sed se perturbationis accuset, quod nempe duorum dierum diversissimos textus in unum confuderit.

De *Leandro* celebri illo Hispanensi episcopo nulli Martyrologi Adone antiquiores me- *Leandri*, minere. Eum ipse primo loco annuntiat, his verbis: *Apud Hispaniam, civitate Hispani, sancti Leandri episcopi & confessoris: ad quem beatus Gregorius libros Moralium sribit: cuius prædicatione & industria, tota Gothorum gens, per Recharedum regem, ab Ariana impietate conversa est. Qui etiam fratrem eius Ermigildum regem, vivente adhuc patre heretico, ab eadem ariane heresi, ad catholicam fidem correxit, atque usque ad gloriosam martyrii passionem, suis exhortationibus perduxit.* Hæc omnia Notkerus, primo etiam loco descripsit; Usuardus, mutato ordine, sensum Adonis fecutus est. Rejecitur in Actis ad xiiii Martii propter rationes ibi assignatas, quarum præcipua, quod per totam fere Hispaniam non alio, quam eo die colatur. Putat Castellanus Martyrologos noni seculi ansam cepisse, *Leandrum Hispanensem* hoc die memorandi, quod in apographis Hieronym. inter Smyrnenses martyres *Leander* aliquis commemoretur. Non auctor, id enim in Adone iisque, qui ipsum fecuti sunt, hæc tenus exemplo caret, saltem quod à me observari potuerit. Hunc de Leandro verisiculum nobis reliquit Martyrologus metricus:

Tertius Hesperie Leandro antisite floret.

Baldomerus etiam ab Adone primum in Fastos relatus est, cuius verba Usuardus ac Notkerus descripserunt. Nomen gallicum *Galmier* vel *Geumier*, per rectam analogiam, difficulter a primitivo descendit. Pauca, quæ de eo Chiffletius eruit, vide in Actis ab Henscheno illustrata. De textu nostro dubii nihil supereft.

A U C T A R I A.

Honoria.

ORNACEN. Textui puro & simpli-
ci superaddit: *Eodem die, sancte Hono-
rina virginis & martyris. Ex trans-
latione maxime innotuisse videtur,*
ut docet Henschenius in Actis.

ANTVERP-MAJ. *Hic mutilus est, sic habet:
In Hispania civitate Hispali, natale sancti Leandri
episcopi, ad quem beatus Gregorius libros
Moralium scribit. Item eodem die in Alexandria,*
natale sancti Iuliani martyris.

ROSWEYD. In prima purus, alteras duas
in diem sequentem rejicit, hic vero iis subtil-
tit: *Item in Africa, Dionis martyris & also-
rum xxiiii. Voluti dicere Dionysii. Alii nu-
nerant xxiv socios anonymos.*

ANTVERP, & MAX-LUBEC. In fine adji-
ciunt: *Eodem die, Alexandri Abundantii & Fortu-
nianis.*

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN.

LOVANIEN. ALBERGEN. DANIC. HAGENOY-
EN. & EDITIO ULTRAJ-BELG. In prima &

De Leandro.

ultima satis puri, in secunda de sancto Leand-
ro post confessoris, interferunt: *Ad quem bea-
tus Gregorius libros Moralium scripsit. In fine
habent ut supra & ut plures codices inferius:
Eodem die, Alexandri, Abundantii & Fortu-
nianis. Ex Hieronymianis à classe Thessalonicensium
martyrum avulsi sunt: vide reliquos so-
cios in Actis recte ordinatos, ubi quid in Ro-
mano hodierno erratum sit, facile deprehendes.*

CENTULEN. Ex toto textu Usuardino nec
verbum exhibet, hoc solum ex Hieronymianis
referens: *In Africa, sancti Dionysii & also-
rum xxiv martyrum. Jam dixi, non unam esse
eorum codicum lectionem, cum aliqui solum
numerant comites xxiiii.*

BRUXELLEN. Incipit à Leandro: *Apud Hi-
spaniam, civitatem Hispalem ... ut codices me-
die nota. Sequitur de Juliano & Euno. Tum:
Eodem die Alexandria, Abundantii & Formio-
nis. Melius habent codices supra. Apud Lug-
dunum, sancti Balduneti .... Denique: Item
Fortunati martyris.*

AQUICINCT. In fine: *Item Alexandria,
Abundantii & Fortunianis. Errorum jam nota-
vimus. Et sancte Honoria virginis.*

VICTORIN. & REG. SUEC. signatus num. 30
& UGHELLIAN: *Item S. Alexandri, Abun-
dantii, Fortunianis. Est augmentum quod sepe
recurrit.*

Inventio S. MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Post textum
Joan. Bapt. plane mutilum addit: *Inventio sancti Ioannis Ba-*

ptistae in margine: *forte Joannis filii Europi.
Imo vero similiter neutrius. Vide Prætermisso.*

BIGOTIAN. *Codex signatus P 5, qui fuit PP,
Cælestinorum: Item Alexandri, Abundantii,
& Fortunianis.*

REG. SUEC. signatus 428: *Ipsa die sancte Ho-
norina virginis & martyris.*

CODEX. D. DU CHEVAL signatus B. Eodem
die Alexandri, Abundantii & Fortunianis.

VATICAN. num. 5949. *Alexandri Abundan-
tii & Fortunianis & aliorum xxiv.*

STROZZ. & MEDIC. *Item S. Januarii. An ex Januarii
sociis SS. Alexandri, Abundantii &c.?*

EDITIO LUBECO-COL. Post Leandrum hæc
apponit: *Vocatio ad apostolatum, sanctorum Petri Vicatis
& Andreae Apostolorum. Sequitur de Baldomero. Pet. & And.
Dein: Eodem die, sanctorum Alexander, Abun-
dantii & Fortunianis martyrum. Ipsa die, beate
Onofre virginis. Lege Onefima, de qua hodie Onefima
in Actis.*

GREVEN. *Theffalonica, Alexandri, Abun-
dantii, Anirogeni, & Fortunianis martyrum. In & sc.
Africa, Dionysii, Taciani, Dionis martyrum
aliorumque xxiiii. Ita jam passim Grevenius,
accesiones suas ex apographis Hieronymi, in-
choare advertermus. Onefima virginis. Item Ma-
charii. Castro Conflando Honoria virginis. Item Honoria
beati Joannis monachi, filii Europi magistri. Joanni
lum urbis Rome. Qui cum in omni sanctitate monaci-
annis sepiem in monasterio stetisset, Romam rediit
in domo parentum incognitus permanxit & in ex-
tremo vita parentibus se revelans, inter eorum bra-
chia expiravit. Item beati Joannis abbatis in Sci-
thi, qui rogatus a fratribus, ut verbum aliquod fa-
lutare eis relinquere, respondit: ex quo factus
sum monachus, numquam proprium feci voluntati-
tem, nec aliquid docui, quod non prius ipse feci-
sem. Item alterius Joannis in extremo superioris The-
baidis, vita, moribus, & abstinentia præclarus. Ioan-
nisi etiam alterius, qui in deserto Suriæ tanta con-
solationis gratia resulsi, ut quanquamque maſtitu alterius
quis premeretur, pance sermonibus ejus letitia &
alacritate reperiretur. De his tribus & Synony-
mis alii, vide indicem Prætermisorum.*

MOLAN. *Eodem die, beata Honoria virginis
& martyris. Ita in prima editione. Alice sic ha-
bent: Eodem die in Normannia, beata Honori-
na virginis & martyris. Die vigesima septima, ^{Honoria.} Precepit.
sancti patris Procopii Decapolite, confessoris. De-
num minori charactere: Item apud Meraphra
Item, sanctorum Andronici & Athanasia. In syllabo
Prætermisorum remittuntur ad ix Octobris*

Pridie Kal.

Die 28.

Romani
abbatis.

Macharii

DN territrio Lugdunensi locis Jurensibus, depositio beati
Romani abbatis, qui primus illic vitam heremiticam duxit,
& multis virtutibus ac miraculis clarus, plurimorum postea
& Rufini, pater extitit monachorum. Eodem die, sanctorum Macharii & Rufini.

Sumitur textus ex Praten. Herimen. Tornacen. Marchian. & Pulsanen. Concordat Munera,
sed translationem adjicit S. Augustini. Grevenus contra & Molanus in ultima annuntiacione
Macarii & Rufini deficiunt. Anno. Max-Lubec. & passim codices reliqui redundant in Justo &
Theophilo. Plura vide in Observatione, cetera in Auctariis.

VARIA

VAREA LECTIO nulla. Omnes legunt heremiticam & Macharii, quam lectionem & supra & hic seryandam censuimus.

OBSERVATIO. Quidquid de *Romano* abate Jurensi in hodierno nostro textu po- *Romani*.
nitur, ex Viennensi summis Uſuardus, & totidem verbis Notkerus (silentibus de eo Sancto antiquis reliquis Martyrologiis) rescissa utrobie ultima Adonis periodo hac; *Venerabile ejus corpus situm est in finibus Vesontionum*; quam in nonnullis codicibus auctioribus restitutam infra exhibebimus. Quæ vero hic paucis Ado memorat, fusa & diligenter eruderavit Henschenius, qui ejusdem *Romani* vitam à coævo scrip- tam, à Pe-
tro Francisco Chiffletio erutam, non minori studio illustravit. Sintne vero in praefata vita interpolationes, quas recentior criticus se deprehendisse autem, in Supplemento examinabitur. Jam dixi abesse hoc die ab antiquis reliquis Martyrologiis *Romani* nomen; addo, hic vacate penitus Romanum parvum, ut nonnumquam in memoriam revocem, quam parum verosimiliter opinentur aliqui, brevioris hujus Martyrologii aucto-rem, Adonis contractorem esse, utpote qui hic vel unicum Sanctum notare neglexerit, quem in Adone exstissta manifestissimum est.

De *Macario & Rufino*, item *Fusio & Theophilo* agit hoc die laudatus Henschenius, eos *Macarii* & *Rufini*. que prudenter collocat inter duas numerotiores Hieronymianorum turmas, ad quarum alterutram referendi videntur; ultimi fortasse ad priorem Alexandrinorum, primi ad alteram. Obscuros esse Hieronymianos textus, legenti palam est, nec habuit Floren-
tinianus quo classes accuratas distingueret aut ad propriae positiones reduceret. Nobis de sola Uſuardi lectione, seu de solis *Macario & Rufino* quæstio est. Mirari autem subit, Castellum pag. 803, tam rotunde aſſerere, apud Uſuardum & que ac Adonem non alium Sanctum hoc die signatum reperiri præter folum *Romanum*, quod, nisi vehementer fallor, ex Molani editione supponere debuit; certe percarum fibi codicem Praten-
iem tunc non inſpexerat, nec codicum aliorum MSS. ab Henschenio citatorum ratio-
nem habere voluit; de rei veritate non dubitatur, si longam hic talium seriem conſulere potuſſet. Variant Hieronymiana in martyrum nostrorum sexu, itaque preſiſius inſiſtendo, viderentur hi ambo *Macarius & Rufinus* in feminas transformandi. At cum etiam Wandelbertus tam clare enuntiet: *Machario pridie Rufinus jugitur almus*; ita ab illis alicubi inventum sacerdi neceſſe est, neque nobis ab auctoriſtis nostri ſententia deſle-
tere licet. Qua porro de cauſa ab his Martyrologis hi duo præcipue ex tot aliis ſelecti ſint, quis divinet? Credo ego id arbitriarum ſuſſe, quemadmodum apud Rabanum & Notkerum, quatuor aliorum factus eſt delectus: *In Alexandria, sanctorum Celeris, Pupilli, Legici (Notkerus Gaii) Serapionis*, nulla ſociorum ſervata memoria; ut innumeris locis apud duos illos Martyrologos uſuientur, & in Nostro etiam ſapius recurrit. Quam reēte Martyres illos digeſſerit Galeſinius & ex eo alii, vide in Actis pag. 723. De textus nostri germanitate ambigi nequit, quidquid Grevenus & Molanus à ceterorum codicum conſensu deſleant.

A U C T A R I A.

De *Romano*
& *Adone*.

ANTVERP-MAJ. Adonis clauſulam reſtituit, ſic annuntiationem formans: *In territorio Langdunensi locis Irenſibus, beatis Romani abatis, qui primus illuc heremiticam vitam ducens, & malis viri- tibus ac miraculis clarus, plurimorum poſtea pa- ter exiit monachorum. Venerabile corpus ejus ſitum eſt in finibus Vesontionum. Soli duo codices MSS Uſuardini reperiuntur, hic tempeſe & Cen- tuſiſ, qui careant *Macario & Rufino*.*

ROSEWYD. Primo & ſecondo loco refert annuntiations duas de *Leandro & Baldwinero*, quas in eo codice huic male translatas, die pre-
cedenti notavimus. Sequitur textus hodiernus plenus & purus.

ANTVERP. & MAX-LUBEC. Secundam an-
nuntiationem referunt ſicuti eam Henschenius in Actis poluit: *Eodem die, sanctorum Macha- rii, Rufini, Fusii & Theophili*. Atque hi in pluri-
bus codicibus ſic coniuncti inveniuntur, pro-
cul dubio ex Hieronymianis apographis pri-

mum accepti, quamvis tres primi, aut ſaltem his ſynonymi, inter Auctaria compareant xii Fe-
bruario. Vide indicem Prætermiſſorum hoc die.

ALBERGEN. & DANIC. Cum codicibus ejusdem noſte mox citandis, textui modicifime mutato nonnulla de Romano interferunt, quæ ex ſola omniniſ cum altero Romano cognatione perperam commixta ſunt, ut invenies in nostro Prætermiſſorum indice ad nomen *S. Romani abatis de Fontifrogo*, & clarius ad **xxii** *De Romano*. Maii. Verbi illorum omnium codicum ſunt: *Hic beato Benedicto creditum habitum monachicum tradiſſe, eique ad ſonum tintinnabuli uelut necessaria ministrare*. Tum in fine annuntiationem ſubdunt, de qua ſupra: *Eodem die, san- torum Macharii, Rufini, Fusii & Theophili*.

ANTVERP-MAX. ULTRAJECT. LEYDEN.
LOVANIEN. & EDITIO-ULTRAJ-BELG. Ad-
dunt præterea: *Item, translatio sancti Auguſtini Translati- episcopi & confeſſoris, ab Ippone ad Sardiniam S. Auguſtini*. Ubi notabis Leydeniſ utrumque codicem &

R

Lova

Macarii
cam aliiſ ſue

130 MARTYROLOGIUM USUARDI.

Lovanensem has voces interjicere, *Patris nostri*; ut inde facile colligas, codices illos ad usum cenobiorum vel parthenonum Ordinis sancti Augustini fuisse conscriptos.

Macarii alij socii. CENTULEN. Incipit: *Natale sanctorum Publpii, [an non Pupilli?] Insti, Theophili & Felicis martyrum.* En delectum alterum ex Hieronymi plane pro arbitrio factum. De Romano haec dumtaxat: *In territorio Lugdunensi, sancti Romani abbas.*

Recondit. S. Augusti. BRUXELLEN. De Romano addit, quod habent alii supra, adiunctum ex Adone: *Cujus corpus venerabile suum est in finibus Vesonionum.* Eodem die, sanctorum Macharii, Ruphini, Insti & Theophili. Et *Papia, reconditio corporis beati Augustini ecclesie Iponensis episcopi.*

Julii & Juliani conf. HAGENOVEN. adhuc aliquid superaddit is quae de Romano superiori dicta sunt. Videlicet: *Hic beato Benedicto patri vigorum monachorum & gryforum creditur &c.* Tum, post ministrafe: *Eodem die, Iulii & Juliani confessorum: Qui, quales, aut pnde accepti sint, non invenio.* Utrum populares Altatici, postea inquiretur. Item eodem die, sanctorum martyrum Macharii, Ruphini, Insti & Theophili. Eodem die, sancti Donati martyris, qui sub duce Ursacio, & Mancellino tribuno, Carthagine passus est. Donati fsum prævenitur, vide die sequentia.

Dionysii & socii. AQUINCINCT. Post monachorum, subdit: *De Romano.* Hic etiam beato Benedicto in initio conversionis sua adiutor & cooperator existit. Eodem die, sanctorum Macarii, Rupini, Insti & Theophili. In Alexandria, sanctorum Dionysii, Claudiani & Theophili. Unde hic Dionysius acceptus sit, non facile dixeris.

Oswaldi. VICTORIN. In fine: *Apud Papiam civitatem, reconditio sancti Patris nostri Augustini episcopi.* Eodem die, sanctorum Macarii & Rupini, Insti & Theophili martyrum.

MATRIC-CARTUS-ULTRAJ. Romani abbas. *Macarii & Rupini martyrum.* Oswaldi archiepiscopi Eboracenfis [in margine, alias Wigorniensis] magna sanctitatis viri.

VATIC. signatus num 5949. & UGHELLIAN. *Sanctorum Macharii, Rupini, Insti & Theophili.*

MUNERAT. *Ipsa die, translatio beati Augustini episcopi & confessoris.*

BELIN. Sic orditur: *Papia, translatio sancti patris Augustini episcopi & confessoris.* In fine autem: *Eodem die, sanctorum Macharii & Rupini, Insti & Theophili.*

EDITIO - LUBECKO - COT. Romanum etiam confundit cum sancti Benedicti ministro, ad dens cum Bruxellensi ex Adone: *Venerabile corpus ejus suum esse in finibus Vesonionum.* Sequitur: *Vocatio sancti Philippi ad apostolatum.* *Vocatio Eodem die, Macarii &c.* *Ipsa die, sancta Rufina & Philippi virginis.* Addere potuisset Macaria. Vide supra *Rufina.* in Observatione, & in Actis pag. 748. *Translatio beati Augustini episcopi de Ipona in Sardiniam, facta anno Domini quadragesimo nonagesimo octavo, temporibus Symmachii Pape & Anastasi imperatoris, ab obitu ejusdem sancti viri anno sexagesimo secundo.* Et hac ipsius translatio dicitur [prima]. Speciat at xxviiii Augusti.

GREVEN. *Macharii, Rupini, Insti, Theophili martyrum.* Item sanctorum Celeris, Pupilli, Celeris, *Gasi, Serapionis.* In Britannia, *sandi Oswaldi episcopi Wigorniensis & confessoris.* *Oswaldi, Symphronie matrona & martyris.* Vide *Prætermis.* *Synonyma. Pynno virginis & martyris.* *Rufina virginis.* *Rufina. Translatio prima sancti Augustini episcopi de Ipona Sardiniam, facta anno Domini CCCXCVII, ab obitu ejus sexagesimo secundo.* *Luitbergus inclitus, beata memoria.* *Vocatio sancti Philippi Apostoli anno XXX, feria quinta, de qua Ioannis 1.*

MOLAN. *Papia, translatio S. patris Augustini episcopi & confessoris.* *Eodem die, sancti Macharii & Rupini, Insti & Theophili.* In editionibus alius solum adjungitur: *Die uigesima octava, sancti patris & confessoris Basili, synacta sancti Procopii, Basili, tempore Decapolitae; de utroque in Actis XXVII sa. Præf. Februarii.* Sequitur hic Molanus Græcorum Horologium, de quo superius locuti sumus. Fatti Graci non omnimodè convenienti. Maluit Henschenius utrumque, die praecedenti conjungere ex Menologiis, tum illo, quod à Canisio ex Sirleti verione editum est, tum altero, quod Basilius imperatoris appellatur. Plura vide in laudati Henschenii commentario.

MENSIS